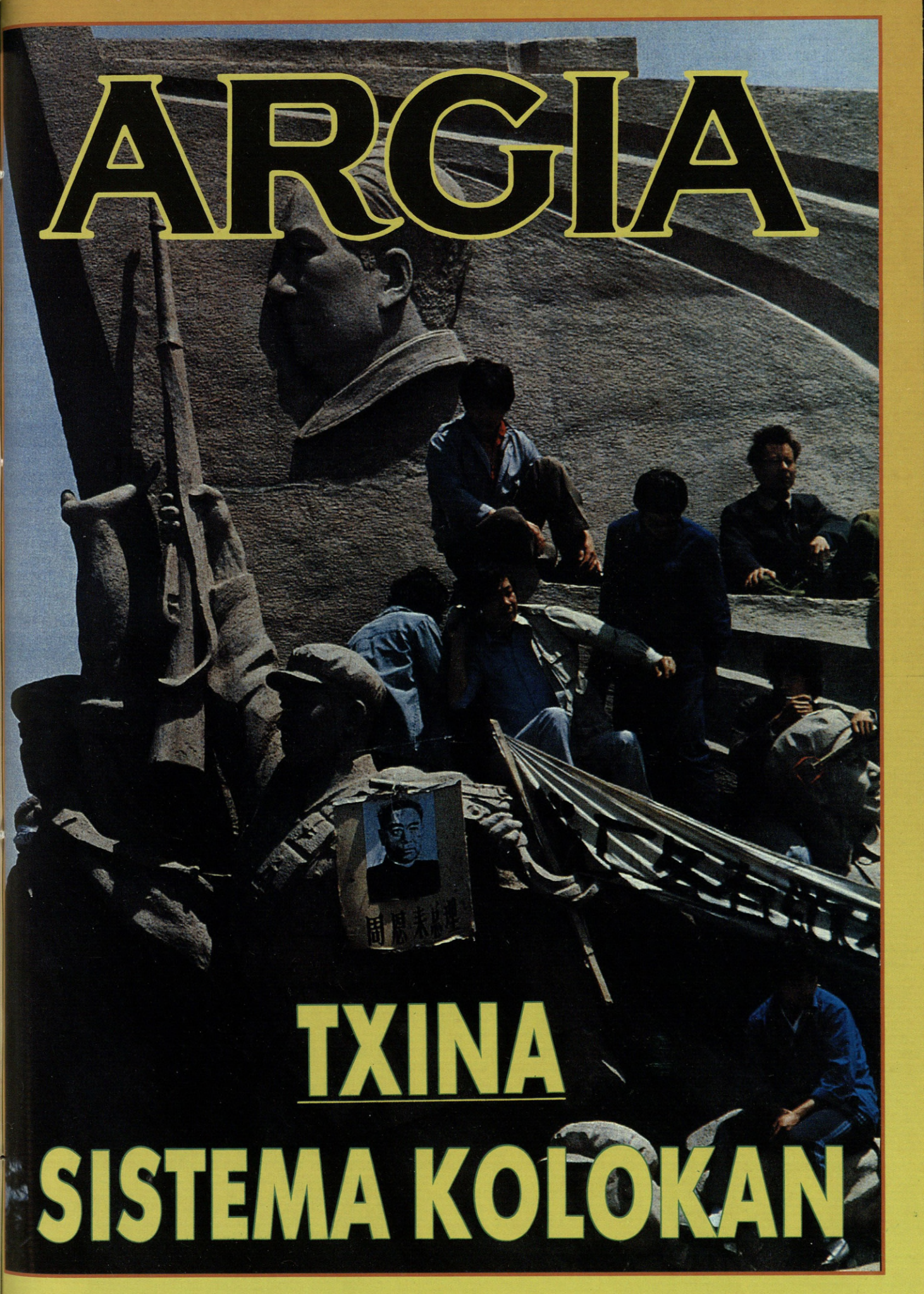

ARGIA

A large, dark, grainy photograph of a group of people sitting on a stone ledge in front of a large, carved stone head. The scene is dimly lit, with strong shadows. A small portrait of a man is visible in the lower center of the image.

TXINA

SISTEMA KOLOKAN

EKO ALTZA
Larratxo ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

**AUTO SERVICIO
DURANGO**
Retentxu kalea 30
DURANGO

**MERKEK
IGLESIAS**
TRINTXERPE

EKO AIETE
Grupo Etxadi. Telf.: 21 14 88
AIETE. DONOSTIA

**S.JUAN BAUTISTA
Kooperatiba**
Villas auzoa. Telf.: 55 01 99
HERNANI

SUPER AMARA
Isabel II.a, 16 zbk. Telf.: 46 11 77
DONOSTIA

BETI MERKEK
Loiola kalea 12.
DONOSTIA

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa z/g.
Telf.: 69 25 26. ASTEASU

**AUTOSERVICIO
VILLALBA**
Urkizu, 13. Telf.: 12 05 73—71 61 60
San Juan, 9. Telf.: 70 26 38
EIBAR

EKO TOLOSA
TOLOSA

Vivodist

1.249. zenbakia

4.— Astegiroa.

POLITIKA

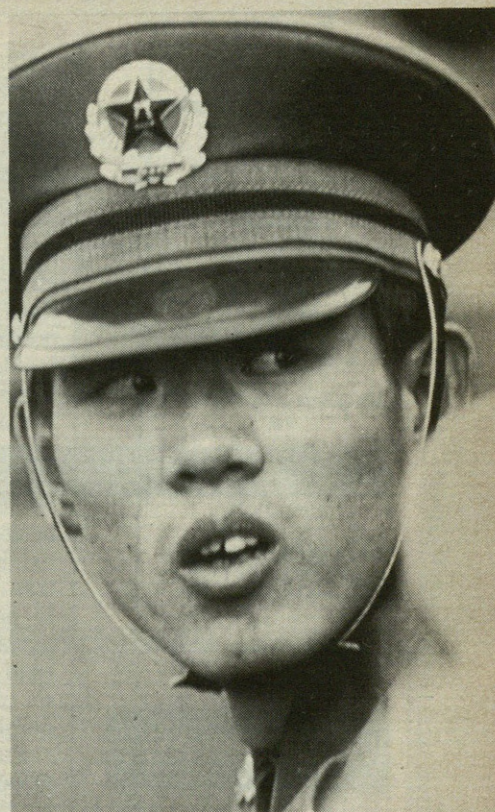
- 12.— Politika laburrak.
- 13.— Europar parlamenturako hauteskundeak Iparraldean. N. Arrastoa.
- 16.— Kronika politikoa.
- 18.— Txina: sistema kolokan. P. Sastre.

ERREPORTAIK

- 23.— Sasoi latzak Bermeoko itsasoan. I. Murua.
- 35.— PSOE, Badajoz-eko Magacela herriari kooperatiba proiektua ohostu nahian. L. Aristi.
- 38.— Joseba Intxausti: «Euskarren plangintza orokorra ez dago inoren buruan oraindik». J.J. Petrikorena.
- 42.— J. Luis Sanz: «Txirrindularitza juez eta komisarioak udaltzain gisan ibiltzen gara». F. Tai.

KULTURA

- 45.— Kultur ataria.
- 46.— «Korrok» literatur aldizkariak krak egin du. I. Camino.
- 48.— Yassa taldearekin reagge-a Iparraldean. F. Tai.
- 50.— Jon Kortazar: «Ez naiz ausartzen Arestiri buruz zerbait esaten». L. Agirre.
- 52.— Kulturaren aste borrostea.
- 55.— Munduan zabaletik kultura. J.M. Heritz.
- 58.— Azkena: «Ardatzaz kanpo». P. Sastre.

TXINA handiak berebiziko ASALDURA bizi du azken hila-beteotan, gizarte eta politika mailan. MAOren heriotzaren ondotik ERREFORMA sasoia zabaldu zen, eta horrekin batera SISTEMA EKONOMIKO KAPITALISTArako irekidura, nahiz eta POLITIKA mailan kontuek bere horretan irauten duten. EGUNGO TXINAKO giza talde zenbaitek erreibindikapen politikoak aireratu ditu tinko. Erreportai mamitsu honen aldamenean aurkituko dituzu: BERMEOKO TOSTARTEKO eiburuzkoa, zienak hilabete pasatxo diharduten GREBAN, armadoreekin negoziaketak ezin loturik; edota politika sailean, IPARRALDEKO alderdi ABERTZALEek 'berde'entzako botu eskariaren ibgurukoa. Aste honetan elkar hizketatuak: JOSEBA INTXAUSTI, Jakin eta Uzei-ko lanean ezaguna, eta Euskararen Aholku Batzordean partaide dena; eta kultur orrialdeetan JON KORTAZAR literatur kritikoa. Uda on!

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostia: Mikel Antza, Gorka Arrese, Mikel Arrieta, Josu Landa, Xabier Lekuona, Joan Oiz, Juan Jose Petrikorena, Pablo Sastre, Iñaki Uribe, Pello Zubiria.

Bilbon: Jesus Artetxe, Arturo Izarzelai, Luis Fernandez, Ermiñe Madariaga, Laura Mintegi, Imanol Murua, Jon Sarasua, Iñaki Uriarte, Pello Urzelai.

Gasteizen: Bagare euskaltokikoak.

Iparraldean: Isabel Etxeberria, Tala.

Iruñean: Iñaki Camino, Marta Diez, Joxe Martin Gogortza, Imanol Haranburu, Itziar Mendibe.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre, Enrike Amonarriz, Jon Mikel Arano, Ladix Arrosagari, Antton Azkargorta, Joxe Azurmendi, Baleri Bakaikoa, M.J. Barandiaran, Amaia Elotegui, Enbido, Xarlot Etxezaharreta, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Mielanjel Harana, Iñaki Irizabalbeitia, Mikel Iribarren, Gure Irratikoak, Irulegi Irratikoak, Xiberoko Boza Irratikoak, Koldo Izaguirre, Kanko Izpizua, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Bego Montorio, Morau eta Mattin, Allande Sokarros, Joan Mari Torrealdeai, J.L. Alvarez 'Txillardegia', Asisko Urmeneta, Mikel Zabaleta eta Patxi Zarautz, Joxemi Zumalabe, Xalbardin.

Diselnu eta montajes: Eneko Abrego, Leire Albisu, Jon Barandiaran eta Patxi Puertas.

Fotomekanika: Agus Barandiaran.

Azala: Garbifite Ubeda.

Publizitatea: Lema 7

Promozioa eta Administrazioa: Txumai Iturria.

Ardura teknikoa: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos, Xabier Agirre.

D.L.: 80-1963.

Helbideak: ARGIA, Mundaiz bidea z/g. 20012 Donostia./ Ibañeta de Bilbao 3, 7.a. 48009 Bilbo.

Telefonoak: (943)283399, (94)4248543.

Telefaxes: (943)293613.

Inprimategia: ANTZA inprimategia.

1989. urterako harpidetza sariak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....	6.500 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....	430 libera.
Estatu Espainola.....	6.500 pezeta.
Beste atzerriak.....	8.600 pezeta.
Airez.....	13.000 pezeta.

EKAINA 18 EKAINA 24

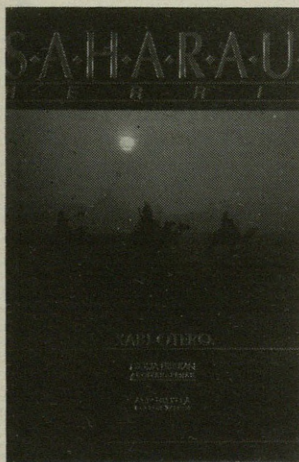
ekainaren 22an ilbehe-
ra

eguzkia: (ekainaren 21ean)
irten: 6,55
sartu: 21,34

mareak: (ekainaren 21ean)
gora: 06,22 eta 18,30
behera: 12,27 eta 24,48

LIBURUAK

JOSU LANDA

Izenburua: Saharaui he-
rria.

Egilea: Xabi Otero.

Argitaletxea: Altaffaylla
kultur taldea. Txoria
Errekan saila.

Kolore harrigarri bezain indartsu eta deigarritara jo du Xabi Oterok Sahara he-
rriaren argazki-dokumental hau egiteko garaian. Posta-
letarako aproposak diren imajinen paradisua landu du gehienbat. Ez du nonbait herri honen gatazkak, po-
breziak edota miseriak adie-

raztera hurbiltzeko asmorik ere izan. Alderdi bukoliko, ia mitiko eta ipuinetako imajinetarako programatu du bere argazki makina, ko-
loreen kontrasterik ia ezi-
nezko eta bizienak aurkitzean gera araziz, argitasun
eta itzalak joko politetan pa-
ratuz, eta gero liburuak fon-
do gisa duen beltzarekin di-
mentsioak areagotuz, erlie-
bea nabarmenduz.

Paisaia exotikoak, aurpe-
gi espresiboen zorrotasuna
ditu ardatz ia nagusi. Filmi-
nak eskeintzen dizkigu bata
bestearen jarraian begi esa-
nahikor eta espresio zorro-
tzen mugimendua harrapa-
tu nahian, argazki makina
aurrean zuen gizakia liburu-
an mugimendutan, ia bizi-
rik plasmatu nahi izan balu
bezala.

Presentazio dotore eta
zaindu honetan nabardura-
rik txikiena ere zaintzen la-
nak hartu dituela aitortu be-
har. Argazkien konplemen-
tu gisa euskaraz, frantsesez,
espainieraz eta ingelesez
azaltzen ditu, partzialki ba-
da ere, herri honen historia
eta ohiturak, gizarte honen
nolabaiteko xedea. Maiz ar-
gazkiak harrapa ez ditza-
keen hitzezko komunika-
zioa, inpresioa da ematen
zaigun azalpena. Baina hori
bai, testuetan ere argazki
txiki silueteatuak era ikus-
garri batez tartekatuz.

Bertako jende xumearen
espresibitatearen aberasta-
suna, begiraden mugikorta-
suna, sentsazioen aberasta-
suna, bereziki paisaiaren
kromatismo aldaketa gauza-
tzen asmatu badu ere, badi-
rudi mundu baketsu, eder
eta estatiko baten aurrean
gaudela, mundu armonikoe-
gi baten aurrean. Presta-
kuntza militarra hezkuntza-
ren atal bat dela dio baina
baieztaipen hau ilustratzen
duen argazkia, gerlariak
agertzen ditueneko imajina,
erabat geldia da, posean
egindakoa.

Izenburua: Elkar.

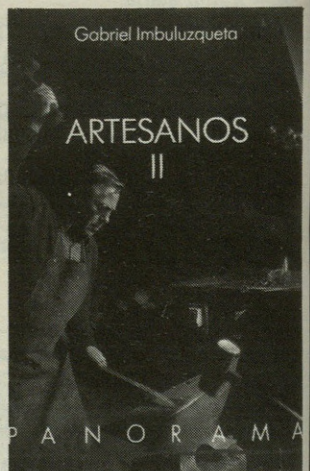
Ezaugarriak: Udabe-
rri-udako liburu eta dis-
koen promozio-erria. 1.
zbka. 1989ko udabe-
rri-uda.

Hau ez da honelako saioa
egiten den lehenengo aldia:
egunkari tamainako lau
orrialde argitaletxeak kale-
ratzen dituenak haizateko
eta promozioa egiteko. Ba-
dirudi «Elkar»ek dohainik
banatzeko orriok sasoi ba-
koitzeko bat argitaratzeko
asmoa duela. Txalogarria
erabat saioa. Baten batek
esan lezake ez dela txalorik
merezi izateko modukorik,
argitaletxeen lana ahalik
eta gehien saltzen saiatzea
izaki honelako promozio-
bi-deak beraren onerako bai-
no ez direla eta. Baliteke,
baina liburuaren promozioa
—eta beraz, egileena be-
raiena— hain zakarki egiten
den geure honetan, «Elkar»
beti puntakoa izan da alder-
di hori zaintzen (ez ahan-
tzi bera izan zela pertsona bat
horretarako espreski jarri
zuen lehena, eta bakarra).
Ildo horretatik oraingoan
ere asmatu duelakoan gau-
de. Eta idazleen promozioa-
ren onerako ere badela ezin
ukatu.

Lau orrialdeok honela ba-
naturik daude gutxi gora
behera: bat diskoetarako,
beste bat literatura eta tes-
tu-liburuetarako, eta beste
biak haur eta gaztetxoent-
zako literaturarako. Aipa-
menak azalekoak dira, aza-
lekoegiak, propaganda hu-

tsa. Liburu gehiegi ageri da
eta azal gehiegi erreprodu-
zitzen dira hain leku gutxi-
rako. Bitatik bat: edo orrial-
de kopurua haunditu, edo
hautaketa murriztagoa egin
behar liburuaren aipamenak
hain galduta eta luzera al
detik hain funtsik gabekoak
gera ez daitezten. Bestela,
argitaletxearen imajina
marketing bidez hobetzeko
saioan geldi daiteke soil-soi-
lik. Jendeak ordaindu behar
ez dituen paper guztiak be-
zalaxe eraman dezake ho-
nako hau etxera, baina
praktikotasun txikiz.

Azkenik, erabilitako for-
mula monotogia ez ote
den gaude. Honelakoetan
eskertzeak izaten dira
—adibidez— elkar hizketa
laburtxo batzu, edota argi-
tiaztear dauden liburuaren
aurrerapenak. Baina tira,
denborarekin ontzen omen
dira gauzak, eta bitartean
hortxe duzu liburudendetan
debalde etxera eramateko
moduan.

Izenburua: Artesanos - II.

Egilea: Gabriel Imbuluz-
queta.

Argitaratzailea: Nafarroa-
ko Gobernua. Panorama
saila.

Nafarroako Gobernua di-
rui "non" gastatu piskana-
ka ikasten ari dela dirudi.
Gogoan dugu nola duela ur-
te batzu Xabi Oteroren «La

laguna de Pitillas» liburu zoragarri hura kaleratu zuen, eta ez dakigu hark lortutako arrakasta eta sariak ikusita edota aurretik asmo horixe zuelako, geroztik gogor ekin dio Gobernu foralak kalitatezko liburuak argitaratzeari. Orduan sortutako «Panorama» sailak 11. alea eskaini digu oraingoan, eta beste sei gehiago iragarri egiten dituzte bide batez.

«Artesanos - II» Gabriel Imbuluzqueta idazlearen eskutik datorkigu. Lehenago ere gai beraren inguruan beste liburuak argitaratu zuen kolekzio horretan bertan. Liburuotan, inprimaketaren kalitatea da nagusi itxura aldetik; eta eduki aldetik artesautza tradizionalako motak beste modernoago batzurekin nahasiz nolabaiteko interes berezia

hartzen du liburuak. Esate batera, oraingo bigarren liburu honetan amuak edo paper-kartoia egiten dituzten artesauekin batera, musika-tresnak edota burnigaiak lantzen dituztenak ageri dira. Bestalde, bigarren liburu honek artesautza mota ezezagunenez ari da, aurrekoarekin alderatuz gero behintzat.

Egileak tokian tokiko lan

ikaragarria egin duela bista-koa da, nafar lurretan dauden artesau guztiak inbentariatu, artesautza mota bakoitza deskribitu, eta argazki dotore eta adierazgarri hornitu.

ASTE HONETAN NABARMEN

EDORTA JIMENEZ

Klasiko katalan bat zientzia-fikzioaren inimiziorako

hau argitu ostean, arrakasta horren sorburuan zer dagoen laburbiltzen saiaturik naiz, ziur bait nago arrakasta izan dezakeena gurean ere.

Objetu Hegalari Ezezagunak igaro dira gure Planetaren gainean, halako eragin berezia izanik; ez da inor txo ere bizirik geratu, une horretan urpetan murgilduta izan direnak ezik. Horietarikoxea dugu «Alba, hama-lau urteko neskatila birjin eta beltzarana» —halaxe hasten da narrazioa—, une horretan urpetan itotzear dagoen Didoc mutil larra-beltzaren bila murgilduta dabilenez gero. Zer esanik ez, Didoc bera ere bizirik geratuko da, Catalunya erabat hondatu horretan. Hasi-erak topikoa eman dezakeen arren, hariaren bila-kaerak ez du huts egiten. Robinson etorkizuneko bihurtuko dira nerabe biak, Gizateriaren iraupenaren giltzarria —biogiltza, non-bait— euren «esketan» izango dutelarik.

Hizkera zuzena, laua, erraz erraz sartzen dena,

berezkotasunez isuria, gai erakargarria lantzeko, esku leunaz eta laztanez, baita heriotza agertzen denean ere, hara hor hainbat neraberen inimizio liburuak izan dugun honen gakoa azterlari-eritizian. Psikologo eta pedagogoen ere aztertu izan dute behin baino gehiagoten fenomenoak, hala zelan Emili Texeidorrek, hurrengo hitzetan laburtuz bere eritzia:

«Iniziazio edo sartze-liburuaren egitura du beronek, hainbat eskola-gazteren buru-egiturak eskatzen dituen ezaugarriak betetzen bait ditu. Hala bada, «heziketa sentimentalaren» edo horren antzeko zerozer da, egungo burokrazia guztiei hainbatetan darien ustelkeriaren buruz».

Sobiet iraultzaren hurrengo urtean jaio zen Pedrolo, bestalde, ezaguna da, hainbat eta hainbat liburu idatzi katalanez eta itzulia ere beste askoten izan da eta. Diodan, esate baterako, urte berean bost liburu berri ere argitaratu izan dituela munstro honek. Esperimen-

toetarako bidea eman bidu du ugaritasun horrek, non-bait, oraingo honetan egitura erdi espermental zehatz eta jatorrean oinarritu bait du narrazioa. Nagusiagook ere gozatzekoa denez, ez dut egituraketa hori zertan den azalduko. Esan, bai, euskaraz ere erraz irakurtzen direnetarikoa dela liburu hau.

Kontatzen diren balizkoak etorkizuneko —denbora ez da biribila ala?— 7138.ekoak direla eta, ez dakit nik ordurarte bizirik iraungo ote duen euskara gureak, ez eta gizakirik izango ote den ere. Litekeena da, hala eta guztiz ere, sasoi horretako euskaraz —adibidezko— enenplua imintzearren baino ez— «enfokatzerakoan, atzekal-detik bakarrik ikusi zuten» (126. orr.) horrek adierazi gura izango duena izatea, hala edo zelan, «enfokaturakoan atzekal-detik baizen ez zuten ikusi» edo halako zerozer. Bitartean, besteok ere euskaldunak gara, Bilboko mordoiloak garunak hondatuta bizi bagara ere.

Izena: Bigarren jatorrizko makinizkribua.

Egilea: Manuel de Pedrolo.

Euskaratzailea: Jokin La-sa.

Argitaratzailea: Elkar. Erdal literatura saila.

Mila bederatzirehun eta hirurogei eta lauko azaroan «Mekanoscrit del segon origen» izeneko nobela argitaratzen du Manuel de Pedrolo kataluniar idazleak. Hamar urte beranduago, berrehun mila ale saldu ditu eta batek daki zenbat ote diren orain arte saldu ote dituenak. Beste ezein kataluniar libururik ez du honek haina saldu izan sekula ere, Mercé Rodoredaren «La plaça del Diamant» delakoak ezik. Euskaraz argitaratu delako diodala guzti

Larunbat gaueko pelikulan, «Grease II»: Ingeles gazte berri bat Rydell High School-era heltzen da bere ikasketak egiteko asmoz. Honek arazo sentimental asko sortuko ditu hango gazteen artean.

Asteazkenean, «Mendebal Mundua»

Aste honetan pantailan izanen dugun aukerak ez digu atsegin haundirik sortarazten egia esan. Maila kaskarreko filmeak izaki, abenturaren aukera eskeintzen duen asteazkenekoa erizten dugu ikusgarrien.

Igande honetan, Bazkal Osteko zinean, «Spanish Affair». Arkitekto amerikar bat, Madridera heldu berria, bere itzultzaileaz maitemintzen da. Harreman honen ondorioz, gizonak neskaren maitalea jasan beharko du. Zuzendaria: Don Siegel. Antzezleak: Richard Kiley, Carmen Sevilla, Jose Guardiola.

Asteazken gauean, «Mendebal Mundua». Mendebal mundueran jende dirudunentzat antolatutako oporretan zehar unain bezala jantziriko robot batek bi bisitarien kontra erasotzen du. Zuzendaria: Michael Crichton. Antzezleak: Yul Brynner, Richard Benjamin eta James Brolin.

Larunbat gaueko pelikulan, «Grease II»: Ingeles gazte berri bat Rydell High School-era heltzen da bere ikasketak egiteko asmoz. Honek arazo sentimental asko sortuko ditu hango gazteen artean. Zuzendaria: Patricia Birch. Antzezleak: Maxwell Caulfield, Michelle Pfeiffer eta Adrien Zmed.

Konpromisoaz eginiko artea

Deskafeinatu asko eta gainera inork letxerik ez. Horixe da pasa den asteko Ezbaian saioan, artea eta konpromezuari buruzko mahainguruan programak garbi utzi zuena. Gaia oso interesgarria da eta ikuslego dexente bilduko zuen ziur aski. Gure kasuan bi ikusle elkartu ginen eta programa hasi zenean, larria ezin eultziz, bestea pixa egitera joan zen. Sorpresa galanta jaso zuen giza-joak, bueltatzean saioa amaitua zela ikustean. Honez gain eta saioak eman zuenari lotuz, badirudi pertsonai bat, gutxienez, sobran zegoela bertan. Haseran Somoza-ren lagunen bat zela edo pentsatu genuen. Joxe Mari Zabala argazkilariaren kasuan espresibitatea, bikoitza zen; euskara maila aberatsa zuelako eta gai honi buruz eztabaidatu eta iritzia azaltzeko irrika bizian zegoelako.

Penagarria izan zen hiru lagunek agertu zuten hizketaldia. Inaki Aizpuru zinegileak, agian ez zuen ongi ulertu gaia zein zen eta Somoza noski ez zion gogoratu ara-

zi. Zinegile jaunak profesionaltasuna gora eta behera ateratu zuen eta «kuestio ideologikoz gain» hitzegi zuen. Gaiean zentratu ziren bakarrak Gontzal Mendibil eta Edorta Jimenez izan ziren, baina jakina, ezin izan zuten biek bakarrik eztabaida guztia kaleratu. Zer esanik ba zuten bi kide hauek, panorama latz hura ikusiz, ezin izan zuten salbatu programa eta azkenean desastre bat bihurtu zen. Edorta, bere aurrean zegoen tipo hark (J. M. Zabalak) ezer esaten ez zuela eta, hitza kentzen ari ote zitzaionaren beldur zebilen. Baina Zabala jaunak, keinu batez, ezetz esaten zion, ez zuela zer esanik. Egoera tamalgarri horretan Gontzalek eta Edortak, esan zitezkeen zenbait gauza jaurtiki zituzten eta egia esan zenbait kontu interesgarri ere jarri zituzten mahai gainean. Baina gaua, erabat txepelduta geratu zen eskuin aldeko bi profesionalengatik. Eskerrak lo hartzeko denborarik e zegoenik.

Ikusleok eztabaida apropos bat dastatzeko aukera oro galdu genuen eta Somoza gaiari buruz zer esan ugari zuen jendea topatzen jotafuego ibili zela ere antzeman ahal izan genuen. Diotenez telebista ere artea izan omen daiteke eta saio honen zuzendariak primeran bete zuen programaren izenburua. Gauzak konpromisoaz egiten artista bat dela nabarian geratu da.

XABIER BENITO

zinema

Bilboko FASek Truffaut

Hil honen hasierak ekarritako "Frantziar Zinemagintza" izenburututako zikloarekin jarraituz, datorren astelehenean, ekainak 19, zinema frantziarraren adierazgarri nagusienetako bat den François Truffaut-en "Las dos inglesas y el amor" izeneko zinta (1971) bistaratuko zaigu arratsaldeko 7,30etatik aurrera. Askoren ustez Truffauten lanik hoberena den honek Jean Perre Léaud eta Kika Markham protagonista erroletan aurkezten dizkigu.

Arrasaten Urbizu

Bertako kultur batzordeak paraturiko ekintza egitarauaren barruan, datorren ostegunean, ekainak 22, Enrique Urbizuren *opera prima* den "Mi novia esta loca" komeria ikusgai izango dugu arratsaldeko 8,30etatik aurrera Amaia antzokian.

antzerkia

■ Altsasuko *Burunda* pilotalekuan, datorren ostegunean, hilak 22, arratseko 10etan "Geroa" taldeko "Ertzaina al pil-pil" muntaia ikusgai izango dugu.

■ Eibarko Unibertsitate Laboralean, hilaren 23an, ostiralez, "Vol Ras" konpainiaren "Insolit" lana plazaratuko arratsaldeko 8etan.

■ Donostiako Herrera auzoko jaien markoan, datorren asteazkenean, hilak 21, "Goloka" taldearen saioa ikusgai arratsaldeko 7,30etan.

■ Altzako Oletako plazan, hilaren 22an, ostegunez, "Gorakada" taldeak "Tartalo eta artzaina" haur muntaia bistaratuko du arratsaldeko 8etan.

Muntai franko Intxaurrondon

Antzerkia eta auzoa izeneko antzerki bistaratzearen II. aldiari eutsiz, hona hemen aste honetan, M. Auxiliadora ikastetxearen markoan, Intxaurrondo auzo donostiarrean ikus ahal izango ditugun muntaia: Hilaren 19an, astelehenez, "B.A.I." talde bidasoarraren "El hechizo del amor y de la muerte" arratsaldeko 8,30etan. Ordu berean baina biharamunean, hilak 20, "Geroa"ren "Ertzaina al pil-pil". Hilaren 21ean berri, asteazkenez, "Gasteiz"koen "Supertot" arratsaldeko 6etan. Azkenik biharamunean, ostegunez, "Boskoza-leak" konpainiaren "Prohibido seducir a los casados" izeneko arratsaldeko 8,30etan.

Bibolinaren negarra

Pelikula dramatiko honetan bestelako estetika bat jabetzen da. Ez da kasualitatea zuzendari ez amerikar batek egitea. Ramati zuzendaria izan daiteke ijitu-tzigan-zingaro. Arraza hau Poloniatik 1942an iheska nola doan kontatzen digu. Era arras sotilean, sugerentziaz beteta. Sugerentzien bitartez errealitatea are bortitzago, jasangorrago eta hunkigarriago bilakatzen delarik. Tziganak iheska doazenean Poloniatik bere gurdi eta guzti tren batekin gurutzatzen dira. Tren horretan alemanek juduak daramatzate Auswitzeko kontzentrazio kanpamendura. Une horrek, irudi horiek, garai hartako egoera biltzen dute, tziganen begirakadan garai hartako estualdi larria adierazten zaigularik. Beste une batetan Horst Bucholz protagonistak bibolinari negarra jario arazten dio. Bibolinaren negarrak ematen du azkenengo poza, azkenengo negarra eta bibolinaren soinua eteten denean kanpamenduan...

Estetika mailan ere filma dokumentu gisa errodatua dugu. Tziganen jantzi kolore bizidunak, mugimendu bizi-gozoak, barrutik ulertuak daude beharrezkoa den distantziatziaz, ezelan be interferitu barik tziganen errealitatean. Erakutsi bai, eragin ez. Barrutik entzunak ere dialogoak; erabakia hartzeko unean tziganen buruzagiak biltzen ditu zahar jakintsu aholkulariak, baina une aparta horretan agureak luzatzen du "une berezi honetan ez dugu aholkatuko, erabakiko baizik. Aholkurik ez, erabakiak!". Beste dialogo-unea, tziganen familia Auswitzen dagoelarik. Aitak (Horst Bucholz) semeari agintzen dio "Hemendik hanka egin behar duzu, seme, gertatutakoa kontatzeko. Kanpoko jendak hau jakinda ere, hau baldin badaki ere, ahaztu egingo zaio. Horrelakoa baita jendea, hala eta guztiz ere kontatu behar diezu. Horretarako hemendik ihes egin behar duzu!".

Konturatzen bazarate, pelikula hau benetazko gertakizunetan oinarritua dago, hasieran horrela dakar: Dokumentuez frogatuta daude gertakizunok.

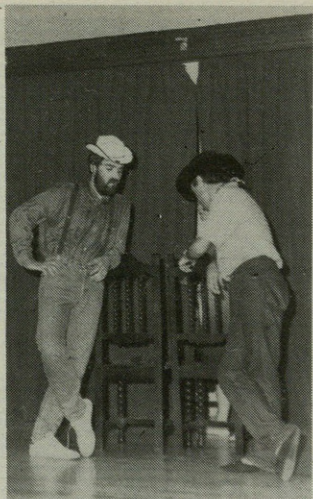
Bizitza bezain borobila filme-dokumentu hau.

EDURNE

□ «And The Violins Stopped Playing». Zuzendaria: Alexander Ramati. Aktoreak: Horst Bucholz, Maia Ramati, Piotr Polk, Didi Ramati, Zitto Kazann. Argazki Zuzendaria: Edward Klosinski. Musika: Leopold Kozlowski eta Zozilaw Szostak. Produkzioa: David Films, Film Polski eta Tor.

Erreterian erakusketa

“Erreterio 7. antzerki erakusketa” izenburuturiko ihardunaldien esparruan bi muntai ikusteko aukera izango dugu aste honetan bertako Niessen aretoan, hain zuzen: hil honen 22 eta 23an, ostegun eta ostiralean, “Udal antzerki eskola”ren lan agerpena arratsaldeko 7etan; eta hilaren 24ean, larunbatean, “Teatro del Norte” asturiarren “Devocionario” izeneko arratsaldeko 8etan.

dantza

San Juan jaien egitarauaren barruan, hilaren 24ean, larunbatean, Gipuzkoa mailako dantza solte txapelketa bat plazaratuko da arratsaldeko 5,30etatik aurrera. Hala, dantza talde zenbaiten ihardunak ikusgai.

Dantzeri Txikia Zumarragan.- Irrintzi taldeko antolatuta eta Santa Ixabel jai egitarauaren eskutik, igande honetan, hilak 18, *Dantzeri Txiki Eguna* ospatuko da Zumarragan, non Gipuzkoako 10 datza taldek hartuko duten parte. Ekintza egitaraua berriz, honako hauxe: Goizeko 11etan biltzea Geltoki plazan. 11,30etan taldeen iharduna Sekundino Esnaola, Isidro Deuna eta Leturiatarren enparantzetan. Eguerdiko 12,30etan berriz, elkarketa Elizkalean handik Kalebarren, Soraluze eta Legazpi kaleruntza abiatzeko non beste saio bat kaleratuko duten. Eta azkenik, arratsaldeko 5etan, Jaialdi nagusia udal pilotalekuan.

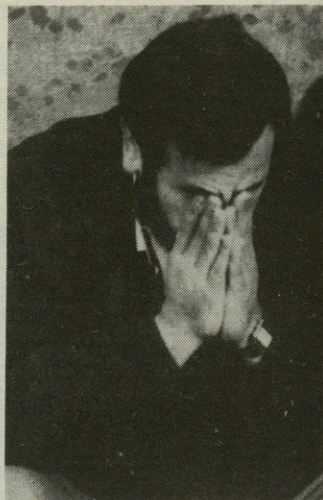
bertsoak

Zaldibiko “Gaztelu” elkartearen, larunbat honetan, ekainak 17, bertso bazkaria paratuko da, non besteak beste, Jon Enbeita eta Sebastian Lizaso bertsolariek parte hartuko duten.

Eguerdiz eta arratsalde

Ereñozun

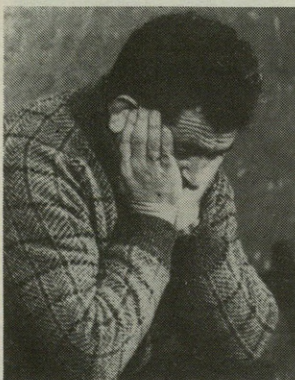
Etengabeko bertso ihardunaldia igande honetan, ekainak 18, Ereñozualdean. Izan ere, herriko plazaren babesean, Joxe Mari Mujika “Anatx”, Iñaki Murua eta Sebastian Lizaso bertso kantari izango ditugu bai eguerdialdean bai arratsalde partez.

Bi Iparraldeko balkoitik

ekaina

18 Ilazki euskaltegiaren eskutik (balkoitik), ekainaren 18an, igandez, ohizkoa bihurtu den Donostiako Konstituzio enparantzako saioan bi bertsolari izango ditugu entzungai eguerdiko ordubatean hasita: Ernest Alkat eta Xan Pierre Mendiburu hain zuzen.

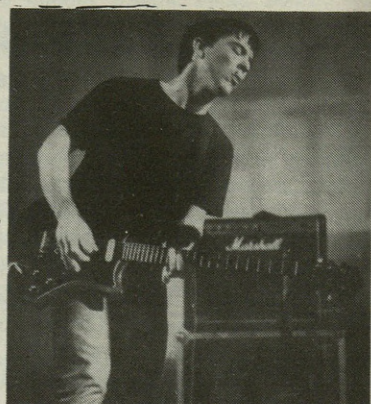
musika

Elduaingo kultur astearen amaiera gisa, igande honetan, ekainak 18, Imuntzo eta Epelarre trikitilarien iharduna izango dugu entzungai herri bazkalostean.

Barañaingo plazan, datorren ostiralean, hilak 23, “M-ak” taldea entzungai izango dugu gauerdiko 12etan.

Mutrikun, hilaren 23an, ostiralean, “Jotakie” eta “Hamen” taldeak kontzertuan arratsaldeko 11etan plazan.

Dulantzikako polikiroldegian, datorren ostiralean, hilak 23, Ruper eta bere *Mugalariak* entzungai izango ditugu gaueko 9etan.

ihardunaldiak

San Juan gaua

Ohizkoa den bezala aurten ere San Juan gaua ospatzeko ekintza ugari izango dira ekainaren 23an. Ekintza hauen artean, herrietan zehar suaren inguruan dantzatuko den ohizko aurrekua da azpimarragarriena, besteak beste, San Juanen, Donostian, Hernanin, Azpeitian...izango delarik. Aipaturiko aurrekuarekin batera, festak izango dira Euskal Herriko zenbait herritan, San Juanak izaten bait dira udaran zehar gure herrietan zehar izaten diren festen abiapuntua.

Euskara Berriro Geurea.- Uztailaren 2an izango den aurtengo Araba Euskarazen edizioaren aurretik hainbat ekintza burutuko dira Arabako herrietan zehar. Ildo honetan, ekainaren 17an jailadi bikaina izango da Gasteizko zezen lazan. 9etan, trikitilariak, txalapartariak eta Gorka knorr, Obeja Negra, Mitxel y los Remos eta merlin arituko dira. 11,30etan, Sting kantariaren "Bring on the night" pelikula izango da. Ondoren Kedeke, Tanba eta Korroskada taldeen emaldia izango da.

■ Plentziako Sta Magdalena elizan, datorren larunbatean, hilak 24, Elizbarrutiko organu kontzertualdiaren 7. saioa gaueko 10,45etan.

■ Ostiralez ere bai, hilak 23, "Hertzainak" Sestaoko plazan kontzertuan arratseko 10,30etatik aurrera.

■ Zornotzako herri enparantzan, ekainaren 23an, "Dolphin blues band" taldearen iharduna entzungai, gaueko 11etan hasita.

■ Ekainaren 3an, ostiralez, Amalloko (Markina) belatzean "Tu-k" eta "Delirium tremens" taldeak izango ditugu kontzertuan gaueko 10,30etan.

■ Hilaren 23an Irungo Urdanibia plazan eta biharamunean Barañainen, Oskorri taldea entzungai izango dugu.

■ Amallon, datorren larunbatean, ekainak 24, Anje Duhalde izango dugu kantari arratseko 11etatik aurrera.

■ Iruñeko Biana tabernan, datorren asteazkenean, hilak 21, "Dr. Deseo" taldea (disko berriaz) kontzertuan izango,

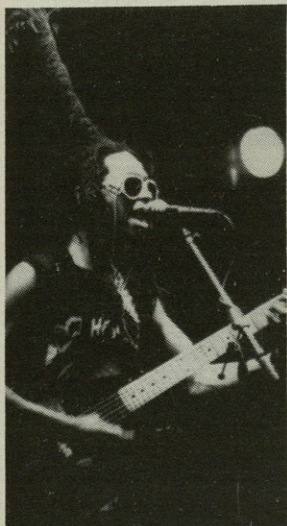
■ Noaingo herri enparantzaren markoan, ekainaren 24ean, larunbatez, "Tahúres zurdos" taldea kontzertuan izango dugu gaueko 11etatik aurrera.

Tafallan hiru

ekaina

24 Kontzertu bikaina datorren larunbaterako Tafallan iragartzen dena, zeinean, arratseko 10etatik aurrera plazan, "Baldin Bada", "Delirium Tremens" eta "Los del Rayo" taldeek parte hartuko duten.

"Yassa", iparraldetik datorren Reagea.— Zer nolakoa den euskal reagea erakutsiaz, datorren larunbatean, ekainak 23, "Yassa" 'erregi' talde iparratarra kontzertuan izango dugu Andoaingo Goiko Plazan. Saioaren hasteko ordua: arratseko 10,30ak.

ikastaroak

□ ● **Euskara ikastaroak.** Urretxu-Zumarraga, Legazpi eta Beasaingo udal euskaltegiek Udako Euskara Ikastaroak antolatu berri dituzte 16 urtetik gorako gazteentzat. Aipaturiko ikastaroak ekainaren 26tik uztailaren 21a bitartean izango dira, egunero bost orduz aritu beharko direlarik bertaratutakoak. Mailei dagokienez, guztiak izango dira ikasgai, EGA eta alfabetatzea barne. Ikastaroaren balioa 3.000 pezetakoa izango da, izena emateko epea ekainaren 22an bukatzen delarik. Izena, aipaturiko herrietako udal euskaltegietan eman daiteke.

□ ● **Barroasiaz ikastaroa.** Gipuzkoako Erlazainen Elkartek antolatutako barrosiari aurre geiteko ikastaro mordo bat antolatu da gure herrietan zehar. Ikastaroaren zati bat teoriakoa izango da, goizeko lehen orduan. Ondoren erlategi batean bertako egoera aztertuko da: antigoaleko erlauntza batetik erlauntza modernora erle bat aldatu; barroasia detektatu eta tratamendua ematen erakutsiko da. Aste honetan bi herrietan izango da, ekainaren 17an Zizurkilgo fraisoro ikastegian, eta ekainaren 24an Zegamako kultur etxean. Bi ikastaro hauek goizeko bederatzieta hasiko dira.

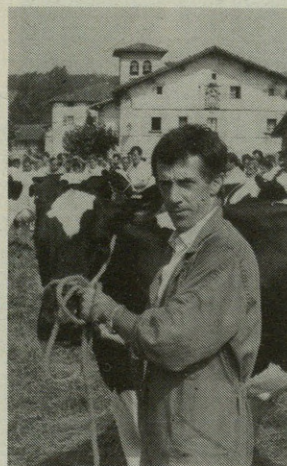

lehiaketak

□ **Argazki lehiaketa.** Zumarragako udalak 1989ko Santa Isabel argazki lehiaketa antolatu berri du, bertara zaletu guztiak aurkeztu daitezke. Gaia aukerakoa izaki, lehiaketa honetan parte hartzeko modalitateak honako hauek dira: kolorezko argazkia, zuri-bel-tza eta diapositiba. Argazkien euskarria 50x40 zentimetrotakoa izango da ezinbestez, eta kartulina finez eginikoa. Euskarri honen barruko argazki paperaren eta argazki irudiaren neurria egilearen aukeraren arabera izango delarik. Lanak Zumarragako udalera igorri behar dira uztailaren 15a baino lehen.

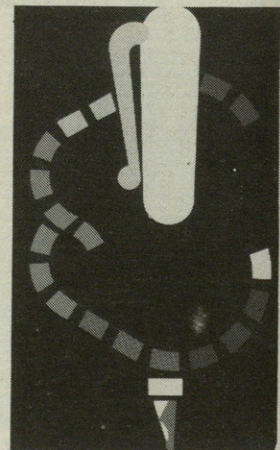

□ **Gazta lehiaketa.** Ekainaren 23an izango da Tolosako Beotibar pilotalekuan Euskal Herriko gazta lehiaketaren hirugarren deialdia, bertara gazta aintzinako eraren egiten artzai guztiak aurkeztu daitezke. Aurkeztu den gazta, kilo bat eta bi kilo bitartekoa izango da, gaztaren ordainketa izena ematerakoan egingo delarik. Gazta-egileak artzainak beharko dute izan, berak eginiko gazta bakar bat aurkeztu ahal izango duela. Parte hartu nahi duten guztiak ekainaren 23an goizeko zortziretatik hamarretara Beotibar pilotalekura azaldu behar dute; lehiaketa ondoren gazta dastaketa izango delarik trikitiaz alaiturik.

□ **Euskal Hitz lehiaketa.** Eusko Jaurlaritzako Hizkuntza Politikarako Idazkaritza Nagusiak "Euskal Hitz lehiaketa" antolatu du "Euskal Hitz" erakusketa izango den herrietako gazteentzat. Lehiaketa hau, erakusketari buruzko galde-sorta batek osatzen du, lehiaketan parte hartzeko baldintzen berri erakusketan bertan ematen delarik. Dagoeneko Amurrio eta Muskizeko gazteek izen dute aukera. Mutriko-koei aurki eskeiniko zaie bertan izango bait da "Euskal Hitz" erakusketa ekainaren 16tik 25era.

□ **Santiago Onaindia bekak.** Amorebietako udalak Santiago Onaindia idazlearen omenez bi urteroko ikerketa beka sortu berri du, bartan banakako lagunak nahiz lantaldeak izan daitezkeelarik hautagai. Lanak eskaraz, gazteleraz edo frantsesez aurkeztu daitezke, azken bi kasuetan euskarazko aurkeztapena egin behar delarik. Proposatutako lana gehienez ere urte betekoa izango da, diru saria berriz 800.000 pezetakoa izango delarik. Dokumentazioa aurkezteko epea 1989ko urriaren 16an bukatzen da, hau Amorebieta-Etxanoko udalean egin behar delarik.

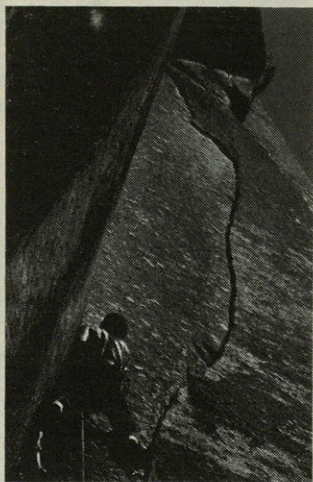

kirolak

Gipuzkoako sega txapelketa

Udararekin batera herri kirolen munduko txapelketak datorzkigu gure orriota, lehen txanda segalariei dago-kielarik. Gipuzkoako sega txapelketaren lehen kanporaketa ekainaren 18an jokatu da Larraitzen, bertan arituko direnak honako hauek izango direlarik: Juan Maria Agirrezabala lazkaotarra, Antonio Erauskin "Etxetxo" lasartearra, Martin Etxeberria matxinbentarra, eta Zelestino Aburuza oartzu-rra. Laukote hau esan bezala ekainaren 18an arratsaldeko 6etan neurtuko da Larraitzen, hemengo onenak eta hurrengo kanporaketako onena txapelketa honen azkena jokatu-ko dutelarik Oartzunen uztailearen 16an.

■ Euskadiko aizkora txapelketari uztailearen 25ean emango zaio hasiera Gasteizen, kanporaketa hau eguerdiko hama-bietan jokatu delarik. Kanporaketa honetan parte hartu nahi duenarentzat, izena emateko epea irekita dago jadanik, hau Arabako federazioan egin behar delarik uztailearen 5a baino lehen: 945-130227 tlf.

Gavarniera ibilaldia. Oartzungo Girizia elkar-teak antolaturik Gavarnie aldamenean dauden Taillon eta Kaskora mendietara ir-teeraldia izango da ekaina-ren 17 eta 18an. Ibilaldia ekainaren 17an irtengo da goizeko bederatzieta Oiar-tzungo plazatik. Ibilaldi ho-netan parte hartzen duten mendizaleek Sarradeseko aterpean pasako dute gaua. Partehartzaile bakoitzak autobusagatik ordaindu be-harko duena 2.500 pezeta izango da.

Hegazti harrapakariak

Iruñeko kirol elkar-teak urtean zehar antolatu-riko hitzaldien artean, "Na-farroako hegazti harrapaka-riak" gaia aztertuko du Ra-mon Elosegik ekainaren 23an. Ohitura den legez, hi-tzaldia Iruñeko kirol elkar-teak Jarauta kalea 78an di-tuen egoitzetan izango da, sarrera dohainik izango de-larik.

Irlandara bidaia. Andoaingo Euskalduna mendigoi-zale elkar-teak antolaturik Irlandara bidai bat izango da uztailearen 28tik abuztuaren 20a bitartean. Bidaia autobusez izango da, besteak beste, Killarney, Galway eta Dublin inguruak bisitatuko direlarik. Bidaiariak or-daindu beharko dutena 56.000 pezeta izango da gutxi gora behera, honen baitan janariak ez ezik dana sar-tzen delarik. Izena emateko epea irekita dago jadanik, izena emateko orduan 14.000 pezeta ordaindu behar direlarik (gainontzekoa uztailearen 21a baino lehen).

mendi ibilaldiak

- **Irungo mendizaleak:** San Martzialeko ibilaldi neurtua izango dute ekainaren 25ean Irungo mendizaleek.
- **Lagun Onak:** Azpeitiako mendizaleek Mendaurrea egin-go dute irteeraldia ekainaren 25ean.
- **Juventus:** Europako gailurreta egingo dute ibilaldia Bilbo-ko mendigoizale hauek ekainaren 24 eta 25ean.
- **Artibai:** Markinako mendigoizaleek Orhira egingo dute ibilaldia ekainaren 24 eta 25ean.
- **Tabira:** Eskaladoreen eguna izango dute Durangoko men-digoizaleek ekainaren 24 eta 25ean Europako gailurretan.
- **Aitzgorri:** San Adrianera egingo dute ibilaldia Beasaingo mendigoizaleek ekainaren 25ean.
- **Edurtza:** Untzueko haitzeta egingo dute irteeraldia Gas-teizko mendigoizale hauek ekainaren 25ean.

HITZEZ HITZ

«Aspaldi bagenekien EE PSOeren botoaren atzetik zebilela, eta esfortzu bat egiten ari zela Bandres europear Parlamentuan lurperatuz politika nazionaletik aldentzeko».

N. Redondo Terreros
(Egin, 89-6-7)

«Jomeini hil ondoren HBk nazioarteko politikan erreferentzia nagusiena galdu du eta bakarrago gelditu da munduan».

Roberto Lertxundi
(D.V., 89-6-7)

«Herri honen parte batek ez gaitu nahi terrorismoa laguntzen duelako; bestea, berriz, beldur dira gurekin erlazionatzeko. Horregatik nahi dugu hemendik hanka egin».

Sindikatu Polizialak
(Deia, 89-6-8)

«Euskarak ez du ofizialtasunik sekula lortuko. 13. izarra euskararentzat ez da posible; beraz euskararen soluzio Bruselas edo Estrasburgotik datorrela esatea irrazionala da».

«Txillardegia»
(Egin, 89-6-9)

GORDETZEKOAK

Elektronika errefuxiatuen kontra

LEHERGAILUREN bat zelakoan deitu zion Iñaki Berasategik polizia frantsesari autoaren azpikaldean pakete arraro bat sumatu zuenean. Ez zitzaion Berasategiri burutik pasa egin ere, Bernard Charbonnier zuzentzen duen Service de Recherches de Reinseguements Genereux-eko kideak ipini zioten *bip*-a bere mugimenduak zaintzeko eta ETako zuzendaritzara hurbiltzeko saio elektroniko bat besterik ez zela.

«ARGIA»k publizitatea merezi ez

HAUTESKUNDE sasoi oro bezalatsu «ARGIA» aste-kariak bere publizitate orrialdeak eskaini dizkie eus-kal alderdiei, guztiek, Herri Batasunak ezik, ezezkoa eman digutelarik. Hauteskundeei buruzko publizitate instituzionala ere ez da gutaz gogoratu.

SUPeko ordezkaria

ELKARTE autonomikoko SUP sindikatu poliziale-ko Cornejo ordezkariak Gasteizen auto azpian leher-gailu bat aurkitu zuenetik hatzemangaitza dago pren-tsarentzat.

EZPALAK

«TTOTTE» ETXEBESTE, AZKENEZ ASKE

●Parisko Tribunalak Joseph «Ttote» Etxebeste osasun arrazoiak direla medio aske uztea erabaki du jukeen kontrolpeko baldintzaz. Ez du gainera Iparraldera itzultzerik izango. Iparretarrek taldeko ustezko militante honi bizkar hezurrean tiro eman ziotean joan den urteko otsailean preso hartu zutenean, ordudandik elbarri dagoelarik gurditxo batean. Gabriel Bidart ere, «Babi», Philippe Bidart-en anaia, libre geratu 10 hilabete Fleury Merogis-eko espetxean pasa ostean.

ETA-REN «TOPOA» BILBOKO KOMISALDEGIAN

●Diario 16-ek aditzera eman duenez, ETAk Bilboko Poliziaren Jefatura Gorenean pertsona bat eduki du infiltraturik aspaldi honetan. Guzti honen berri «zulo» batean aurkitutako informazioaren bidez jakin ahal izan da, zeinean Amedoren lankideen datu zerrenda oso bat aurkitu bait zen. Hau honela, Barne Ministeritzak, Amedorekin aritu zen taldea desegitea erabaki du eta sekzio horretako funtzionarioak lanetik kanpo bota ditu.

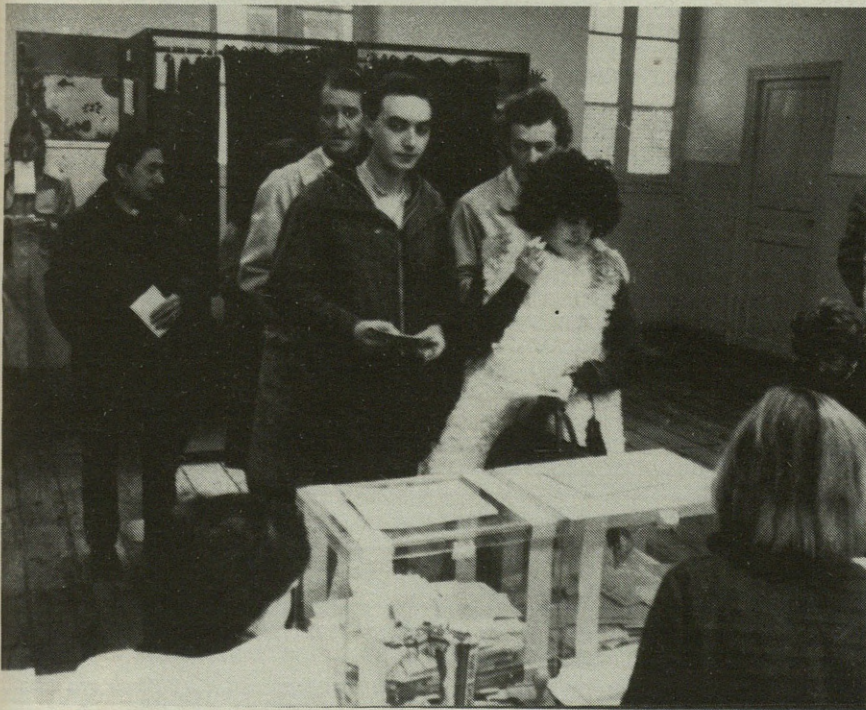
IBERDUEROREN DIRUAK LEMOIZ ITXIZ GERO

●Iberdueroren 1988ko Memoriari dagokion Auditoriak erakusten duenez, enpresa honek 319.008 milioitako zorra onarturik dauka Energia Zuzendaritza Orokorrean, zentrala martxan jarriko ez balitz jaso beharko lituzkeenak. Joan den urtean bakarrik, 25.000 milioi jaso zituen ordain gisa, zeina guztiok ordaindu dugun tarifaren urteko igoera dela medio.

Ramuntxo Kanblong (EA) 43. postuan doalarik

Alderdi abertzaleek zerrenda berdeari boza eman

Hegoaldean ez bezala, Iparraldean ekainak 18an, igandez, europar parlamenturako hautagaiak aukeratu dira. Eta orain arte inoiz ez bezala ere, alderdi abertzale guztiek (EA, EB eta EMA) berdeen zerrendarendako eskatu dute boza, Estatu frantseseko hirugarren indar politikoarendako. Hauteskunde sasoi honen berezitasun nagusia kanpainaren erakurpena da, Iparraldeko abstentzioak %40tik gora joko duelarik.

Europar parlamenturako hauteskondeek ez dute Iparraldean erakurpenik erdietsi.

Berriro ere, iganderako deitu dituzte iparrarrak boza eman dezaten, ekainak 18ko deialdiarekin hamaika alditan hurbildu bait dira dagoeneko botuemaileak. Bistan da hauen nekeak zeresan frango izango duela abstentzio mailare-

kin baina alderdiek eginiko kanpaina elektoralek ere ez du gehiagorako laguntzen. Botatzerako astebete eskas falta denean, kostaldeko herrietan ez da afitxarik ikusten, ez da mitin deialdirik irakurtzen, udaletako iragarkiak

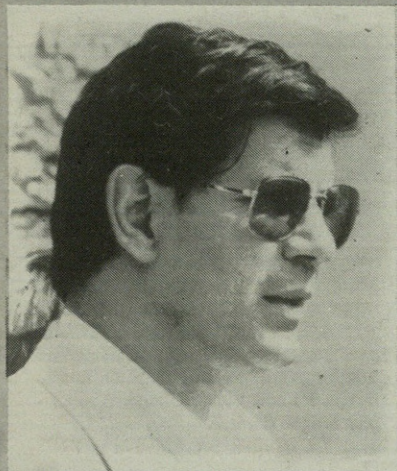
“ Kanblong hautagai abertzalea hautatua izango ez denez, hiru alderdi abertzaleok sinbolikotzat jotzen dute honen aurkezpena ”

ipintzeko tokiak ez dira estali... jendea nahiz politikariak nekeak jota daude. Bernekaldeko hauteskunde girorik ez da esistitzen. Alderdi estatalistek soilik egingen dute kanpaina, kanpaina ahul bat.

Nahiz ziurtaturik ez izan, 'Gure Irratia' baionatarrean zenbait politikariren arteko debate politikoa eskaintzea espero da, bestalde, berdeen zerrendan hirugarren postuan doan Simeoni eta 43.ean doan Ramuntxo Kanblongek mitin bakarra eskainiko dute euren aukera azaldu asmoz, eta Eusko Alkartasunako Xarritonek aurreratu digunez 80 kilotako afitxa paketa iritsi zaie Paristik.

Hala ere, hauteskunde hauek animatu eta hautsak harrotu duten erabakiak alderdi abertzale hiruak berdeendako boza eskatzea eta Eusko Alkartasunako Ramuntxo Kanblong berdeon zerrendan 43. postuan agertzea izan dira.

Ramuntxo Kanblong: «Nahiago dut berdeekin eskuak zikindu, etxean geratu baino»

ARGIA.— Zer eskaini diote berdeek Iparraldeari?

Ramuntxo Kanblong.— Berdeek duten 81 hautagaietako zerrendan lau toki populu minorizatueta ordezkariei ematea deliberatu dute. Korsikarrendako hirugarren tokia, Simeoni-rentzat, okzitanoendako toki bat, Saboiarendako bestea eta Euskal Herriarendako, Iparraldearendako bestea. Hau beraien erabakia izan da, eta beraiek galde diete populu horiei ordezkarri bat izenda dezaten. Hemen, Iparraldean, saltsa askoren ondoren nire izena aurreratu da eta Iparraldearen izenean zerrenda horretan agertzea onartu dut.

A.— Berdeen programan, ze harka bada ere, Iparraldeko errealitatea ukitzen da, preso politikoen aipamena, mugaz gaindiko harremanak... baina, hala ere, bertako egoera zapaldua salatze-ko saiorik egin ez dutela eta errealitatetik urrun dabitza kritikatut ohi zaie.

R.K.— Egia da. Baina berde denak ez dira jarrera horrekin ados. Hala ere, Frantzia mailan ez dute Euskal Herriaren egoera ezagutzen, ni orain bi hilabete Parisera joan nintzen beren Idazkaritzarekin hitzegitera eta lehen gauza ingurugiroaren defentsa dutela eta Euskal Herriaz

ezer gutxi dakitela ohartu nintzen. Informazio lan bat egin beharra da go.

A.— Ramuntxo Kanblong EAren babesa eta berdeen zerrendan 43. postua duen hautagaia dugu. Nork egiten dio mende nori, Ramuntxo Kanblongek berdeei ala berdeek Ramuntxori?

R.K.— Hemen denek esaten dute ez genuela berdeekin joan beharrik, orduan etxean geratu eta ez genuke bozkatu behar? Nahiago dut berdeekin eskuak zikindu, zerbait egin, eta ez denak txarrak direla esan eta etxean geratu. Badakit euskaldun batentzat leku txarra dela esan didatela, eta baliteke; baina hartu ala utzi izan da.

A.— Beraz, aurkezteak sinbolikotasun apur bat badauka.

R.K.— Bai, sinbolikotasun handia dauka. Baina gerora begira interesantea da korronte politiko horrekin hartuemanak izatea.

A.— Iparraldean Ramuntxo Kanblong Carlos Garaikoetxeak edota EAko aparatoak izendatu duela eta ez militantziak aipatzen da. Egia al da hori?

R.K.— Egia esanen dizut. Xarritonek nik ezer jakin gabe urtarrelean edo otsailean nire izena aurreratu zuen prentsaurreko batean, gero izena alderdira joan da eta Simeoni korsikarrak hartu du, berak egin dituzte negoziaketak ALERen bitartez eta egia da nire izendapenak izugarriko saltsa sortu duela azkenean.

A.— Bai, hautsa harrotu da.

R.K.— Bai, baina mementuan bai ala ez erran behar zen.

A.— Zuen erabaki honek ez al dezake hiru alderdi abertzaleen arteko batasun hori mikaztu?

R.K.— Zoritxarrez bai. Badakit bai, zein zaila da den batasun hori gordetzea, baina era berean, pozgarria da azkenean EMAk ere, berdeendako boza eskatzea, alderdi abertzale guztiok bat etorri bait gara boza eskatzerakoan.

N. ARRASTOA

Hiru alderdi abertzaleen arteko batasun

Alderdi abertzaleen bozak eskuratu berdeek

Orain arte alderdi abertzaleek ez zuten ofizialki, alderdi bezala, europar parlamenturako hauteskundeetan inorrendako bozarik eskatu eta aurrean haxe erabaki dutenean Iparraldeko jende eta politikari nekatu horiexen kritika eta hauen kontrako ihardespeneak hautsak harrotu dituzte.

Carlos Garaikoetxea ALEko 'Ortzadar' taldean erakundetu zenetik berdeekin harremanak sendotu ditu eta hauen ondorioz, hauteskundeetan ALEk berdeekin joan behar zuenez, Iparraldeko EAKo Piarres Xarritonek Ramuntxo Kanblongen izena aurreratu zuen. «Guk zortzigarren postuarekin amets egiten genuen baina berdeek beste bati eskaintzea garrantzitsuagoa ikusi dute eta Ramuntxo pasa eraziko ez duen 43.era atzeratu dute» aipatu digu Xarritonek. Politikari honen ustez, zerrendan aurkeztearen erabaki hau Iparraldean ematen diren lehen urrats bezala ulertu behar da, «Hegoaldean Euskadiko Ezkerra eta Herri Batasunak behar bada ez dute hau ongi ulertzen eta PNVri ez zaio axola baina Iparraldean hau da gure bidea, hots, Frantzia aldean ez bakarrik euskadunek, baina bretoiek baina katalandarrek eta okzitanoek ere, Frantzia dauden abertzale minoria deklaratuak Simeoniren inguruan, berdeekin, batu gara. Bestalde, berdeek gazte eta langile kopuru handiena dute, beraz gerora begira badute etorkizuna». Abertzale honen ustez, berdeen filosofiak zalantzan ipintzen du Iparraldea gaur zapaltzan ari den Estatu nazional eredu, jakobinoa alegia.

osta eusten zaio.

“Gainontzerako abertzaleak kontutan ez izatea leporatzen zaio EAri”

Berdeei boza emateko arrazoinak

Kanblong hautagai abertzalea hautatua izango ez denez, hiru alderdi abertzaleok sinbolikotzat jotzen dute honen aurkezpena, baina EArentzat hauteskundeotan boza ematea irtenbide aurrerakoi bat da. Obrak hitzak bezain ederrak diren gero ikusiko den afera izanen da. Bestalde, berdeekin haremanak sendotzea eta Estatu osoaren zehar euskaldunak ezagunagoak egin gaitezkeen balio izan dezake, «lehengoan, korsikarrek mitina egin genuen Bastian, eta 'Antenne 2' telebistan atera omen gara. Hau inportatntea da guretzat» aitortu du Xarritonek.

Euskal Mugimendu Abertzalea (EMA) berdeendako boza eskatu duen azkena izan da. Jakes Sarraietek erantzun digunez, «guk ez dugu Ramuntxo Kanblongendako bozari eskatzen, ez eta EArendako. Gure boza Max Simeoni abertzale korsikarrari zuzenduko dio-

gu, honengan bait dugu konfidantza. Hala ere —jarraitzen du— ez dugu ez kanpainarik ez bilkurarik egingo, hauteskundeok oso urrun sentitzen bait dira gure artean, ez bait dugu ezer onik aterako den espero». Euskal Batasunak (EB) ere Max Simeoniren aldeko apustua egin du eta berdeen aldeko kanpainari ekingo dio EAekin batera.

Kanblongen hautaketak hautsak harrotu

Giro hotz honetan su piska bat piztu duen kontu bakarra Ramuntxo Kanblongen zerrendatzea izan da. EMAko Jakes Sarraiet susmo txarrak dakusa hautapen horretan, alderdi honek erabaki hau gogor kritikatzeko duelarik, «Ramuntxo Kanblong zerrenda horretan zergatik doan ez dugu oso argi, baina programarik duelako edo, ez da behintzat. Berdeek ez digute ezer eskaini, eta EAK orain sei hilabete bere kasa erabaki zuen Hegoaldeko EAekin, beste alderdi abertzaleekin ezertarako kontatu gabe, horregatik ez diogu Ramuntxori bozari emanen». Alderdi honek berdeak gogor kritikatzeko dituen orohar Herrien eskubideez ari bada ere, inoiz ez bait du Euskal Herriko autodeterminazioaz, amnistiaz... hitz egin. «Simeonik aldiz bai» eranstean du.

'Iparraldeko Abertzale Taldea' izenez sinaturik agiri bat zabaltzeko dute, non eta Frantziako berdeen fidagarritasuna zailantzen ipini eta hauen ele zuria edota Iparraldean zenbait gauza gertatuko ez balitz bezala jokatzeko dutela salatzen den. Abertzaleen arteko batasunaren alde agertzen badira ere, denek mintzatu eta entzunak izateko eskubidea aldarrikatzeko dute, «oraiokan izan ez dena. Guretzat, Iparraldeko abertzaleok, Iparraldeko burruketan murgildurik gaudenok, orainarte bidea argi eta garbi daraman mugimendu abertzale bakarra HB da eta boza ematen diogu Herri Batasunako zerrendari, Txema Montero buru duelarik». Hain zuzen ere, EBko botuemale hauen ekintza honek hauteskundeetako giro hotz hau epeldu du, Herri Batasunari boza ematea sinbolikoa izan arren, beste aukerarik ez bait dakusate.

Bestalde, Euskal Batasunak Herri Batasunarekin dituen harreman onak eza-gunak dira Euskal Herrian eta Euskal Mugimendu Abertzaleak HBrentzat boza eskatzea ez du seriotzat hartzen, baina «gure xedeetako bat —adierazi digu EMAko buruzagiak— Hegoarekin harremanak lotzea da eta HBekin ez beste, ez dugu norekin lotu ikusten, baina ez du Iparraldean ez egoitzarik, ez ezer.».

EAk Behobian bildu zituen Antoine Waechter berdeen zerrenda-burua, Max Simeonin korsikarra eta EBko hainbat ordezkari. EMA ez da inondik agertzen.

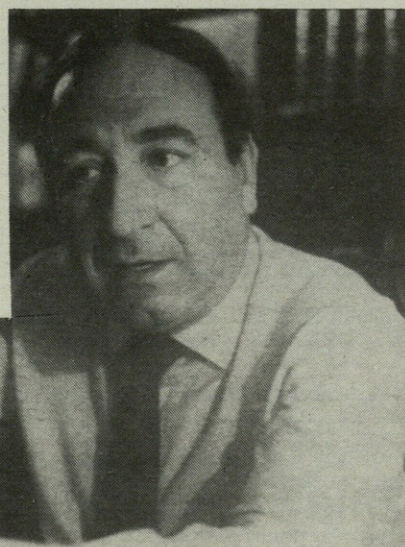
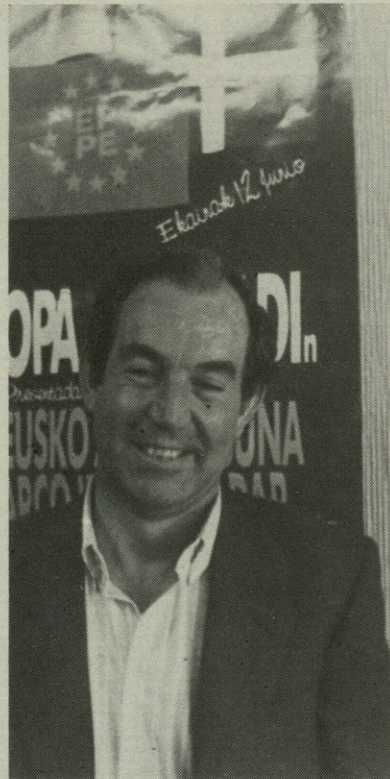
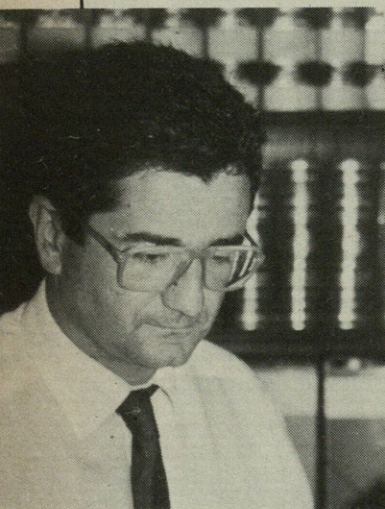
Udal hauteskundeetan EB, EMA eta EAK zerrendak osatzeko militantzia hartzen dute oinarritzat baina oraingo honetan EAri hori puskatzea leporatzen diote gainontzerako alderdi abertzaleek, militantziak ez duela Ramuntxo bultzatu alegia.

Bienbitartean, Euskal Batasunari boza ematen dioten hainbat abertzalek

Hau honela, 18ko europar parlamenturako hauteskundeek sortarazi duten afera debate berri bat ireki dezake, orain gutxi amnistiaaren eztabaida berri bihurtu den lparrean.

N. ARRASTOA

Hauteskunde ondorengo egoeraren zain

HEGOALDEAN ostegunez eta Iparraldean igandez, hautatzeko eguna bertan dugu. Kanpaina egiteko modu desberdin baten erdian kausitzen den mugak banaturiko bi aldeetako gehiengoak zertarako balio duen ez jakin arren, Europar parlamenturako ordezkariak hautatu behar ditu. Dagoeneko, Iparraldeko botuemaleak zeharo aspertuak dira, azken sasoi honetan hainbatetan joan behar izan bait dute bozkatzera eta hegoaldekoek, ordea, espero baino kanpaina epelago batekin topo egin dute. Bi aldeetan ondorioa bera: abstentzioaren maila altua. Eta honen kontra aritu da larri dabilen PSOE, diru instuzionala zeregin honetan erruz gastatzen eta guzti.

Beldurrak eta izuak loa kendu

ESTATU espainolean zehar alderdien arteko ustelkeria eta saldukeria publikoki nagusitu den neurrian —gogoratu bestela Madrileko botu salerosketak eta Galizako diru beltzak—, Euskal Herrian ez da horrelakorik publikoki gertatu, alderdien arteko liskarrak kanpainaren azken erdirako utzi direlarik. Liskarrotan EE/PSOE bikotearena izan da ikusgarrienetakoa, Aulestiak Bizkaiko ibarrezkerran PSOEk kontrolatzen dituen udaletan erabiltzen ari diren diru beltzen erruduntzat jo bait ditu Damborenearen oinordekoak. Erantzuna epaitegi mailakoa izan da. PNV/EArena ere botu zurrupaketak azal dezake, alderdi zahar nahiz kritikoak gorabehera bat baino gehiago izan dutelarik. Herri Batasuna erasotuen eta denei erantzun behar izan duen alderdia bilakatu da, Hego Euskal Herriko alderdiez gain, estatualista espainiarren zorroztasunak pairatu behar izan ditu, irainak eta hainbatetan talde ultren gozotasun eta harrikadak.

Bikoteen arteko borroka hauezaz gain, 15eko gaua luze izanen da alderdietako ordezkariarentzat. Euskadiko Ezkerrak inoiz baino jende gutxiago bildu du kalean, alderdi honek urte bukaerako hausnarturik dituen aldaketen beharra areagotuak ikusiko duelarik. PNVk Hegoaldeko lehen indar elektoral berrizatearen aldeko apostu egin du, Gangoiti Strasburg-en kolokatu badu ere, hauteskundeotan zein baldintzatan geratzen den PSOEn aztertuko bait da. EAKo barne istiluak konpondu diren ziurtasunik ez dago eta emaitza eskasak lortuz gero, Garaikoetxearengan konfidantza ipini zutenek alderdia 'mugi' dezakete. Eta Herri Batasuna «putxerazo»aren beldur agertu da, orain arte jasandako erasoen aurrean gainontzerako alderdien erantzun eza ikusirik, hauen apoderatu eta interbentoreen jarrera zalantzan ipintzen bait du, Estatu espainiarrean zehar batez ere.

Kontaktoak eta zurrumurruak berriro ere

KONTAKTO berrien zipriztinak Herri Batasuna eta PSOEko gobernuaren ordezkariak busti ditu. Eta honen aurrean, Jose Antonio Ardanzak Corcueraaren proposamen berria entzuterakoan, hau da, PSOEko gobernuak Ajuria-eneako hitzarmena sinatu zuten alderdiekin beste bilkura bat egiteko asmoaren berri jakiterakoan, hauteskunde sasoiari horrelakoak luzatzearen hanka-sartzea adierazi du. Gainontzerako alderdiak isilik.

Hala ere, Venezuelako Carlos Andrés Pérez lehendakariaren adierazpenak, zeinetan Aljeriak betetako rola hartzeko prest ipintzen zen Venezuela eta Guardia Civileko zuzendari nagusi den Luis Roldanek PSOE gobernuaren ordezkari ofizial gisa Herri Batasunako ordezkariengana jo duenean, ekitaldi hauek proposamenak aurkeztu baino sondeatu nahi izan dutela irakurri du HBk, gobernu espainiarrak, hainbatetan bezalatsu, ukatu behar izan duelarik, Aljeriakoa inoiz berriro ez zela errepikatuko adierazi bait zen bere garaian. Baina honelako jarrerak ukatu izan dira lehenago, eta azkenean publikoki onartu ere bai, bestalde, garai hartan Corcuera eta González-ek esandakoak irentsi behar izatea ez litzateke batere arraro izango, lehenago ere gauza bera egin behar izan bait dute.

Hau honela, Hegoaldeko 15eko gaua luze izango den legez, 18koan Iparraldean ez du inortxok emaitzengatik lorik galduko, alderdi bakoitzak izan ditzakeen barne eztabaidak konpontzeari lehentasuna emango zaiolako.

Ttotte eta Babi aske

IPARRALDEAN inortxo aztoratuko ez bada ere, egunotan bertan suertatzen ari diren hainbat gertakari berebiziko garrantzia jasotzen ari dira. Babi Bidart eta Ttotte Etxebeste askatu dituzte juje frantsesek, azken honi askatasuna eman badiote ere, juje frantsesten kontrol zehatza pairatu beharko du; honez gain, muga ondoko departamentuetan bizitzea debekatu diote eta hogeiren bat lagunek ezingo dute Ttotte bisitatu, 'arriskutsu' suerta bait daiteke. 88ko otsailean tiro batek bizkar-hezurra mindu zionetik gurditxo batean itzaltzen ari den ustezko IKko militante honen askatasunaren aldeko mugimenduek beren emaitza lortu dute.

Bestalde, Frantziako Iraultza deritzanaren bigarren mendeurrenaren ospakizunekin amnistiaren eskakizunaren aintzinetik doaz Iparraldeko 'Ahaideak' eta giza eskubideen aldeko hainbat talde. Aitzitik, sustengu taldeek ez dute bere egiten eskakizun hau, ez bait dute uste kaleratze huts batez preso eta errefuxiatuen aferak irtenbiderik izango duenik.

Ekainaren azken astean Santiago Arrospide Sarasolaren sumarioa ikusiko da Legrand jujearen aurrean, ondoren Sokoakoako aztertuko delarik. Arrospide errefuxiatuak nahiz errefuxiatu estatutua eduki, sumario osatu den heinean kendu egin diote, estradizio arriskua areagotu zaiolarik. Legrand jujeak Iparraldean kausitzen diren errefuxiatu presoeei zein nolako agurra egingo dien jokuan dago.

N. ARRASTOA

Bakearen bide zailean liburuak eta armak

SORPRESA berri bat datorkit Euskadiko Ezkerrakoengandik. Irakurtzen ari zaren liburuan orria gal ez dezazun sartzeko kartulina bat banatu dute. «Zure botua Bandres» dio alde batetik eta testu luzeago bat dakar bestetik: «Cuando no encuentres salida... Cuando no le veas solución a esto... Cuando te parezca que no hay nada que hacer... Empuña un libro! Armeak ametsak hiltzen dituzte. Armeak ilusioak agortzen dituzte. Pakea da etorkizuna. Tú no necesitas armas». Funtsezko arazo asko azaltzen da hor: irtenbidea, konponbidea, etsipena, liburuaren indarra -hitz idatziarena, alegia-, ametsak, ilusioak, armak, bakea, etorkizuna. Laster aterako dizkiote txisteak «Empuña un libro!» horri, baina esan dezagun gorritz datorren bigarren esaldian zentratzen dela azken urteotan Euskal Herrian dabilen eztabaida gogorrena: «Tú no necesitas armas».

ETA suntsitzekotan, bere ideiak marko demokratiko honen barruan HB bere papera osoki jokatzeari aurkeztu izan da askotan irtenbidearen parte inportante bezala. Beste garai batean, seguru aski. Duela urte bete «bortxazaleen isolamendua» taktika definitu zuten denborarekin «bloke demokratikoa» eman zaion taldeko partidu politikoei, eta hauteskunde kanpaina honetan isolatzeko saioetatik erasotzera pasatzeko urratsa eman da. Sevillan eta Avilésen gertatuak benetan grabeak dira, Herri Batasunaren kontra beste inoren kontra ametitzen ez diren erasoak egin eta onartu bait dira. Onartu diot, inork gaitzetsi ez dituelako, ezein partiduk alegia. HBkoentzako garantia minimoak eskatzea gaur egun ez da elegantea, aitzitik, Iñaki Esnaola jipoitu eta biharamonean gainerako partiduen eraso guztiak beraientzako izan dira. Polizien entretenimendu berria, zortzi orduak bukatutakoan, paisanoz etarrak jipoitzea. HBko dozena erdi bat akabatu zezaketen hauteskunde kanpaina honetan beren alde inork behatz bat mogitu baino lehen.

ARMEN kontra hitzen indarra. Ondoko hilabeteetan ikusi beharko litzateke kanpaina honetan esan direnen errai nuren bat. Eskerrak populuaren memoria motz samarra dela. Europako Parlamentu berria konstituentea izanen dela agindu du Gangoitik. Garaikoetxeak Internacional Nazionalista berri bat eta Strasburgeko kamara berria nazionalitateena izanen dela iragarri. EETik sozialistek Bilboaldeko Ibarrezkerran egindako ustelkerien dossiera eskaintzeko promes egin. Monterok ETA-Gobernua elkarrizketa laster martxan dela berriro eta euskara ikasiko duela. Lastima udazkenerako berriro hauteskundeak jarriko dizkigutela eta hitza nork betetzen duen eta nork duen jaten ikusteko aukerarik ez dugutela utziko.

P.Z.

TXINA: SISTEMA KOLOKAN

*XXI. mendearen
atarian etorkizunari
buruz zalantza gutxi
baldin bagenuen, beste
bat, ikaragarri handia,
bururatu zaigu
egunotan, Txinako
errebolta dela medio.*

*Zer gertatzen da
ekialdean? Nora ote
doaz «sozialismo
errealak»? Sobietar
Batasuna zeharo
abiatuta doa. Hungriak
egun batez eta Poloniak
besteaz txunditzen
gaituzte. Eta Txina,
orain. Iraultza berri,
ezezagun, harrigarria.
Oraintsu hilabete bi
hasi zen matxinada.*

*Munduak ez zuen espero
armadaren horrelako erasorik.*

Li Peng, esku gogorrekoa.

Apirilaren 15ean hil zen Hua Yao-bang, 1986ko azaroan hasi ziren ikasle mobilizapenekin ulerkorregi izan zena. Haren omen gisa kaleratu ziren lehen-biziko koadrilak; inork ez zuen antzeman orduan, inongo erregimen sozialistak inoiz ezagutu duen deskalaborrik handienaren hastapena zenik hura. Zer nahi zuten ikasle haiek? Demokrazia, eta puntu. Zer ez zuten nahi? Deng, eta puntu, eta koma.

17. astelehenarekin: Beida-ko unibertsitatean oihua dabil: «Tiananmen-a!» Oinez eta bizikletaz, milaka batzuk ikaslek korritzen dituzte Pekin zentro-rainoko hamabost kilometroak. Herriaren heroiaren monumentoan Hua-ren erretratoa ipintzen dute.

Lege martziala baino lehen...

Biharamunean, asardiazko pausoa: zortzi mila ikasle erregimenaren buruzagiak biltzen dituen Zhongnanhai-ko, «hiri debekatu berri»ko ateetara doaz. «Demokrazia» nahi dutela Deng Xiaoping-ekin mintzatu. Armadak interbenitzen du; atzera dagite ikasleek.

Apirilaren 27an, lehen manifa monstrua. Milioi erdiko xifra ematen da. Internazionala kantatzen dute Tiananmenen. Negoziatu eta gero, poliziek ez dute galerazten. Ikasleekin batean, langile eta enplegatu asko omen dago orain. Hua-ren alde baino, besteen kontra ari omen dira gehiago. Buruzagiek erreakzionatzen dute: manifestalarien «sinzeritate» eta «patriotismoa» ezagutzen dute, hizketarako prest omen dira; baldintza bakarra: manifestazioen bertan behera uztea.

Kapitalismoaren garra

«Kanporako irekitze politika bereganatuz, Txinak baimentzen ditu kapitalismoaren zera batzuk, sozialismoaren desarroiloa indar dezaketen heinean». Hala esan zuen Deng, hamarkada honen hasieran.

Ireki bazuten ireki zuten: Korea, Taiwan, Japon eta gaineratikoak ez ziren bigarren abisuaren zain gelditzeoak; 1.100 milioi lagun, zeinak jantzi, elikatu, hezi, zaindu behar diren... Mokadu goxoa benetan. Kapitalismo desaroilatuarentzat berriz, ez du abantaila gutxi eskaintzen Txinak: mendealdean baino 30 aldiz merkeagoko langilegoa...

Dagoeneko oso hertsuki lotuta dago. Horrek esplikatzeko du egunotako zuhurtzia, Pekinen kontrako erabaki ekonomikoak hartzeko garaian —ekonomiaren apetak ez dira eta beti ere moldatzen demokraziari buruzko diskurtsoetara...

Hango ekonomiaren erreforma adierazten duten nekazaritzari buruzko datu pare bat: aspaldian hasitako deskolektibizatze prozesuak, etxalde tikiak sortu direlarik, jaun-txoen agertzea bideratu du, eta aldi

Urteotan yuan pilo ederra bildu du zenbaitek.

berean zaildu egin du erabat planifikazioa. Nekazari handiek lurak bereganatu dituzte eta «txikikiak» kontratatu dituzte. Jendea emigratu beharrean egoten da sarri: hirietako populazioa %15etik %25era pasa da hamar urteotan, 80-100 bat milioi lagun gehiago segurki.

Maiatzaren 4ean, beste bilkura bat; egun seinatua da: 1919an, hiru mila ikaslek egin zuten beste manifa bat, demokraziaren alde; Mao gaztea markatu omen zuen aldarrikapena. Jende asko oraingoan ere. Zhao Ziyang Partiduko idazkari orokorraren linea moderatua indartzeko ari dela dirudi; mugimendua «glasnosta falta duen sistemaren ondorioa» dela esaten du Zhaok.

Maiatzak 15. Gorbatxov heldu da Txinara. «Gora perestroika!» esateko profitatzen du jendeak. Ezin da lider sobietarra batetik bestera ibili, jende piloak betetzen ditu plaza eta karrikak. Bi mila ikaslek gose grebari ekin zioten hartan. Berotzen ari zen giroa. Militarrak eta ikasleak elkarrekin solastatzen ziren egunak ziren haiek. 18an, Zhao-k barkamena eskatzen du plazan, jendearen aurrean negar egiten du. Bere amaiera hasiera ere bazen huraxe.

Larunbat 20rako, lege martziala iragarri zuen Li Peng, lehen ministrariak. Abiatu egin ziren Pekinantz militarren kamioiak. «Herriaren soldaduak zarete, gu gara ba herria!», oihukatzen zizkaien, eta kamioien erruedak degonflatu zizkieten. Anaiak zirela, emozioak.

Demokrazia xede nahasiak

Zer zioten baina, zer diote manifestalariak? Txinako azken hamar urte honetako erreformak gutxi batzuren mesedean izan direla. Agintaritzak aparatoa usteldurik dagoela. Demokrazia behar dela. Asmo nahasiak, ez azterketa sozio-politiko garbirik omen. Partidua beharrezkoa ote da? Ez da nonbait, jeneralean, zalantzatan jartzen berorri.

Mao-gana jotzen dute sarri. Zer dela-ta? Fang Lizhi-k (txinar Sajarov-tzat jotzen dena hemen) honela esplikatzen du hori: «Jarrera tipikoki txinarra dugu; gure kulturen, inoren kontra gaudelarik, ez dugu zuzen erakusten». Hango jurnalista baten hitzetan berriz: «Komunismoari lotutako askatze bide originala da: barrendik, barrurantz egiten da ihes, eta ez kanporantz».

Bi bat milioi dira Txinako unibertsitateetako ikasleak. Erregimenaren koadro tiki eta intelektualek seme-alabak, gehienbat. Kanpoko ateak, mugak erdi-reki direnetik, gero eta gero ideia berrien egarriago dira. Ez ditu Partiduak

Beltzak:

«Aniztasunaren beharra inposatzen ari da»

ARGIA: Txinako gertaeren ondoren komunismoa bukatzeaz dagoela esan daitekeela iruditzen al zaizu?

E. LOPEZ ADAN: Esan daiteke sozialismo errearen denborak bihurtu direla. Zentzu honetan esan daiteke sozialismo erreala denbora batez mito handi bat izan dela. Errusia demagun, gero Txina (maoismoaren denboretan), eta hirugarren munduan sozialismo erreala pilo bat izan da, eta orain dator krisia, eta krisia nabaria leku guztietan, sistema totalitarioak —ez dut esan nahi faxista— berak sortu dituelako.

Bestalde esan behar da Txinan edo Errusian problema ekonomiko oso handiak dituztela, perestroika hein batez hortik sortu da, eta Txinan hain zuzen, 1978an hasi zen modernizazioaren politika ekonomiaren aldetik; hirugarren munduan gauegun zoritxarrez, eskualde pobreenak marxista-leninistak dira... Honen aurrean badirudi ekonomia aldetik nolabait planifikazioa baztertu nahi dela, eta politika aldetik aniztasunaren beharra inposatzen ari dela.

A.: Guzti honek mendebaldeko komunista eta sozialisten eskemak konfirmatzen al ditu?

E.L.A.: Ez da hori. Txinan dauden arazo ekonomikoak handiak dira, eta hau honela egin dituzte erreforma ekonomiko batzuk jabea pribatuak, interesak, mozkinak kontutan harturik, eta honelako gauzak kapitalismoaren gauzak direla esan daiteke, beraz zerbitzu txarra egingo genioke Txinari desiratu bagenio komunismotik ateratzea hein batean krisiaren eragingarri den sistema batean sartzeko.

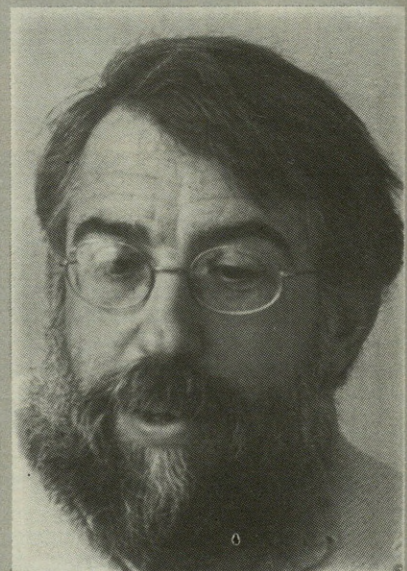
A.: Ikasleen mugimenduari etorkizunik ikusten al diozu?

E.L.A.: Begira, han martxan jarri den modernizazioaren lau zutabeak nekazaritza, industria, defentsa eta zientziak dira. Mendebaldeko teknikak eta produzio moldeak onarturik dira baina politikan erreformarik egin gabe. Eta hori kontradizio oso handia da. Estudiantek galdetzen dute bostgarren modernizazioa, hau da, politikan egin behar dena, eta hor oso gauza bitxiak gertatzen dira: berdin aipatzen dituzte Ame-

riketako sistema eta Frantziako iraultza, iraultza kulturalaren balore antiautoritarioak...

A.: Eta irtenbidea nondik antzema-ten duzu? Demokrazia gehiago...

E.L.A.: Ikusirik zer gertatu den azkene-ko hamar urteetan badirudi partidua- ren monopolioa dudatan jartzeko bo- rondaterik ez dela. Hungria, Polonian... ematen du nolabait gizarteari partaide- tza handiago bat emateko ez direla identifikatu nahi partidu politikoetan baizik eta gizarte talde dinamiko edo nortasuna dutenengan, eta hori egiten bada beharbada beste demokrazia be- rri bat ikusiko da.

«Beharbada demokrazia berri bat ikusiko da».

Mugitu direnak datorkeen errepresio boladaren izu dira orain.

honezkero asetzen. Eta gero, kanpoan diren ikasleak: 50.000, bakarrik Estatu Batuetan...

Demokraziaren, gure demokrazia hauen paradisuaz egiten ote dute txinarrak amets? Zer dakite, ordea, gure mundu honetaz? Litekeena da, halamoduzko lilurarik izatea. Gauza argi-ta-garbirik ez, nolanahi ere; eta badirudi lider, eta batez ere egituren faltan ere badagoela mugimendua.

Herri Armadak herriari tiro

Pasa den astera iristen gara honela. Armadak interbenitzen du, ikasleek erantzuten dute. Nola jokatu du bakotzak? Hainbat datu kontraesankorretan murgiltzen gara. Errealitatearen oso berri zehatzik ezin jakin genezake.

Ekainaren 3an, Tiananmengo plaza-ko sarrerak itxi zituen Herri Armadak. Milaka jende hil zen ondorioz —ez dago

bater argitasunik sarraskiaren tamainaz, iturri ofizialen arabera kasu plazan bildurikakoak ez ziratekeen 3.000 baino gehiago izango. Hurrengo egunean, Li Peng-ek gertatutakoaren errua «kontra-raultzaile talde bati» atxeki zion. «Kamioi militarrek eta karroak erre, armak hartu eta soldaduak zauritu zituzten, hasiera bateko istiluak errebolta bilakatu. Guzti honen aurrean, langile eta ikasleen eskakizunei erantzunez, gobernuak altxamendua zapaltzea erabaki du».

Iritsi zaizkigun datuek diotenez bestalde, Herri Armadan ez zegoen adostasun handirik hartu beharreko neurriez, soldadu zenbaitek desertatu egin zuelarik, ondorengo egunetan, hiri nagusietan (Shanghai, Nankin, Wuhan...) Tiananmengo manifestazioen aurrean Gobernuak hartutako jarrera errepresiboa errefusatu. Are gehiago, armadakoak elkarren aurka tiroka aritu zirela diote agentzia iturriek Pekin bertatik.

Halere, eta Pekin irratia datuen arabera, operazio militarrek indarrean jarraitzen dute, batipat polizia politikoaren atxiloketa masiboez eta erregimenaren agintaritzak gogorrenen eskutan: Qiao Shi, partiduko poliziburua nagusitzen da Alderdi Komunistan (Deng Xiaopingek eskutik ibilia). Bere argudioei kasu eginez gero «gatazka bere fase erabakikorrean aurkitzen da: mugimendu atzerakoiarekin bat egin duen partidu eta administrazioko jendea garbitu beharrean gaude». Norainokoa ote, Partidu barneko zatiketa?

Egoera honen aurrean, atzerriko diplomatiko orok Txinatik hanka egitea erabaki du, mendebalde nahiz ekialdeko herriek sarraskiaren aurka altxa dute boza, eta aldi berean seguru dirudi milioika txinarrek ez daukatela gertatzen ari denaren berririk, egunkariak itxita bait daude eta ikasleek hasi zuten protestaren nondik norakoa erabat ilun antzematen da.

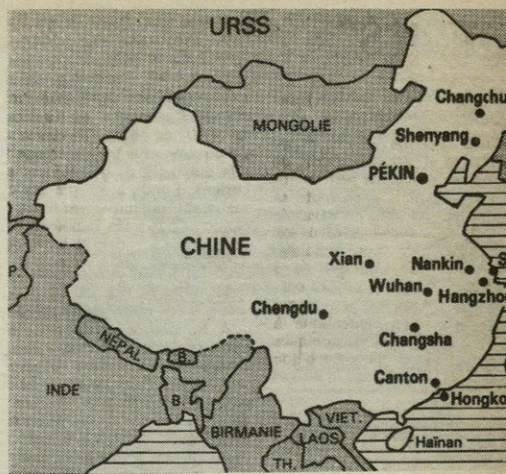
Kapitalismoaren aukera tragikoa

Zer dago guzti horren azpitik, non dago klabea? 1979an-edo hasitako erreforma moldeetan. Ekonomiari ekin zioten orduan; eta, deus berririk portatzun ez zuten esperientzi sozialistei baino, kapitalismoari begiratu zioten gehiago txinarrek: Asiako «tigre txiki»ei, Korea, Singapur, Hong Kong-i batipat. Hartu gauza bat hemendik, beste bat handik, sistema uki gabe. Japonen erakartzen zuten batez ere, hango industriaren administrazioak, hango disziplinak. Orain glasnostetik ere nahi omen zuten batzuek zer-edo-zer ikasi —berandu samar?

«Aberastu zaitezte!», eman zuen agindua Dengek orduan. Eta jaramon egin

diote, milioika batzuek. Enpresa indibidualak ugaritu dira (15 milioi horrelako igual). Munduko merkatuari ateak zabaldu dizkiote. Asko eta askoren kalte-tan izan da baina. Langabezia. Langileen esplotazioa. Gorabehera handiegia, eskualde batetik bestera: probintzien arteko lehiaketa basatia. Emigratu beharra... Su ekonomilariak: «Ekonomiaren efikazia ez da sarritan berdintasun sozialaz batera gertatzen ahal».

Prezioei bide libre utziz merkatuak hornitu nahi zituzten, zenbait produktu-uren urritasuna gutxiagotu, bizi maila emendatu... Asmo ederrak, beharbada. Prezioak altxa... ez hein berean soldat-ak ordea. Inflazioak korri egiten du, esaten den legez.

Pekingoaren oihartzuna beste hiri askotara ailegatu da.

Glasnostik gabeko perestroika

Gorbatxov eta Deng, Pekinen maiatzek.

Politika ikutu gabe, ekonomia nahi izan du bilakarazi Deng. Aukera ausartak, ekonomiarenak, Gorbatxov-ek ere zerbait ikasiko zuen handik. Baina, zuhurrago izan da sobietarra, glasnostari ekin diolarik aurrea.

Politikan, koadro, eskema garbi bat izan du Pekinek; eta ez du inoiz aldaketarik onartu, Moskuk egin duena (nazionalitateen asuntoan ezik, batez ere).

Sobietar Batasunean —esan ohi da egunotan— perestroikarik gabeko

glasnostak pilarazten ditu frustrazioak; Txinan berriz, glasnostik gabeko perestroikak eraman omen du Tiananmen-a.

Sobietar Batasunean goitik behera heldu dira erreformak oraino: ez dute prozesuaren gaineko kontrolik galdu Kremlin. Txinan, nahi eta ez, egunotako oldarra hartu beharko dute kontutan aitzina: behetik gorako oldarra, populazioaren kohesio sinisgaitz bat duena.

Honezkero ez dirudi probable armadan zatiketa handirik egon daitekeenik.

Michel Chossudovsky Otawako irakaslearen orain dela urte batzutako us-tez, «Txinak sozialismoarekin hautsi du eta erraldoi urratsez ari da sistema kapitalistan integratzen». Merkatu ekonomiak enpresa ahulak, goragoko maila batera eraman beharrean, suntsitu ditu Kostaldeko hiriak faboretu ditu. Kontsumo produktu arrunten kalteaz, luxu edo semiluxozko, edo atzerrirako produktua bideratu dira. Chossudovsky: «Onartzen dira kontraesanak; errepresioa, ondorio bat da». Eta batez ere: diskurtso ofiziala eta populazioaren gehiengoak bizi duen errealtatearen arteko dibortzioa onartzen da.

Botere hurgunea: sistema kolokan

Zer ari dira bitartean buruzagiak? Ematen bait da, horko tirabirek erabaki dezaketela borroka. Zeintzuk dira? Mao eta gero zein eboluzio egin du bakoitzak? Non lekutu da norbera oraingo kale gerretan? Zergatik, batzuek, kale mobilizapenen hainbestearainoko beldurra? Zergatik hain herabeti, besteak, erreformatzeko garaian? Ze botere gatazka dute orain? Hango herriak ez dakiena behintzat. Buruzagiek berek herriaren berri ez dakiten lez. «Jende asko gose da —kexu zen hiritar batek— baina segur naiz goikoek ez dakitela ezer».

Administrazioak eta prentsak ez du funtzionatzen egunotan. Botere hurgunea nabarmena da. Eta Armadan? Berak erabaki du noski, kaleko borroka; baina, Partiduarekin estuki lotuta dirudi. Zatiketarik izan al da? Zenbatsu ziren erreprimitzearen aurka? Espero ote liteke deus alde horretatik? Edo purga latzak, eta kitto?

Beren kalkuloak egingo zituzten noski Lik eta beretarrek, halabaina, errepresioa izan da sistema benetan kolokan jarri duena. Mendebaldeko sozialisten diskurtsoa Cambadelis deputatu frantsesak laburbildu dezake: «Egungo gizartearen puntu gakoa demokrazia da, eta mendebaldeko sozialistek beren gizarte eskemak konfirmaturik ikusten dituzte».

Kartzelatik atera berri den Otelo Saraiva de Carvalho-k berriz: «Txinako gertaerak klase gabeko gizartea eragiteko monopartidismoaren ezintasunaren sintoma dira [...] Pekingo matxinadak pluripartidismoarantzko fase luze baten hasiera iragartzen du». Komunismoaren amaiera? Ez ote humanidadearen historiaren utopiarik ederrenetako bat bahiturik (izan) dutenen amaiera?

JUAN JOSE PETRIKORENA
PABLO SASTRE

Tostartekoen grebak irtenbiderik ez oraino

Sasoi latzak

Bermeoko itsasoan

Ez da Bermeon 1989. urte hau aise ahaztuko. Lau hile luze eta gero herriaren bizimoduaren motorra diren untziek portuan diraute, geldi. Berdela pasa zen, antxoak joango da, eta atuna dator, baina bermiotarrak ez dira itsasoratuko. Greba da. Herri osoa jotzen duen gatazka. Armadore eta tostartekoen arteko burruka latza. Ez da giro.

“Armadore nahiz tostartekoek bereari tinko eutsiko diote”

**B. Garat, armadorea
(Hendaia)**
«Untzi bakoitzak kondizio
desberdinak»

«Badakit greban direla baina ez dakigu zergatik gelditu ziren, segitzen duten...»

Untziz untzi egina dugu guk konbenioa. Hemen barku batzuk dira handiago, besteak txikiago... denek dauzkate diferentziak bere kondizionetan. Konforme dira arrantzale guztiak bere egoerarekin. Gauza honen gainean ez dago Bermeoko antzeko ezer gertatzeko arriskurik, pentsatu ere ez. Aparatu elektrikoak armadoreek pagatzen dituzte. Hemen, Hendaian ez dago Sindikaturik, arrantzaleak ez daude sindikatuta».

R. Uranga, armadorea (Orio)
«Bermeon ohitura
diferenteak dituzte»

«Hemen orain arte globala izan da komenioa. Bermeon untzi batzuk txikiago eta besteak handiago direlako nahiko dute indibiduala egin, pentsatzen dut. Orain orain arte egin duguna globala izan da, eta nire eritzirako egokia da, baina Bermeon desberdina da, untziak gora-beherak handikoak dira.

Aparatu elektrikoena, lehen gure ohitura orain Bermeon egiten den bezala egitea zen, 'monte mayor'etik. Orain armadoreek ordaintzen dugu, baina soldata bat gehiago hartzen dugu, armadoreak % 52-53 eta tostartekoek % 48-49. Bermeon ohitura diferenteak dituzte».

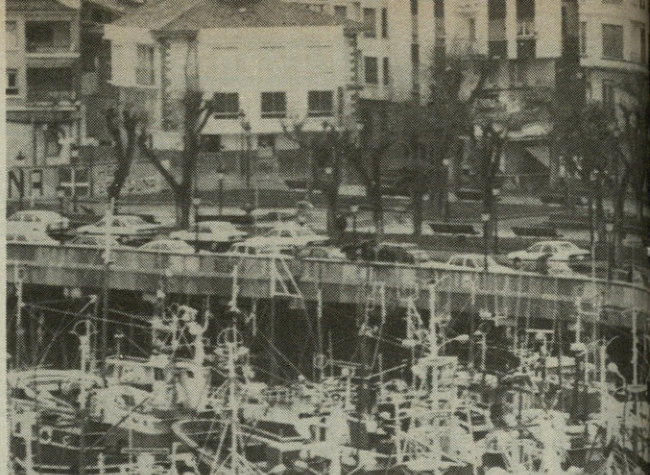
**F. Badialauneta, armadorea
(Ondarroa)**
«1964ko konbenioa
kolektiboa dugu»

«Zer esango dizut ba, portu bakoitzak bere arauak dauzka. Garbi dagoena da eurek konpondu behar dutela, halan edo holan, eta zenbat eta arinago hobe, beste guztia galduta dago, alferrikakoa da.

Ondarroa eta Bermeoko portuan egoera berdintsua dela esan daiteke. Diferentzia batzuk egon daitezke baina... 64ko konbenioa dugu, kolektiboa, eta ez da aldaketarik izan harrezgero. Aparatuak ez ditu armadoreak bakarrik pagatzen, armadore eta arrantzale artean. Irabaziak, Bermeon modura, %55 armadoreentzat eta %45 arrantzaleentzat».

*Lau hile dira
Euskal Herriko
baxurako
porturik
garrantzitsueneko
untziak
itsasoratu
ez direla.*

ALFREDO ALDAI

ALFREDO ALDAI

“Tostartekoek
eusten dioten
eskakizun nagusia
aparailu elektrikoan
mantenua
armadoreek
ordaintzean datza”

Joan den Martxoak 26ko alean Bermeoko tostarteko grebaren berri ematen genizuen. Hilabete luzea pasea zen eta irtenbiderik ez zela atzematen genion, egoera larria zela eta Bermeoko herria bitan zatitua zela. Orain, grebaren lehen eguna izan zen Otsailak 16 hura oso hurrin geratzen zaigula, gatazka areagotu egin da eta ez dirudi inork ezertan amore emango duenik.

Armadore nahiz tostartekoek bereari tinko eutsiko diotela adierazi eta erakutsi dute.

Tostartekoek eusten dioten eskakizun nagusia aparailu elektrikoan mantenua armadoreek ordaintzean datza, baina gatazkaren funtsa tostartekoek komenio kolektibo berriaren beharra aldarrikatzen dutela —1964ko komenioak dirau indarrean— eta armadoreek komenioek untziz untzi izan behar dutela ihardesten dutela da. Armadoreak ez dira, antza, negoziatzera eseriko, eta tostartekoek ez dute, bitartean, greba amaituko.

Bitartekotza eske

Greba orokorra Bermeo mailan tostarteko aldetik, desenroleak zirela eta ez zirela Bilboko portuko sarreraren itxitzea armadoreen aldetik, EA-EAJ alderdien arteko enfrontamendu gogorak udaletxean... Hari asko mugitu dituzte bi aldeek, presiobide desberdinak erabiliz. Azken soluziobide gisa, Jose Antonio Ardantzaren derrigorrezko bitartekotza eskatu zuen tostarteko ordezkaritzak —BTA-CCOO—, eta horretara abiatu zi-

R. Aranaz, arrantzaleen ordezkari (D. Lohitzune) «Arriskurik ez Bermeokoa hemen gertatzeko»

«Ez dut arazoa oso ondo ezagutzen. Ezer esatea zaila dela pentsatzen dut. Niretzat gauza ona izan daiteke hango arrantzaleak gu bezala izatea. Obligatua da konbenioa egitea, baina untziz untzi egiten da hemen ere, denek igual ez. Gure arrantzan ez da posible guztientzako konbenio bera egiterik. Apartuak armadoreak bakarrik pagatzen du untzi batzuetan, eta besteetan eskipaiak eta armadoreak. Momentuko ez da arriskurik Bermeen gertatu dena hemen gertatzeko.»

K. Esoain, tostartekoa (Orio) «Garaia da guk ere komenioa negoziatzeko»

«Ados nago plateamendu erreibindikaribokin. Komenioa beharrezkoa da, eta euren egoera nahiko txarra zen, gurea baino txarragoa. Erreibindikapenetan arrazoiak dute, baina akatsa CCOOek gai honi probetxu politikoa atera nahi izan diola da. Dударik gabe komenio kolektiboa da egokiena. Garaia da guk ere komenioa negoziatzeko. Bermeoak ez ezik beste arrantzaleok ere mugitu beharko ginateke erreibindikapenak aldarrikatuz. Lehengo komenioak ez digu balio, berria behar dugu.»

Armadoreen jokaera nahiko txuloa iruditzen zait, oso harroa. Hemen ez litzateke hori gertatuko, ezingo lukete hain txulo jokatu.»

M. Egia, tostartekoa (Ondarroa) «Aparatu elektrikoa ez da tostartekoaren gorabehera»

«Tostartekoek nire ustez arrazoi pixkat badute. Aparatu elektrikoena ez da tostartekoaren gorabehera, armadoreena baizik. Komenioari buruz, ez dakit Bermeok ze kondizio dituen, portu bakoitzak bere komenioa du.»

Armadore batzuk badira nahiko gogor daudenak, baina gutxi dira. Beste armadore batzuk horien bidea jokatu baino ez dute egiten... egia esango dizut, niretzako tostartekoek arrazoi guztia daukate.»

Ez dut uste Ondarroan, baxuran, grebarik gerta daitekeenik.»

ren Gasteiza, Ajuaria-enea aurrean presoatzen.

Azkenean lehendakariak bere bitartekotza eskeini zuen, borondatezkoa ordea, eta proposamen konkretua luzatu: batetik, aparailu elektrikoa armadoreek ordaindu beharko lukete oso osorik, eta bestetik, bi parteek onartutako adituen batzorde bat osatuko litzateke, hauek Euskal Herriko, Estatuko nahiz Europar Komunitateko portuen baldintzak ikertuko litzukete, eta txosten bat egin; txosten horren arabera erabakiko lirateke Bermeoko portuko arauak.

Tostartekoek Jose Antonio Ardantzaren proposamena ontzat jo zuten, euren ustez gatazka konpontzeko bidea izan zitekeelako nahiz eta euren eskaturiko derrigorrezko bitartekotza ez izan. Armadoreek, ordea, ez zuten Ardantzaren proposamena onartu, Jose Arenal armadoreak azaldu digunez, «batez ere tostartekoek ez dutelako ulertu lehendakariaren proposamena, edo engainaten dabiltzalako. Lehendakariak ez du esan komenio kolektiboa egingo dugunik, hortik ateratzen den erabakia binkulantea izango dela esan du, ez kolektiboa ezta untziz untzikoa

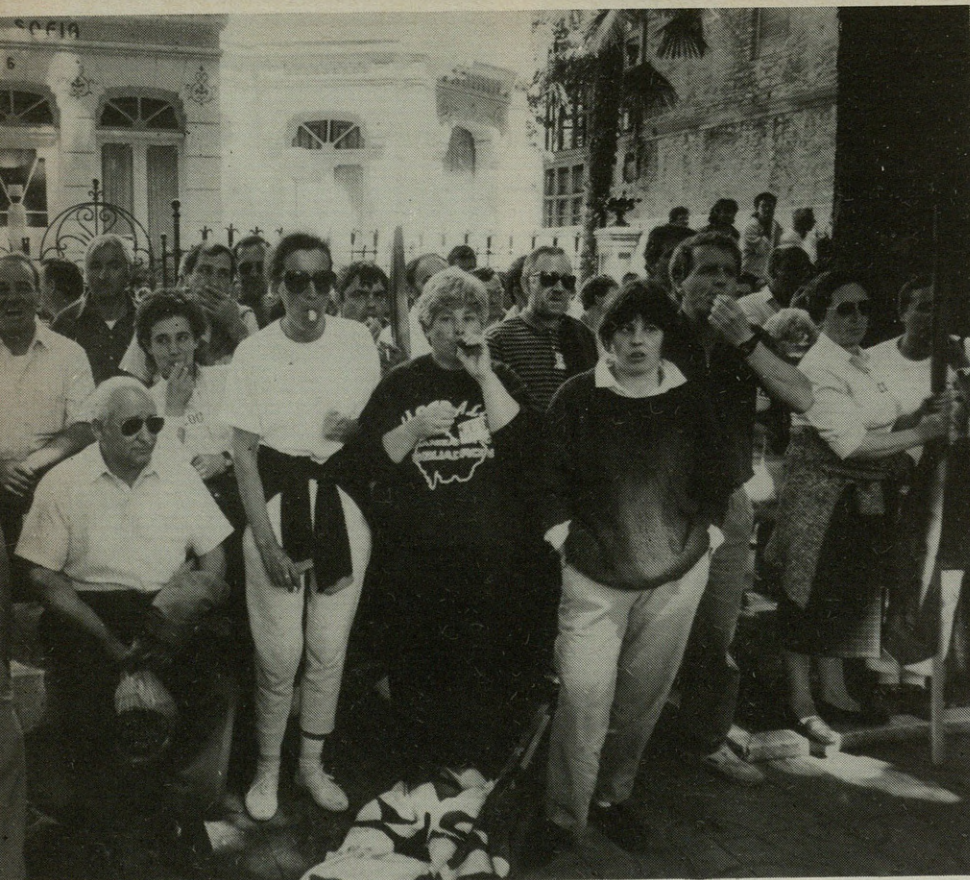
ere». Ez daude, gainera, aparailu elektrikoek mantenua euren ordaintzeko prest: «armadorea ez dago momentu honetan aparatu elektrikoa ordaintzeko moduan».

Irtenbiderik ez

Lau hile hauetan inoiz ez da gatazkarren konponketa hain hurbil ikusi, gertaera guzti hauek oso hurbiletik bizi dituen bermeotar batek dioskunez, eta aukera hori galdu denez, arazoa inoiz baino larriagoa da. Bermeotar honen

“Hau ez da ohizko lan gatazka, herria guztian eragiten duen gatazka baizik”

Gatazka egunez egun

ALFREDO ALDAI

ALFREDO ALDAI

Istilu ugari eragin ditu greba honek Bermeon. Ez dituzte herritarrek sasoi hauek erraz ahantziko.

hitzetan, «herrian ez da girorik, ez da tarteko jarrerarik, herri guztia dago letraturik». Izan ere, hau ez da ohizko lan gatazka, herria guztian eragiten duen gatazka baizik, zuzenki eragiten duena gainera —armadoreak 300 inguru dira eta tostartekoak 900 inguru—. «Bermeo ez da orainarte izan dena inoiz berriro izango, ez du bururik altxako».

Azken berria zera da: armadoreak bost untzitan itsasora irten zirela eta, horrelako gehiago ekiditzeko tostartekoek portuko sarrera altzairuzko kablez itxi dute, eguneko 24 orduak behar zaintzen pasatzen dutela. Ez dugu tostartekoen ordezkariekin hitzegiterik lortu, portuko gorabeherak direla eta ez bait dute gurekin hitzegiteko betarik hartu. Konbonbiderik aurkitzekotan bi parteek zer baitetan amore eman behariko dutela eta ea eurak zertan amore emateko prest dauden galdegin diogu Jose Arenal armadoreari. Hona erantzuna: «Armadoreak % 100 horretan gaude: guk ez dugula grebarik hasi, Bermeon ez dagoela greba egiteko motiborik, eta eurek hasi dutenez, eurek amaitu behar dutela. Guk ez dugu ezer eskatzen, baina eman ere ez».

I.MURUA

“Armadoreak ez dira, antza, negoziatzera eseriko, eta tostartekoek ez dute, bitartean, greba amaituko”

•Otsailak 16. Bermeoko tostartekoek grebari ekin zioten.

•Otsailak 22. Mobilizapenak hasi zituzten, Bilbon manifestaldia eginaz.

•Otsailak 23. Lan Delegazioak deituta, tostarteko eta armadoreen arteko lehengo bilerak porrot egin zuen.

•Martxoak 7. Tostartekoek Bermeoko Kofradia itxi zuten.

•Martxoak 16. Udaletxea neutral agertu zen, bi aldeek negoziatu zezaten eskatuz EE izan ezik beste indar politiko guztiek onartutako idatzian.

•Martxoak 30. Tostartekoek greba orokorra konbokatu zuten herri mailan. Euren hitzetan, arrakastatsua izan zen. Armadoreen hitzetan al-diz, piketeen lanaren ondorioz egin ziren lan uzteak.

•Apirilak 6. Tostarteko batzuk (30 inguru) lehenengo kanporatzen gutunak jaso zituzten.

•Apirilak 12. Armadoreek Bilboko portuko sarrera isteari ekin zioten administrazioak desenroleak baimentzen ez zituela eta.

•Maiatzak 15. Tostartekoak Ajuria-enea aurrean protesta ekintzak hasi zituzten, Ardantzarekin elkarriketatzea exigituz.

•Maiatzak 23. Iskanbila eta istilu gogorrak jazo ziren Bermeoko portuan, armadore eta tostartekoen artean.

•Maiatzak 31. Ardantza tostartekoen ordezkarietarekin elkarriketatu zen, borondatezko bitartekotza eskeiniz. Tostartekoek onartu egin-goto zuten.

•Ekainak 1. Eusko Legebiltzarreko Lan arazoetarako batzordeak, EEk proposatuta eta EAJren abstentzioz, derrigorrezko bitartekotza onartu zuen.

•Ekainak 1. Lehendakariak proposamen bera egin zien armadoreei eurekin izandako bileran. Hauek ez zuten onartuko.

•Ekainak 5. Armadoreek osaturiko bost untzi itsasora atera ziren, atunetara.

•Ekainak 6. Tostartekoek 'Ayudantía de Marina' harrika erasotu zuten bost untzi horiek itsasoratzen uzte-gatik.

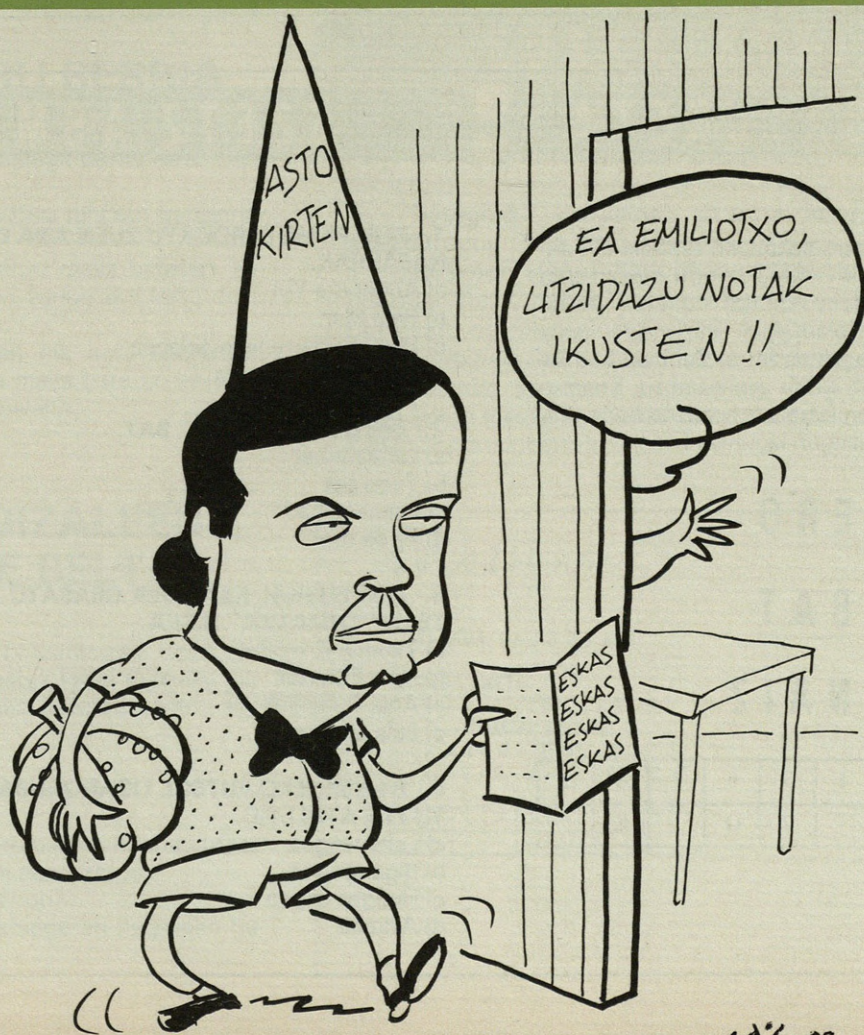
•Ekainak 6. Portuko sarrera eta iteera guztiak galeratzeko altzairuzko bost kablez itxi zuten portua tostartekoek.

ARGIA

txt

K O M I K I A

153. zenbakia

MW 89.-

Denborapasa

HITZ GEZIDUNAK

IPAR. ULERTU SAIETS- BIDEAK		ARRAIN KOIPEA HAZKUNDEAK		ETXEKO PARTEA JAINKO EGYPTIAR		BIZKAIKO AUTOPATAN ORTU		ADOLESZENTE ANDEREA		IKASKIDEA KANPO	
DEITOREA POSESIBOA							IPAR. ARDURA IDI ZAINA				
				GOGOIA HAUR						SUFREA GERUZAK	
BIZK. HORI ARGI LEPO MOTZEKO					DANBOR BASA- ANIMALIA						
								GABEZIA NITROGENOA			
GERMANIOA AGINTE			ZEHAR JARRI MOMENTU						ZILARRA EMAKUME IZENA		
				DOZENA ERDI KONTSONANTE BIKOTITZA				ALDREBES INDIOA			
PUNTU IZANEN DUT						NOKA,NUEN KONTSONANTEA					
					BANAN BANA						

LETRA BATUKETA

Batuketa honetako letra bakoitzari zenbaki bat dagokio. Zein da batuketa honetako letra bakoitzaren balioa? Zergatik? Ondoko koadro honetan duzun zenbaki bakoitzaren azpian, ipin ezazu zure ustez hauetako bakoitzari dagokion letra. Zenbaki bati letrarik ez dagokionean • ikurra ipin iezaiozu. Koadroko zenbaki baten azpian letra bat azaltzen bada, har ezazu aurrez ematen dizugun laguntza bezala.

ERO
+
BAT
NAIZ

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
			T		R	O		E	

EZETZ ASMA

1.- ZEIN FILME ERRODATU ZUEN ANA DIEZ ZUZENDARI NAFARRAK.

- Ander eta Yul
- Rain Man
- Hamaseigarrenean aidanez
- Kalabaza tripontzia

2.- ZER DEN "TXONTA" BAT.

- Landare bat
- Txori bat
- Lanabes bat
- Ez da ezer

3.- ZEIN EUSKAL KANTARIK GRABATU ZUEN 1983. URTEAN "TUMATXA" DISKA.

- Txomin Artolak
- Niko Etxartek
- Anje Duhaldek
- Luis Marianok

4.- 84-85KOEKO FUTBOL LIGAN ZENBAGARREN GELDI-TU ZEN ATHLETIC.

- Lehenengoa
- Bigarrenengoa
- Hirugarrenengoa
- Azkena

IRRI FARREZ

POSTETXEAN

-Bost pezetako zigilu bat mesedez.
Enpleguatuak zigilua ematen dio eta:
-Zenbat zor dizut?

ASTOAREN TXISTEA

Orain dela gutxi lagun batek zera esan zidan:

-Ez dakit motel... kontatu hidan txiste hartaz akordatzen nauk beti.

-Zein txiste?

-Astoarena!

-Ah! Kontxo! Eta horren ona iruditu zitzajean?

-Ez dakik ondo! Geroztik, asto bat ikusten dudan bakoitzean hitaz gogoratzen nauk.

ENPLEGU BERRIA

-Esan didatenez enplegu berria lortu duzu
Aurrezki Kutxan.

-Bai, duela bi aste hasi nintzen bertan lanean.

-Baino esan didatenez maila batetan, zuzendaria ezagutzen zenuelako lortu duzu lanpostu hori.

-Bai, maila batetan nik bera ezagutzen nuelako, eta beste maila batetan berak nik ezagutzen ez ninduelako.

KAMIOIZALEEN UMORE BELTZA

Kamioi batetan bi kamioizale doaz. Ba-
ta gidatzen eta bestea lotan etzanda. Lo-
tan zegoena, halako batetan esnatu egi-
ten da:

-Ondo al gabiltza?

-Bai. Ez dago inolako arazorik.

-Eta non gaude?

-Ez nago oso seguru bainan hiri haundiren baten inguruan ibili behar duqu.

-Eta zergatik diozu hori?

-Gero eta jende gehiago ari naizelako harapatzen.

A ZE FLASH!

EUSKALKERIAK

- «**Nafarroako herri txikien biztanlegoa haren batetara jaitsi da**». (Eta azterketak gogoan zuen heren hura ez omen da oraindik itzuli).
- «**“Bateginik” kanpainak amaiera arrastakatsua izan zuen atzo Bilbon**». (Tira, tira... denak ez ziren ba mozkortuko!).
- «**Oinezkoen alderdi historikoa**». (Edo oinezkoak badugu zati historiko bat (hankak?), edo ezagutzen ez genuen alderdi berri bat osatu da hauteskundeetarako, edo kale horretatik kotxerik ezin daitekeela ibili esateko beste moduren bat aurki zitekeen).
- «**Espainiar literatura azterketan: Nor da gaztelaniaz idatzi zuen lehen idazle ezaguna? Gonzalo de Bermeo**». (Ai, ai, ai bizkaitar espansionistak!).

SOLUZIONI

EZETZ ASMA: 1-A; 2-B; 3-B; 4-A.

LETRA BATUKETA:

$$Z = 9 \text{ ---- } 0 + T = Z \text{ EDO } 6 + 3 = 9$$

N = 1 ---- ERAMANA DELAKO

$$A = 2 \text{ ---- } R + A = 1 \text{ EDO } 5 + 2 = 7.$$

$$B = 4 \text{ ---- } E + B = A \text{ edo } 8 + 4 = 12$$

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	N	A	T	B	R	O	I	E	Z

D	E	L	S	B	N	A	K	A
U	I	N	G	U	R	A	B	I
D	T	A	M	A	L	A	A	R
E	B	E	R	E	A	R	I	M
A	L	E	P	A	M	O	T	Z
E	G	E	E	T	Z	A	N	L
T	A	N	U	S	E	I	A	L
A	T	A	N	T	O	N	I	N
K	E	T	B	A	N	A	K	A

Egunsentian...

Sekulako
betazptak
detozu
...

...AIZU...

Bazenekien?

Gatzki egin
duzu lo,
Karlomagno?

Zoaz
Erretagoardia
eta utzi pakean
Erroldan !!!

Beti
adarra
jotzen...

Ba ez
naiz hain
astuna !

zer???

Bitartean, Astobezkarren...

Anaut eta
Erronkariarrak,
hor...

Piarres
Garazikoekin,
ezkerraldean...

Al-Ferrah !

... Gartzot bere
gizonen

AIZU!

zer?

Nor zen
ene aita ?

Joan zaitez
Al-Tuenah-rengana
orain ez
daukat denborarik

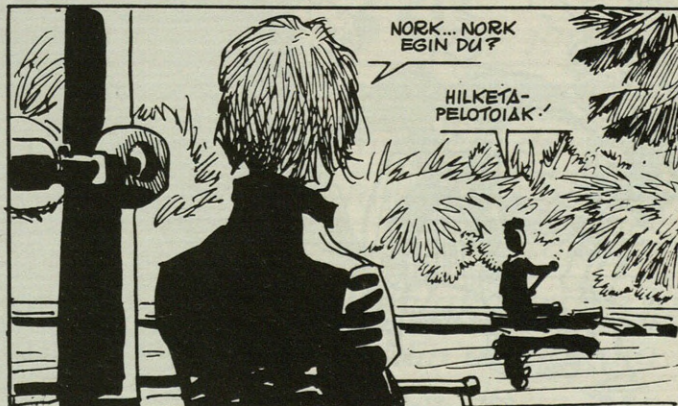
Battite eta
Larrañekoak han
goian ...

AL-Tuenah,
nor zen
JOANES
ERLEZAINA?

Joanes Erlezaina...

VUDU LEHENDAKARI

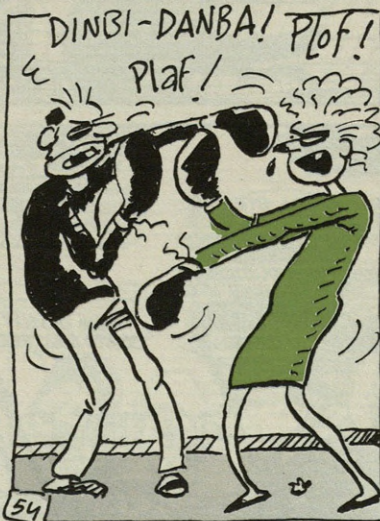
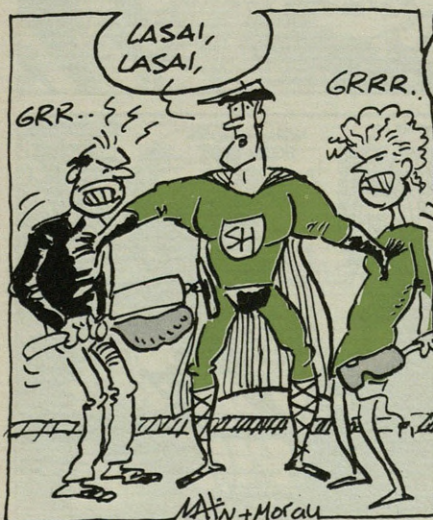
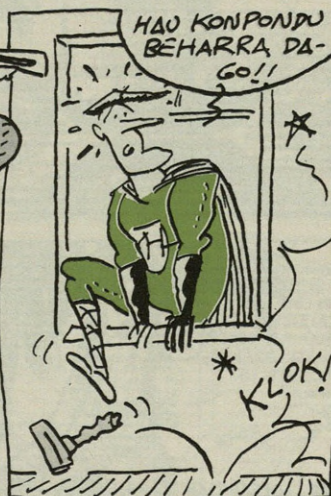
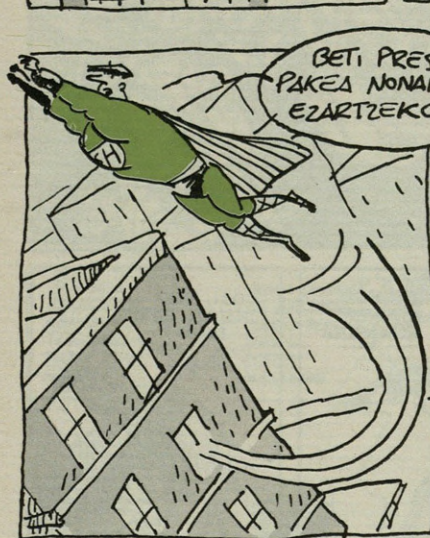
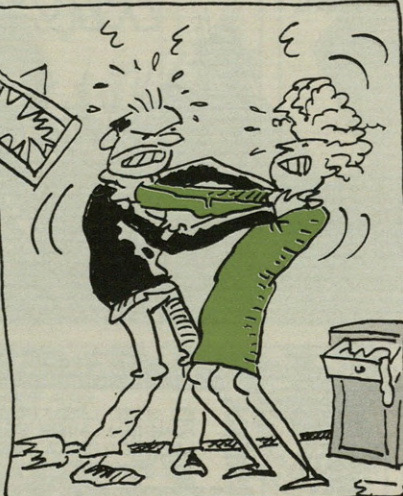
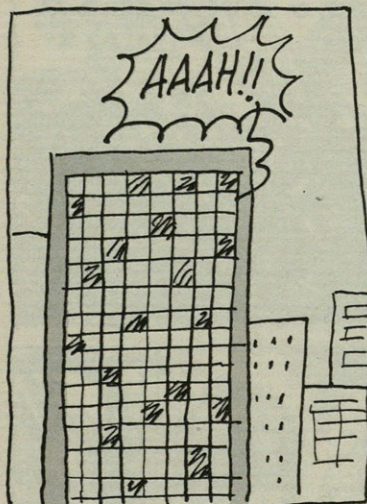

SUPERHERTZAINA

- M^W + Morau -

M^W + Morau

54

Gabriel Petrikorena gose greban jarri da
bi urtez dirauen borrokari jarraikiz

Badajoz-eko Magacela herriari kooperatiba projektua ukatzen

Badajoz-eko Magacelatik dator notizia: bertan bizi den Gabriel Petrikorena irundarra gose greban jarri da hirugarrenez, PSOEek bera buru den kooperatiba projektua atzera bota nahi duela argudiatuz. Gauzak honela, alde jarri zaio jendea han hemenka. Bestalde, Magacela-ko Udalak "persona non grata" kontsideratu du. Extremadurako komunikabideek HBren ezkutuko muntaia ikusi dute guzti honen atzean...

Badira lau urte Gabriel Petrikorena Magacela-n (La Serena bailarako mila laguneko herri nekazaria erabat) bizi delarik proiektu baten burutzen hasi zela herriko jende batekin bilduta: BEAT kooperatiba. Hasiera batean, ohialgintzara zuzendutako tailer bat muntatzea, eta bi urteren buruan, zerbitzuen alorra (hostalgintza eta bulegoak) jorratu ahal izateko etxe bat eraikitzea zuten eta dute xedetzat kooperatibatarrek. 22 milioitako presupuesto batez 18 lanpostu sortuz.

Hala ba, zenbait gestioaren buruan Udalaren lokale bat eskuratu (projektua herriaren onerako zela argudiatu zen

Gabriel Petrikorena Magacela-ko herrian.

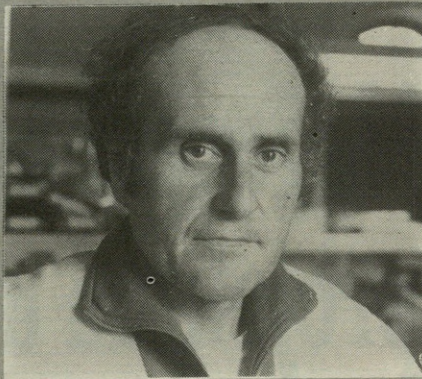
“Bere jarrera ulertezinaren dela eta muntatu duen guztia fartsa bat baino ez dela arrazoituz Udalak herritik joan dadin eskatu dio Petrikorenari”

«PSOEren jokaera etikoki eta moralki salagarria da»

A.: Zertan da Magacela-ko egoera gaur egun?

G.P.: Nerekin ari den kooperatibako jendea egur asko jasotzen ari da; bizi egin behar da gero hango presioa! Baina halere, eta manifestazioaren porrota ikusita, gauzak gero eta argiago ditut: 50 pertsona baino ez ziren joan herrikoak, eta kontutan hartu behar da PSOEren zuzendaritzak antolatu zuela, Extremadurako Juntako lehen-dakari ordea han zela, zonaldeko Udaletako ordezkariak ere... orotara 250 pertsona, eta datu hau aski adierazgarria suertatzen da kontutan hartuz gero Magacela-ko alkateak duela bi urte-tako azken hauteskundeetan botuen %70a eskuratu zuela. Han gauzak bestela ikusten dira gainera, kanpaina bat antolatu da kooperatibako taldea HBrekin erlazionatuz, bonbak... eta halako mogida bat burutu ondoren ez dute jendea mobilizatzea lortu!

Argi dago, gauzak eurek dioten bezala balira (ze prentsari esan bait da lapurretari zuria besterik ez zela gurea) jendea barra-barra joango zen manifestazioara, are gehiago, herritik egurka bidaliko ninduten, ez egin dudarik, baina ez da honelakorik gertatu. Begira, jende honek ez du argudio tinkorik; badakite hasieratik, etikoki eta moralki, euren jarrera kondenagarria

PETRI

dela, baina estali egiten dute den-dena ni kriminalizatuz.

A.: Zer lortu nahi du PSOEek egoera hau bultzatuz?

G.P.: Gurekin behin betikoz bukatzea. Beraientzat oso gogorra izan behar du gu bezalako gizarajo batzuk, eta halako herri txiki batean, eurek duten pterearen aurrean hain tinko eustea.

A.: Halere PSOEren ejekutibara jozen duzue arazoa konpontzeko orduan, ez Extremadurako Juntara, ezta?

G.P.: Karo, ze projektua aurrera ateratzeko arazo bakarra PSOE bait da; pakean uzten gaituen momentutik proiektuak aurrera egingo du. Guk PSOE-ri eskatzen diogu arazoa konpon de-

zan, ez Juntari, ez Gobernuari... eta egoera honetan jarri naiz hirugarrenez gose greban eta ikusiko dugu zer gertatzen den, ni ez nau inork herritik botako, harrastaka eraman beharko naute, nere duintasuna dago jokoan, eta hori ez dit inork kenduko.

Bestela hor gaude zai moduan, denbora piskat itxarongo dugu, eta hortik aurrera ikusiko dugu... baina hori, nere duintasuna errekonstruatu artean luzerako izango dute gose greba, gertatzen dena gerta, ze gehiegizkoa da gurekin egin dutena, dirua jarri, borondate osoa herria hobetzeko, den-dena, enpresa sozial bat antolatu etekinak gero denon artean banatzeko... eta gero, hala erantzun!

A.: Nola ulertzen da HBren inguruan egin den intoxikazio kanpaina?

G.P.: Honelako taktikak beti erabili izan dira, guztia estaliko duen figura bat bilatzearena alegia. Nik ezin dut honelako gauzetan sartu. Zer gertatzen da, Bandres terrorista bat dela? Ze Bandresek ere telegrama bat bidali zuen, zeinean proiektuaren dokumentazioa ezagututa bat egiten zuela adieraten bait zuen. CSDe gainera parlamentuan galdera bat egingo du afera honetaz... zer gertatzen da, denak terroristak al dira?

aho batez) eta makinak martxan jartzeko prest zizutela jada, 87ko maiatzean, pertsona ezezagun bat etorri zitzaion bisitan Gabriel Petrikorenari, Carlos Luis Alonso, abokatua eta zinegoitzi ondoko Campanario herrian.

PSOEek kooperatibaren gestioa nahi

Abokatu honek PSOErentzat lan egin zuela aitortuko zion, eta zonaldeko beste hainbat kooperatiben gestioa zerraman neurrian prest zegoela besteekin harremanetan jartzeko eta «herriar hainbaten izardi lodia kostatako gurearen gestioa eramateko ere» eman digu aditzera Gabriel Petrikorenak afera honen lehen hariari eutsiz. Erantzuna be-

rehala jaso omen zuen: «Gestioa kooperatibaren partaideen esku gera dadin nahi genuela erantzun genion».

Makinak erosi (inongo laguntza ofizialik gabe), Udalak lokale bat utzi eta Extremadurako Juntak kooperatibaren asmoak bedekatu ostean, Carlos Luis Alonsori gestioa ukatu zituelarik «Abuztu aldera gauzak okertzen hasi ziren inongo esplikazio logikorik ezean: kreditu etxeek projektua martxan jartzeko hitzarmenduta genituen leasing kredituak ukatu zizkiguten derrepentean, eta Magacelako alkateak, Juan Antonio Chamizok, PSOEkoa bera, lokala istera behartu gintuen» dio Gabriel Petrikorenak. Prentsari arrazoitu zionez «Kultur Etxeko lolaka —tailerraren azpian da goena— urgainetatzatzeagatik»...

Muntaia baten hari solteak

Gauzak ikaragarriki nahasten hasten dira. Eta aferak beste aurpegi bat bazuela erakusten du. «Lana baino gehiago tormentua izan da gizon hau...», «Proiektuak, proiektuak... fundamenturik gabeak!» antzekoak argudiatuko zituen alkateak aurrerantzean.

Kasik bi urte berantago gauzak bere horretan darraite: makinak lokalean eta projektua zapuztuta. Martxoan, Gabriel Petrikorenak gose greba bati ekin zion. Irungo lagunek elkartzunezko kanpaina batetan 500 bat firma bildu zituzten herri elkarte, erakunde, enpresa komite eta abar luze baten laguntzaz eta komunikatu bat kaleratu, zeinean «Petrikorenaren egoera larriaren erru-

Irunen, PSOEren Herriko Etxearen aurrean, elkartasunezko manifestazioaren ondoren.

dun bezala PSOE jotzen den, hain zuzen ere bere arrogantzia eta prepotentzia, eta tajuzko inongo arrazoirik gabe, kooperatiba itxi duelako projektua-
ren gestioa kontrolatzerik izan ez duen neurrian». Sinatzen zuten, besteak beste, Alfonso Sastre idazleak, Jose Felix Azurmendi kazetariak, Pello Errazkin arkitektoak... Egoera benetan larria zen gose greban zirauen Gabrielen: tronbosis bat pairatu zuen kasik bizitza galtzekotan egon zelarik.

Berehala etorri zen erantzuna Extremadura ofizialetik. Magacelako alkateak mehatxatua izan zela eman zuen aditzera lau haizetara. HBren presioak haizatu zituen Extremadurako prentsak lehen orrietan, adibide gisa Bilboko Udaletxeko zinegotziek izkiriaturatuko telegrama bat jarri, non esaten bait da hitzez hitz «Gabriel Petrikorena, kooperatiba projektua defendatzeko asmoz gose greban dagoen langile euskaldunaren osasun egoera larriaren aurrean konponbide bat eskatzen dugu Extremaduraren onerako izango den proiektu honekin elkartasuna adieraziz». 'Hoy' egunkariak, Extremadurako Gobernua, HBren seilupean mehatxuzko telegramak jaso zituela idatzi zuen. Corcuera ministrariak «instituzioak beldurtu nahian dabilta, euren ohizko jarrera da hori» zioen. Valdivia herriko apaizak bonba bat jarri behar ziotela aitortu zion alkateari, gerora apezpikutzatik ukatua izango zena, «apaiza ez dabilela bere onean» argudiatuz...

**“87 abuztuan
gauzak okertzen hasi
ziren inongo
esplikazio logikorik
ezean: leasing
kredituak kendu
zizkiguten, eta
Magacela-ko alkateak
lokala istera
behartu”**

Bigarrenenez, zai jarri Petrikorena

Gauzak honela, eta Gabriel Petrikorena gose greban zegoela oraindik (34 egunez egongo zen), PSOEren ejekutibaren bisita jaso zuen kooperatibaren prozesu guztia errebisatuko zela ziurtatu zitzaizlarik. Gose greba utzi zuen ondorioz. Baina ze gertatu da gerora? Maiatzaren amaiera aldera, eta Magacelako Udalak hartu erabakiaren arabe-

Joku zikina

Halako neurri zentzugabeak hartu dituen 'muntai' honen atzean hainbat gauza oso ixilean mantentzen da. Gabriel Petrikorena gose greban zegoela prozesua berriro aztertuko zela ziurtatu zitzaion publikoki PSOEren buruzagitzatik. Ez da hone-lakorik gertatu... Extremadurako Juntak bere adostasuna eman zion proiektuari hasiera batean. Zergatik ixildu da orain? Magacelako Udalak herriaren mesederako projektua zela aurikusi zuen. Eta orain aldiz fantasioa eta zentzurik gabea dela dio... Bertako prentsa orok, eta egunak joan eta egunak etorri lehen orria eskainiz, guzti hau HBren muntai dela defendatu du, Bilboko Udaletik elkartasunezko gutun bat igorri zaiolako Petrikorenari. Eta lapurtzat jo dute Petrikorena, inondik ere diru laguntzarik jaso ez duenean. Baina nork hitzegiten du projektuaz? Magacela bezalako herri baten etorkizunari begira izan dezakeen garrantzia? Zer dio herriak honi buruz? Ez du hitzegin nahi, jendea etxean ez kutatzen da... beldur da Carlos Alonso bezalako abokatu batek ez ote dion biharko ogia kenduko. Extremaduran, oraindik orain, gauzak beti moduan jarraitzen dute, jauntxo zahar-berrituen agindupean.

L.A.

ra, herritik aldegiteko eskatzen zaio Gabrieli, «bere jarrera ulertezinaren aurrean, muntatu duen fartsaren aurrean» «persona non grata» kontsideratzen dutelarik. Manifestazio bat antolatzen dute bailarako alkateek (PSOEkoak) Juan Antonio Chamizorekin elkartasuna adieraziz. Gabriel Petrikorenak aipatutakoaz «halako konbokatoria haundi baten ondoren herritik 50 pertsona baino ez zen azaldu». Hala ere, herria beldur da antza, kooperatibaren projektua defendatzeko, eta Gabrielen alde aurpegia emateko.

Hau honela, kooperatibazaleek ez dute bere azken hitza esan. Gabriel Petrikorena, ekinak 5ean, gose greban jarri zen berriro. PSOEren erantzunkizuna eskatuz eta ohiagintzarako taillerak geldirik egondako bi urteotan galdu duen dirua (8 milioi) eskatuz.

LOREN ARISTI

JOSEBA INTXAUSTI

Historiako ikasketak egina, Jakin eta UZEI-n aritu da beti Joseba Intxausti, bilduma eta liburuetan sartuta bezala zuzendaritza hartuta aparatoak martxan jartzen. Jaurilaritzarentzat "Euskal Hitz" erakusketa eramaten ari da egun, eta bere oso gustoko lanari jarraikiz, munduko hizkuntza nagusien historia soziala ikertzen. Euskararen aholku batzordeko partaide, gai askoren bilgune bilakatzen da Joseba Intxausti.

«Plangintza orokorra ez dago inoren buruan oraindik»

Frantses Iraultzaren hizkuntz politikari buruzko lan bat argitaratua duzu Jakin-en. Plangintza hura hain garrantzitsua izaki, eta gure kasua aztertze oso baliagarri delarik, ze ondorio atera dituzu?

1864ko inkesta batekin hasiko natzaizu: urte haietan Iparraldeko euskaldungoa %65,04koa zen, praktikan ia elebarkadunak. Datu ikaragarria da ze erakusten bait du Iraultzatik hona estatu aparatoak eraman duen politika erabakikorra izan dela gure herria elebiduntzeko. Beraz, frantsesaren aldeko eta elebarkarreko bihurtzeko proiektua iraultzak dakar bete-betean.

Hala ere, Iraultzak hizkuntzarekiko izan zituen jokabideetan bi fase oso desberdin antzematen ditugu: bata, iraultza libertate giro bezala ulertuta, jendeak politikan parte hartzen du, herrietan jendea biltzen da, Parisetik nahi da jendeak gauzak eztabaidatzea, eta tokien tokiko hizkuntzek bere lekua hartzen dute; gainera beharrezkoa gertatzen da hizkuntzekin kontatu beharra. Baina domina horrek beste aurpegia ere bazeukan: Pariseko aginteak eleantzasun horrekin jendearekiko kontrola galdu egiten zuen, edo arrisku hori ikusten zen, eta batez ere kanpotik erasoak etorri zirenean, Kontentzioaren gerratea eta barruko matxidanak, Landeetan, Britainian... jendea bildurtu egiten da eta behar da kontrol ideologiko garbia eduki.

Orduan Jacobinismoak posturarik gogorrenak agertzen ditu eta Iraultzaren barruan sortuta dagoen halako federalismo linguistiko bat egiten da. Federalismo linguistiko honek bere formulazioak izan zituen garai hartako eztabaidetan, batez ere, exagonoaren barruan zeuden hizkuntzen barruan behin baino gehiagotan berezi ziren euskalkiak zirenak eta besteak; baina ia 92tik hasita badago korronte bat nagusituz joango dena eta erabat hegemonikoa gertatuko dena 94an, hau da iraultzaren bihurtze nagusi batean hain zuzen, eta hor egingo dira eztabaida guztiak, non posible izango den federalismo linguistikoa eta zentralismo frantsesazale linguistikoa.

Zeintzu izan ziren plangintza haren ezaugarri nagusienak?

Alde honetatik esan behar da plangintza Jacobinoak modernotasun bat baduela, denbora bat hartzen du, errealitatea ezagutu egin nahi du; egia da alde horretatik ideologikoki korronte horrek definituta daukala bere proiektua baina proiektua ez du nolanahi ere eraman aurrera, domestikatuta eraman nahi da, eta altura intelektual batekin; inkesta bat egiten da, beharbada hizkuntz politikaren inguruan garai haietan berritasun haundiko zerbait dena, ezagutu, eta baloreak salbatu egin behar direla eta honelako gauzak esaten dira; baina salbatu zer da? Askotan museotara eramatea eta batez ere frantsesa ezartzea.

Guzti honen ejekuzio politikoa askoz ere geldiago egingo da hala ere, batez ere Iraultzatik jaiotako gizarte kontrolerako aparatuak ez daudelako oraindik aski eginak, hau da, Iraultzatik datorren burgesiak ez dio eskolagintzari halako lehentasun ikaragarririk emango hasera batean, eta ondorioz ezin izango du aski indartu aparatua hizkuntza ezarri dadin exagono osoan. Hor parentesi bat irekiko

da baina proiektua ez da aldatuko, ze proiektuak ez du Frantzian aurrerantzean benetako objezio instituzionalik izango. Alde horretatik hori ontzat emanda geratzen den zerbait da eta Frantziaren aurpegi linguistikoa, edo geolinguistikoa, guztiz aldatuko da iraultzaren politikaren ondorioz, handik 80 urtetara bada ere.

Itzul gaitzen gaurkora. Euskararen Aholku Batzordeko partaide zaren neurrian ikusten al duzu herri erakundeak aski ordezkaturik daudenik?

Izendapen hauek egiten dira beti momentu konkretu batean, eta momentu konkretu horretako harreman politikoak ispiatzen dituzte. Erizten dira beren irekitasunera momentu politikoak ematen di-tuen puntuetan. Aholku Batzordean gauden denok seguraski aholku batzorde hori ez genuke egingo gaur dagoen bezala. Neri asko gustatuko litzaidake beharbada kanpoan dauden zenbait mugimendu hor egotea beren ahots eta guzti. Badirudi lehenda-karitzak egindako izendapenetan maniobrabilitate legezkoa behintzat irekiagoa dela beste instituzioe-tatik egiten diren izendapenetan baino.

Hala ere, uste dut, iruditzen zait, momentu honetan dezentet galtzen ari dela elkarrizketarako ja-rreara. Girotze bat egon zen orain dela urte t'erdi, urte pare bat, eta orain aldez erabat zitaltzen ari da giroa; oso ekibokazio larria iruditzen zait noski, eta ekibokazioa iruditzen zait ze gure momentuan, azken 20 urteotako euskararen eztabaidek aurrera egiteko lagundu badute ere galera haundiak ekarri bait dituzte. Orain dela 5 edo 6 urte UZEI-ren in-guruan egon zen eztabaida argigarri izango zen denbora batean baina neretzat denbora galgarria ere, eta momentu honetako eztabaidak ere esango nuke modu beretsuan daudela.

Nondik jo behar da beraz?

Hizkuntzaren arazoa arazo politiko bat da baina ez dut uste batez ere alderdi politikoek eraman de-zaketen programa justu eta koerentegiak itsu itsuan jarraitu behar direnik. Hain zuzen, partidu politi-koek asmatu izan dute zenbait gauzetan baina hiz-kuntzaren arazoa koiuntura politikoa baino askoz ere gauza serioagoa da, eta alderdi abertzaleak obligazio moral oso astunak eta larriak dituzte be-netan elkartzen ez badira. Kuña politikoak sartzea koiuntura politiko batean norberak bere suari putz egiteko hori oso tristea iruditzen zait, gu ez bait gara %25 ere...

Hizkuntz politikaren bi zutabeak eskola ere-duak eta komunikabideak (ETB) izan dira orain artean. Eskola Publikoaren kongresuan aldez, eta urte guzti hauetan argudiatutakoari buelta emanaz, giroa eskola baino garrantzi-tsuagoa dela esan da. Zer eritzi merezi dizu ho-nek?

AHOLKU BATZORDEAN GAUDEN DENOK SEGURAS-AKI A HOLKU BATZORDE HORI EZ GENUKE EGINGO GAUR DAGOEN BEZALA. NERI ASKO GUSTATUKO LI-TZAIDAKE BEHARBADA KANPOAN DAUDEN ZENBAIT MUGIMENDU HOR EGOTEA BEREN AHOTS ETA GUZTI.

Adibide batekin esango nuke: euskara batuak ez du hizkuntza salbatuko baina euskara baturik gabe edo hizkuntza estandar bat gabe... eta berdin, es-

kolarik gabe ez da euskara salbatuko. Oso garrantzitsua da eta duen inportantzia eman behar zaio. Zer gertatzen da? Ez eskola eta ez komunikabideak ez daudela oraingoz plangintza haundian sartuta; plangintza hori egitea asko kostatzen ari zaigu, nik itxaropenik badut, uste dut aholku batzordea fase berri batean sartuta dagoela eta ikusten dut gaur egun pauso berriak ematen ari direla, eta jakina, halaberean gure euskal gizarteak hori onartzeko modua eskainiko balu oso garrantzizkoa izango da. Ze Plangintza ez da aurrera joango euskaltzalegoaren borondatearen kontra. Gurdia lokatzetan geratuko zaigu, lehenago ez genuen gurdirik, egin dugu gurdia baina azkenean lokatzetan geratu zaigu, ez aurrera ez atzera. Beraz, borondate soziala ahal den goitik zaindu behar da eta horretarako gure harremanen sendotzea erabat beharrezkoa da.

HIZKUNTZAREN ARAZOA KOIUNTURA POLITIKOA BAINO ASKOZ ERE GAUZA SERIOAGOA DA, ETA ALDERDI ABERTZALEAK OBLIGAZIO MORAL OSO AS-TUNAK ETA LARRIAK DITUZTE BENETAN ELKARTZEN EZ BADIRA. MEZU POLITIKOAK SARTZEA KOIUNTURA POLITIKO BATEAN NORBERAK BERE SUARI PUTZ EGI-TEKO, HORI OSO TRISTEA IRUDITZEN ZAIT.

Erantzunaren hariari helduz, Jaurlaritzatik azken parte honetan asko esaten da gizarteak huts egin diola euskararen presioari. Akatsa ez da beraz instituzioena, gizartearena baino. Nola dakusazu zuk?

Bai eta ez. Uste dut dexente baietz, hau da, amore eman dugula euskaltzaleok hein haundi ba-tean. Uste dut maila honetan erruak partituta ditugula denok, eta ni neroni esperientzia pertsonaletik

abiatuta 'desinfe' bat gertatu dela ikusten dut. Agian gauzak sinpleegi begiratu ditugulako. Zenbait prozesu soziopolitiko uste baino gehiago dira agian, baina nik pentsatzen dut beste askok uste izan duten baino bizkorragoak ere badirela. Akaso prozesu orokorrak oso martxa geldoa izan duela... baina beno, itxaropen funtsa batekin edo, gizar-tean gauzak mugitzen ari direla esan daiteke, agintearen inguruan ere, eta beharbada, beti ez bada ere, dexentetan behintzat, serioago lan egiteko gogoia badagoela antzeman daiteke. Ez dut uste hala ere, orain, momentu honetan, plangintza orokor bat inoren burutan dagoenik. Agintzen dagoen batek gizartea eramateko moduko plangintza oso bat ez dago. Hori egiteko dago.

Giro zitalaz mintzatu zara lehen. Burura datozkit Joseba Arregik AEKri buruz egin deklarazioak. Ze eritzitakoa zara zu?

Zuzenean ez dut sartu nahi gauza konkretu hauetan, baina esan ditzadan oso labur bi gauza: egon liteke hor tonu berdina bat bien artean. Uste dut AEK lan bat egin duela, baina honek beste alde bat ere badu: nik Korrikan parte hartu dut eta hartzeko asmoa ere badut, Korrika elementu positiboa ikusten bait dut, baina ni ez nintzateke inola ere ados Korrikaren bukaeran irratan entzun nituen deklarazioekin; iruditzen zait konfrontazio politikora zuzen-zuzen joatea, eta iruditu zitzaidan benetan, nolabait euskara eta euskaltzaleen helburuetatik baino beste nonbaitetik egindako deklarazioak izan zirela. Orduan, ni Korrikazale bezala ez nago ados deklarazio haiekin. Eta bestalde, agintetik ere nahi nuke harrera hobeago bat, hau da, ni ez nago azken hilabeteotako borrokarekin, uste dut orain dela urte t'erdi tonu berri bat hasi zela zera-tzen eta tonu horri eutsi nahi nioke elkarrizketarako, ze bide honetatik ez dut uste ezer lortuko denik.

Nola dakusazu bestalde euskal aldizkarigintza?

Aldizkari asko mugitzen da, aldizkari asko egiten da baina oraindik iruditzen zait egiten ari garen esperientzia batzuk beren heldutasunera ez direla iritsi. Adibideetara pasaz gero, Argia-tik daramazuen lana oso inportantea dela iruditzen zait, ez dakit beti-beti asmatuko duzuen baina... Bestalde, Elhuiar aldizkariak daraman bidea benetan interesgarria deritzot, zientzia mailan aldizkari indartsu bat edukitzea oso inportantea iruditzen zait; beste sektore batean gaude gu, oraindik heldutasunera iristeko. Gero hor daude Eguna eta Hemen astekariak, bizitasun bat ekarri dutenak eta seguru iristen direla gure aldizkariak iristen ez diren hainbat lekutara; uste dut, hala ere, euskal egunkarirako bide horretan erdibidean geratu direla.

Beharrezkotzat antzematen al duzu euskal egunkaria?

Beharrezkoa bai, horretan ez nuke dudarik egin. Ze posibilitate sozial dituen horretan kezkatzen naiz. Hori bai, gauza ederra litzateke dependentzia

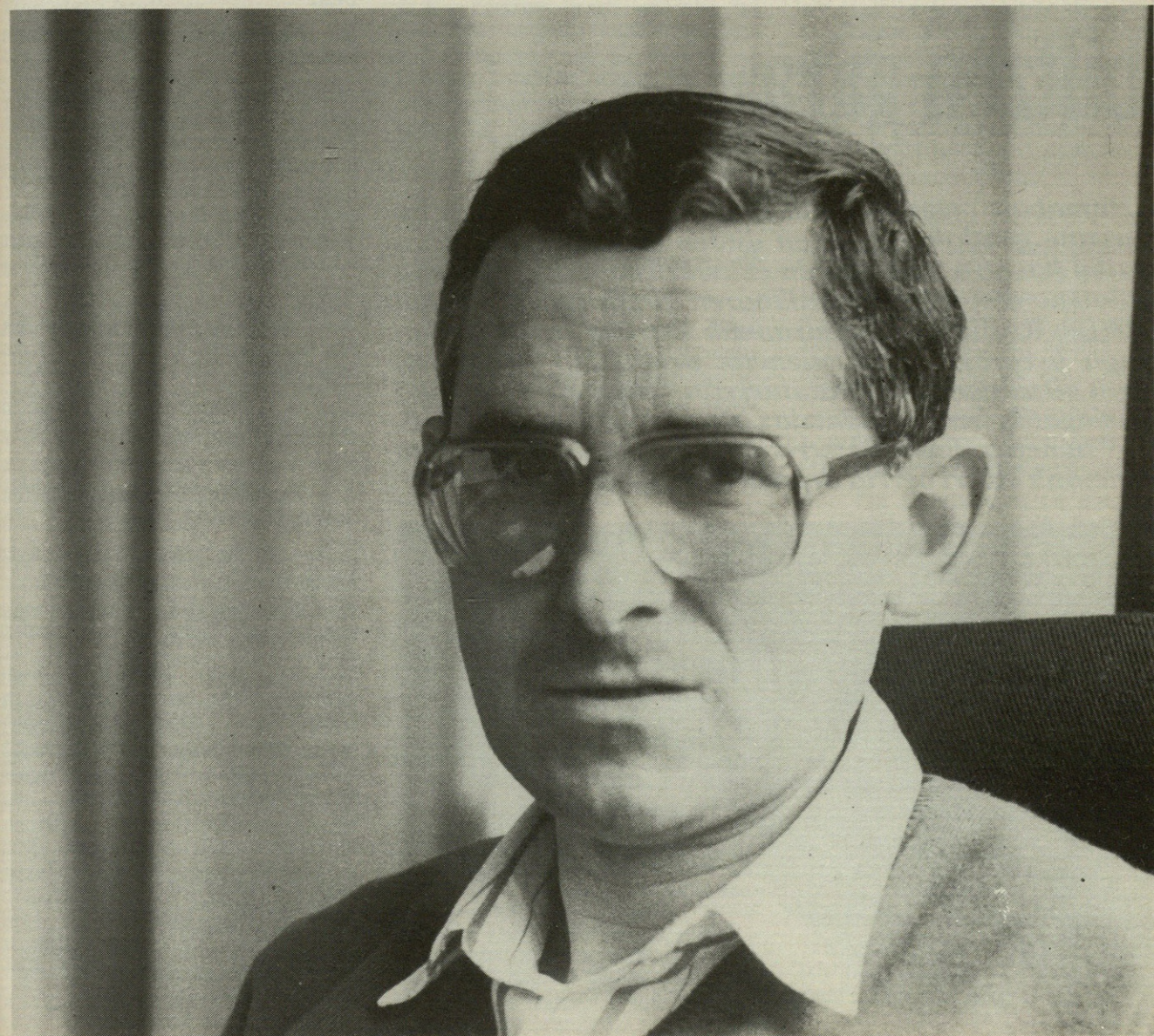
zuzenik gabeko nolabait Avui tankerako egunkari bat egitea, harek daukan espazio aski zabala ez bada ere zabal samarraz; hala ere ez dut uste posible izango denik gurean.

Noiz kontatuko dugu euskaldunok gure historia?

Alde batetik modu sistematiko batean ikerkuntza ondo landuz; hutsune haundiak daude maila honetan oraindik, eta nolabait esateko, orain dela 60 edo 70 urte arkeologiak eman dituen pausoekin eta hainbat material eta hainbat berri nahiko sistematikoki bildu den bezala beste hainbeste eginez gero.

Horrekin batera birplanteatzen dugunean ea egin behar dugun Frantziako unibertsitateak ematen duen historiografiaren parametroen barruan hala espainiako unibertsitatean historia akademikoki onartua dagoen hildoari jarraikiz edota libertatea aukeratzen dugunean geurearentzat.

J.J.PETRIKORENA

Jose Luis Sanz, U.C.I.ren
komisario nazional ordiziarra:

«Juez eta komisarioak udaltzain gisa ibiltzen gara»

Hamabost urtez geroztik Euskal Herriko bide eta bihurtune guztiak ezagutzen dituen ordiziar honek hamaka karrera zuzendu du ezinbesteko eta era berean istilutsua den jurado teknikoaren lanak egiten. Euskal Herriko itzulian Trapagaranetik Ibañeraino zihuan etapa berarekin egin nuenetik berebiziko jakinmina sortu zitzaidan, telebista aurrean sekulako etapa pila ikusiagatik, bere esistentziaz ideia izpirik ez nuen "ofizio" honetaz. Euskal Herrikoetik Espainiakora joan eta honetatik etorri berria delarik harrapatu dugu.

ARGIA.— Txirrindularitzak biltzen dituen lanbide guztietatik, nola otu zitzazun jueza-arena?

JOSE LUIS SANZ.— Egia esan otu baino gehiago familiatik datorkidan lana da izan ere, berrogeitazazpi urtetan ibili bait da nire aita saltza honetan; beraz, ez da zaila asmatzen nondik datorkidan afizioa.

A.— Nola iritsi zara gaur egun duzun mailara?

J.L.S.— Alde batetik daramatzadan urteak, eta bestetik kategoriatik batetik bestera igotzeko egin behar diren ikastaroak. Izan gogoan, goikoetatik hasita, eskilarak uste baino dexente maila gehiago dauzkala: Nazioarteko Komisarioa, Komisario Nazionala UCI, Juez Nazional Berezia, Juez Nazionala, Lurraldeko Jueza eta Jueza.

A.— Zeu orain zein kategoriatan zaude?

J.L.S.— Oraingoan Komisario Nazionala UCIn.

A.— Nazioarteko mailara igotzeko asmotan?

J.L.S.— Behin ni nagoen mailara igotzerako, pena litzateke, konparazio batera, Frantziako Tourrera bezalako lasterketa batetara joan gabe geratzea. Dudan frantses maila kaskarra hobetu eta, hartara, hizkuntza horretan ematen diren ikastaroetara joanda askoz errazago izango zait nazioarteko maila eskuratzea.

A.— Zergatik frantses hizkuntza, eta ez nonnahi nagusitzen ari den ingelese?

J.L.S.— Frantsesa da nazioarteko txirrindularitzaren hizkuntza ofizial bakarra.

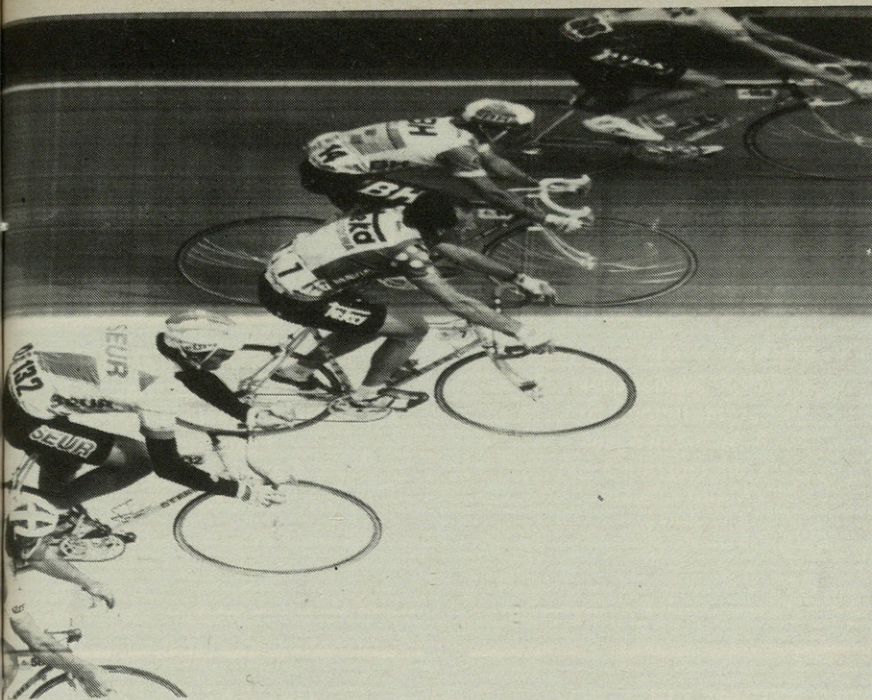
A.— Nazioarteko mailara iritsi ondoren, Tourrera?

J.L.S.— Ez da seguru, baina joateko aukera haundi bai, ez bairik gabe.

A.— Baina zurea ez genezake "lanbide normaltzat" jo?

J.L.S.— Ez, jakina. Nik ere badut nire eguneroko lana, baina "gizalegea, bakoitzari berea" denez gero, lanegiten dudun lantegiak, Jaso Garabiak alegia, ematen dizkidan lan-erraztasunengatik ez balitz, aspaldi utzita nengo.

Espainiako Itzuliaren hamazazpigarren etaparen helmuga. Pino irabazle dela frogatzeko hor duzue Jose Luis Sanz, eskutan koaderno duen betaurreko beltzekikoa, alegia.

Espainiako Itzuliaren hirugarren etaparen bigarren sektorearen iritsieraren foto finisha. Txirrindularien ordena zehazteko juradoak duen frogarik fidagarriena.

A.— Azal iezaguzu zertan datzan zuen eginkizuna lasterketan?

J.L.S.— Nolabait esateko, bikoitza da. Karrera aurretik, eta Euskal Herrian korritzen direnetan batipat, antolatzaileekin bat egin eta hainbat lan dauzkaugu elkarrekin egiteko: errekorridoak, ordutegiak, perfilak, mendiak...

A.— Eta lasterketan?

J.L.S.— Lasterketako lana zailago da. Izan kontuan, bi hitzetan esateko, juez eta komisarioak "udaltzain gisa" ibiltzen garela. Alde batetik, denbora guztiak hartu, izan litezkeen tropel hausketak kontrolatu, ihes doazenen atzetik abiatu, tarteko helmugak, sprint bereziak eta mendi gailurretako puntuazioak hartu, helmugako denborak, ordenak, sprintak... Eta guzti honez gain, UCIrentzat lasterketari buruzko antolaketa eta beste mila kontura buruzko txostenak idatzi. Eta bestaldetik, aurreko guztia gutxi balitz, "ordena" jarri beharra dago karreran zehar. Tropelaren inguruan doan jendetza guztia kontrolatu, korredoreek beren lana modurik erosoenean egin dezaten.

A.— Zer esan nahi duzu azken honekin?

J.L.S.— Dakizun bezala sekulako ibilgailu pila mugitzen karreraren aurre eta atzekaldean. Denek, telebistetako kamarak, irratilari, kazetari eta argazkilariek batipat ahalik eta eta gertuen egon nahi dute txirrindulariengandik, eta azken hau, jakina, ezinezkoa da karrera behar bezala joango bada. Eromen hutsa litzateke bakoitzari bahi duena egiten uztea.

A.— Eta zeren arabera banatzen dira lehentasunak?

J.L.S.— Dударik ez da, telebistak duela, zuzenean denean bereziki, lehentasuna. Eta gainontzeko guztiak tarteka hurbiltzen dira tropelera. Izan kontutan, irratilari, kazetari eta ekipo-zuzendariak "itzuli-irratia" dutela, eta honen bidez jakin dezaketeka xehetasun osoz unero gertatzen ari dena.

A.— Nola funtzionatzen du "itzuli-irratia"?

J.L.S.— Bi irratia mota daude karreraren, aipatutako "itzuli-irratia" lehenik, eta jurado teknikoak duena bigarrenik. Es-trainekoa karreraren doazen ibilgailu gehinek daramate, era honetaz jazoten den guztiaren berri puntuala dutelarik. Bigarren irratia, juradoak bakarrik darama, karreraren bilakaera egokiaren mesederako diren hainbat ohar, iradokizun, agindu eta abar luzea modu azkarrez eramateko.

A.— Esate baterako?

J.L.S.— Tunel bat iritsi baino dexente lehenago argizatuta dagoela ziurtatzeko, igaro behar den trenkarrila pasatzeko moduan dagoela jakiteko, helmugara iritsi baino hainbat minutu lehenago helmugan dagoen ekipo teknikoak ka-

reran datozen txirrindularien egoera klinikoa jakin eta bide batez egin beharreko sendaketak paratzen has dadin.

A.— Nork agintzen du karrera batetan, antolatzaileak ala jurado teknikoak?

J.L.S.— Segun eta zein gaitan. Adibide bat jarritz, orduz kanpo iritsitakoen zerranda nortzuk osatzen duten zehaztea geure eginkizuna da; beraz hor antolatzaileek ez dute zer esanik. Beste kontua da Tourra bezain antolatzaile indartsu eta interesatuak dituen karrera batetan bi parteen arteko adostasuna izatea helburu.

A.— Ezin hobeto ezagutzen duzu Euskal Herriko Itzulia. Zein mailatan aurkitzen da besteekin konparatuta?

J.L.S.— Euskal Herri guztiak sekulako afizioa dago txirrindularitzari dagokionez, beraz, antolaketak gaitasuna ere maila berean aurkitzen da. Kanpotik datozen jurado, komunikabide eta ekipoak oso pozik itzultzen dira hemengo antolaketa gaitasuna frogatuta. Etorri besterik ez dut egin Espainiako Itzuliatik eta bati baino gehiagori entzun diot badirela geurean dexente hobeto antolatuta dauden gauzak.

A.— Eta afizioa?

J.L.S.— Estatu osoan afizio gehien dagoen lurraldea gara dudarik gabe. Eta hori euskal txirrindularien artean Tour irabazlerik ez daukagunik. Hemen afizio handia eta jakituna gainera. Non ikusi bestela, Euskal Herriko Itzuliaren azken kronoeskaladan bezala, kronoa eskutan duten afizionatu pila bat. Hori hemengo afizioaren kalitatearen adierazlerik argi eta eztaba daezinena da.

A.— Eta atzetik pedalka datorren harrobiak emango al dio loria-egunik afizionatuari?

J.L.S.— Ugaritasunetik dator kalitatea eta euskal federazioek gazteak kategorietan nola banatu ez dakitela dabilta; izan ere sekulako gazte pila bait dabil karreretan eta adinaren araberrako tarteko kategoriak asmatu behar dituzte denek korrituko badute. Hortik atera beharko dute biharko figurek.

A.— Datorren urtean Tourrean ikusiko zaitugu beraz?

J.L.S.— Hori nahi nuke.

Ez litzateke plan txarra Jose Luis Sanz ordizierra datorren udan Louz Ardideneko helmugan Tourraren Jurado Teknikoaren ekipoan topatzea. Gure txirrindularitzak maila bat gehiago igo duen seinale adierazkorra.

FRANKIE TAI

TXINDOKI BIDAIAK

Donostiatik hegazkinez irtenda

GREZIA
hegazkinez batetik bestera
kruzero laburra, 7 gau
eskurtsioak
46.800 pta.

ATENAS + KRUZEROA
7 egun greziar irlak
eta Turkia, Egipto, Israel
+ Atenasen 4 gau
+ Vouliagmenin 3 gau
(Apolo zelaian)
124.400 pta.

ATENAS + KRUZEROA
7 egun greziar irlak,
Egipto, Israel eta Turkia
+ 4 gau Atenasen
+ 3 gau Vouliagmenin
117.000 pta.

**ATENAS KRUZEROZ,
HONDARTZA ETA
PELOPONESOKO JIRA**
4 egun Egeoko greziar
irletan eta Turkian
+ 4 egun Peloponeson kruzeroz
+ 4 gau Atenasen
+ 4 gau Vouliagmenio Kavourin
121.200 pta.

**ATENAS KRUZEROZ
HONDARTZA ETA
JIRA GREKO-BIZANTIARRA**
4 egun Egeoko greziar
irletan eta Turkian
+ 4 egun jira bizantiarra
+ 4 gau Atenasen
+ 3 gau Vouliagmeni
edo Kavourin
123.300

**GREZIAR IRLAK
+ ATENAS + JIRA**
4 egun Atenasen
+ 4 egun jira
greko-bizantiarra
+ 7 gau Santorinin
103.600 pta.

**Urdaneta 11
20240 ORDIZIA
Telf.88.72.00**

**General Etxague 14
20003 DONOSTIA
Tfnoa: 42.38.84-5-6**

**Biteri 45
20100 ORERETA
Tlfn.52.45.12**

**Legazpi 8
20700 ZUMARRAGA
Telf.72.37.76**

Donostiatik busez irtenda

ITALIAKO TOUR HANDIA (11 egun) pentsio erdia.....66.900 pta
NORMANDIA ETA HERRI BEHEREAK (11 egun).....71.800 pta
ERTEUROPA (11 egun) pentsio erdia.....76.900 pta
ITALIA (10 egun).....39.900 pta
PARIS, HERRI BEHEREAK (10 egun).....39.800 pta

Madriletik hegazkinez irtenda

ESKANDINAVIA FIORDOAK (10 egun).....91.900 pta
ESKANDINAVIA (10 egun).....88.900 pta
EUROPAR BIHOTZA (12 egun).....69.900 pta
GREZIA, ISTANBUL, CAPPADOZIA (15 egun).....88.900 pta
TURKIA (15 egun).....87.900 pta
EGIPTO, NILON BARRENA KRUZEROA (15 egun).....119.900 pta

Euskal Idazleen Elkarteak Zestoan bildu asteburuan

Euskal Idazleen Elakarteak batzarre nagusia burutu zuen joan den asteburuan Zestoako hotel batetean. Lehenagotik ere behin behineko Batzorde Zuzendaritza ezagutza eman zen, eta bere horretan jarraitzea deliberatu zuten, abendu-ko Durangoko Azoka arte, orduan berrikuntza desberdinetarako bozketak izango direlarik. Beraz, Patri Urkizuk darrai lehendakaritza behin behinekoan.

Proiektu berrien artean hiru dira bereziki aipatzekoak. Lehen, Elkar-arteak aterako duen Literatur Al-dizkaria, zeina martxa jartzeko Xa-bier mendiguren Elizegi hautatu zen; bigarrenik, literatura ikaste-txeetan txertatzeko proiektua aurrera eramateko, Mariasun Lan-da; eta azkenik, irrati eta telebistan literatur saioren sortzeko eragile gi-san, Pello Zabaleta.

ERRIBERAKO HIRIBURUAN BILDU ARGIA IKASTOLA LAGUNTZEKO

Nafarroako Ikastolen Eguna Tuteran ospatu zen igandez

Nafarroako Administrazioa oztupo eta erasoka ari da ikastola txikien aurka. Erriberako «Argia» ikastolak borrogei bat haur biltzen ditu, eta gurasoen proiektuak aurrera tinko eginteko indarrak ezagunak dira.

Nafarroako ikastola hainba-ten egoera larria da Iruñeko Gobernuaren politikaren pean. Horrexegatik hautatu zen Erriberan kokatutako Tu-tera Nafarroako Ikastolen Egu-na ospatzeko, betiere bertako «Argia» ikastolari babesa era-kutsi eta diruz apur bat lagun-du ahal izateko.

Iragan igandean burutu zen festa eguna, giro eguzkitsua eta antolakuntza alaia, musika eta dantza, jolasak eta ikuski-zunak, eta bazkari herrikoia faltan ez zirela. Paisaia kolore-tsua, Tuteran aspaldian ikusi ez adina polizia mordoa alde guztietarik ageri baldin bazen ere —bi atxiloteta eta guzti—.

Halarik ere, festa eguna za-puztea lortu gabe, Tuterako euskaltzaileen ikastolaren be-harra eta gurasoen plantatuta-

ko proiektuak aurrera jarraitu-ko duela azpimarratu zen egun osoan barrena. Nafarroa-ko Ikastolen Federakundeko Juan Luis Larrazak aditzera eman bezala, «Vascuencearen Legea dela medio, egoera la-rria bizi du Administrazioaren partetik. Baina, azken batean, erabaki politikoez Nafarroan kalte gehiago egiten digute po-litiko horiek atera dituzten le-geek baino, lege horiek zuzen-ki ikastolekin zerikusirik ez bait dute».

Tuterako «Argia» ikastola-ren inguruko jendeak kalera egin zuen nafar ghurtiekin ba-tera igandean, eta Administra-zioak behartzen duen bere oferta publikoaren aurrean ikastolaren nortasuna aldarri-katu zuen guztia gainetik.

1.000 haur antzerkilari Getxon

Pasatu den larunbat eta igandean burutu zen Getxoko Eskola Arteko VII. Antzerki topaketa, non 12 bat eskolara des-berdinetako haurrek par-te hartu zuten, mila bat lagun orotara.

Getxoko Antzerki Tai-lerrak erakusketa bat pa-ratu zuen bere materiala-ren bildumaz, eta asteaz-ken honetan eskolarteko antzerki jaialdi honek bi-zi izan dituen zazpi edi-zioen diapositiba eman-al-dia izan berri da.

Aurtengo topaketetan asko izan dira gaztelaraz jokatutako obrak, betiere nagusitzen direnak, bai-na halarik ere somatu da euskarazkoen urtetik ur-terako gehiketa. Batzu aipatzearren, tartean zi-ren segidako izenburu batzu: «Gazteluan bizi», «Zarama kalean», «Etxe merkea», «Erreakzio he-gazkina», «Amodioa», «Zoroak» edota «Etxe sor-gindua», gehienak gai moderno eta jokaldi bizi-koak.

Aste honetan

Korrok aldizkariak azken zenbakiarekin agur, ez adio (46. orrialdea)

Yassa, reage taldea Iparraldean (48. orrialdea)

Jon Kortazar eta literatur kritika (50. orrialdea)

Kulturaren aste borrasea (52. orrialdea)

Munduan zabaletik kultura (55. orrialdea)

HAMABIGARREN ZENBAKIAREKIN KORROK ALDIZKARIA ITZALI DA, EZ HORRATIK, DIOTENEZ, ALDIZKARIAK ISLADATZEN ZUENA

«Korrok»: ez hasi orain hil kanpaiak jotzen

Literatur zaletasunak bost hiriburutan aldizkari bana sortu zuen garaiaren bueltan gaude, oso denbora gutxian gainera, mimesi eta koiuntura zen seinale. Baina idazlerik ez da falta; sariak, Atxaga handiarena barne, ugaltzen, eta inoiz baino hobeki eta gehiago idazten omen da. Ez da erraza konprenitzen.

Korrok literatur aldizkaria Iruñean sortzen da duela urte batzu Pamiela argitaletxearen inguruan. Berek dioten bezala «beldurka» mugitzen ziren Pamielaren inguruan, haiek oso goratik hegalegiten dutenak bait dira. Horregatik, Korrok bezalako zerbait sortzeko burubidea dute. Literaturaren inguruan iharduki, eskuzabal jokatzeko asmatzen dute, literaturaz harata edo honataxego dau-den bidean hertsu gabe. Luze joko liguke bertan idatzi edo trebatutakoen zerrenda emateak, baina aldizkariaren argitaratzea bukatu dela eta, Mikel Taberna eta Ion Alonsorekin mintzatu gara, Jose-txo Azkonari ezin etorria gertatu bait zaio. Entrebista baino, bi lagunaren arteko eritzi aldaketa bilakatu zenez, bi adiskideei utziko diegu aldia gehien bat, guk esan genezakeena baino anitzaz interesgarriago bait da hala eginik.

Aldizkaria gehiago aterako ez dela eta, Ion Alonsok ematen digu erantzuna lehenik:

I. ALONSO.— Ez dela gehiago ateratzen eta bukatu dela, pues oso ondo, lehen lehenbiziko gauza ikusten ari dena bukatu denetik, kristoren notizia da, eta ateratzen ari omen da toki guztietan;

neri kasik hori gaizki iruditzen zait zeren gauza okerre-ra joan denean orduan ateratzen bait da, eta bizirik zegoenean horrek ez zuen nere ustez izan behar zukeen arrakastarik eta oihartzunik sortu, hor esaten zirenei eta eman zen hainbat ideari inork ez zien orduan kasurik egin, orain aldiz bai. Orduan, uste dut, ez dela buelta gehiago eman behar alde horretatik.

M. TABERNA.— Nik uste dut bere momentuan izan zuela bere oihartzuna, momentuan momentukoa bazen ere. Lehendabiziko lau zenbakiak izan ziren oso gauza gurea, uste dut, uste dut gure inguruko jendeak segitzen zuela, ezagunek eta aideek eta abar. Bigarren aldia hasten duen bostgarren zenbakian urrats bat ematen dela iruditzen zait, 5.etik 8.era jende asko hurbildu zitzaigun, uste baino gehiago, eta gu ere orduan hasi ginen ohartzen bazegoela gu bezalako jende gehiago eta euskaraz idazteko gogoia eta kapazitate minimo bat behinik behin. Uste dut jendea bazego-

la Nafarroan eta hurbildu zitzaigula, eta izan zen oso aldipolita, eta gero 8.etik behera uste dut nekatu egin ginela, eta nekea izan dela arrazo nagusia.

I.A.— Neretzat nekea baino gehiago izan da lotzen dena lehen aipatu dudan oihartzun eskasarekin, azken batean hori bait da aldizkari batek lortu behar duena, kreditubilitate minimo bat behar du. Hor botatzen duten eritziek giro bat sortu behar dute. Ideia mailan ez zuen presentziarik lortu Korrok-ek. Guk esandakoek ez zuten oihartzunik. Hori bukatu zen Perurena sartu zenean, Perurenak lortu du irakurlego bat izatea, baina Perurenak, eta ez Korrok-ek, guk inondik inora ez dugu lortu polemikak sortzea. Hori hemen askotan gertatzen da. Gauza arraro samar bat sortzen denean onena alboratzea izaten da, salbu atera edo bukatzen denean.

Korrok-en aurretik ez zegoen deus

Korrok aldizkariak bete behar zuen papera edo bete zezakeen paperaz aritu zitzaizkigun bi adiskideok, berriaz bere bakoitzak bere opilari su emanez. Mikel Tabernarentzat trebaleku papera funtsezko zen.

M.T.— Nahi genuen zerbait idatzi, elkartu eta atera egin gara. Jendeak dioten bezala, batasunik gabeko zerbait izan da. Izan da saioaren bat elkarrekin saioaren bat eginez eta poliki atera dena. Ahalegion bat egin genuen, eta taldearen ziguila zeukan zerbait ateratzeko, baina bertzenaz nahiko zaila zen guretzat. Uste dut Korrok-en bizitzan eta sorreran hori dela

Mikel Taberna.

importantea, ez? Hemen Korrok-en aurretik ez zegoen deus, gu izan gara bertze batzu izan zitezkeen bezala. Hemen euskaraz funtzionatzan hasi den lehen belaunaldia, hori gabe bizia zuen zer-bait argirik gabe geratuko zen, hemengo azpimundua- ren bizitxoan sortzen gara gu.

Ez zaio haatik Ion Alonso- ri horren berezia iduritzen beren egoera.

I.A.— Bai, egia da, azpi- mundua denok dakigu zer den Iruñea. Baina ez da ho- rren azpimundua, edo azpi- mundua Bilbo den neurri be-

artean, eta ateratzen gara, bertzela aurretikako literatur zaletasuna eta esperientzia ez bait da handia bat edo bertze kendurik, Xabier Diaz bat kendurik edo.

Talde gisan gorputza hartzen segitzen ari

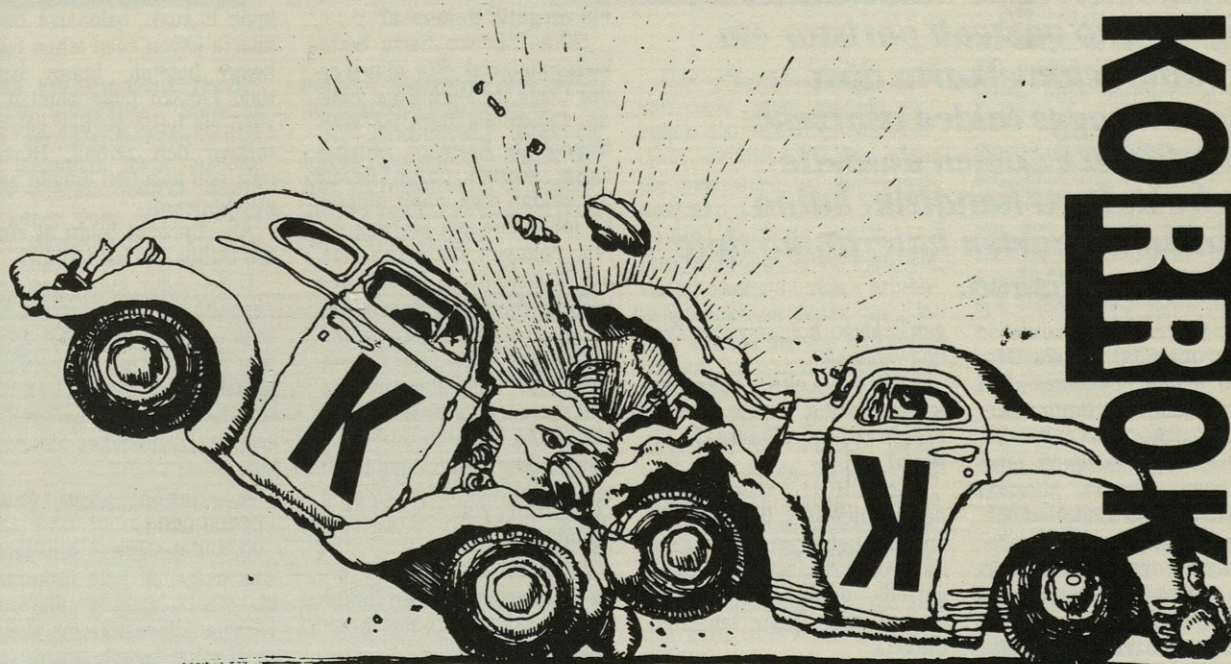
Aldizkariaren kontzeptua bera da Alonsok definitu be- harrekotzat jotzen duen le- hendabiziko puntua, idazte- ko gogoak ez bait du beti itzulpen bera denendako.

I.A.— Gero gainera jen- deak duen idazteko gogoak ez da beti horren nabarmena, hori hala da. Nekea aipatzen

koa duk. Horiek betetzen dia- te astero eta medio onen bi- dez guk betetzen genuen ba- rrutia. Orduan, leku hori be- tea delarik, guk beste pro- duktua bat eskaini behar dia- gu.

Gureak neurri apalean zi- tuan bilera literarioak, eta mahai gainean ezer ez zegoe- nean hasieran normala zuen, ez hintzen hasiko Kafka-z go- goetatzen jendea animatzea helburu zuen bilera batean, baina agian orain baduk mo- mentua horrelako zerbiteta- rako. Baduk orain hemen tal- de bat biltzen ari garena; IPE- Sen inguruan etorri hituen

aritu. Ni arestikora heldu nauk, uste diat gure atreben- tziatarik bat lotsagabetu eta ateratzea izan zela, eta zen- bakitik zenbakira jende be- rria etortzen zitzaiguan, hori uka ezina duk. Izan ere, utzi behar genuela jakinik, Ko- rrok-en berriki sartu direnek ez diate ulertu eta ea zerga- tik eta aritu dituk. Horregatik ohartzen haiz nahiz eta azpi- mundu honetako gauza izan, jende askok irakurtzen zuela eta jende berria heldu zela beti eta jende asko animatu egin duela.

R. CAMINO-66

KORROK

Korrok literatur aldizkariaren azkenengo zenbakia (12).

rean.

M.T.— Ez, baina erran na- hi dut, Bilbon eta Donostian lehenagotik egina zegoela hori; hemen Korrok ere sor- tzen da piska bat ikusirik Do- nostia, ezagutzen ditugu han sortutako «Susa» eta «Oh Euz- kadil!», «Ustela» eta abar. Hu- ra irakurtzen dugunok pen- tsatzen dugu hemen ere egin daitekeela zerbaite. Bilbon «Pott», «Ttu-ttua» eta abar. Gurekin batera Gasteizen sortzen da «Kandela»... Piska bat jende horrekin bizi nahi dugula edo, ateratzeko atre- bentzia biltzen dugu guztion

bada ere, bakoitzaren egoera pertsonala kontutan hartze- koa da. Baina hori baino in- portanteagoa da idaztearen kontzeptua, literaturaz da- goen ikuspegia. Korrok-ek segi zezakeen baldin eta ber- ziklapena egiten bezela, bai- na literatur ikuspegiz, litera- turaren esparruan barnera- tuago, publikatzeko edo ez, eta ez hainbeste kultur giro- ko zernahi idazki ateratzeko- tan. Hik diok, Mikel, lehen bazela «Ttipi-ttapa», gero «Ko- rrok», eta nik uste diat orain badela «Nafarroa Gaur» aste- ro, eta hori noski zorientze-

Lertxundi, Koldo Izagirre eta Atxaga, eta udazkenean ere baduk zerbaite egiteko asmoa. Eta guk bitartean segitzen diagu biltzen eta talde gisan gorputza hartzen.

Mikel Tabernak ez du or- dea trebalekuaren funtzioa bete lezakeenik ikusten hor barrena.

M.T.— Hik diok «Nagarroa Gaur»ek betetzen duela Ko- rrok-ek egin duena. Nik ez diat uste hala denik. Ohar- tzen bahaiz, «Nafarroa Gaur»ek kopuru aldetik lagun multzo mugatua zeukak, ge- hienak letratan nahiko jende

I.A.— Nik uste diat paper hori beteta dagoela eta orain beste zerbaite egin behar dela.

Mikel Tabernak etorkizun gozoa ikusten zuen «Euskale- rria» irratia eman hitz ba- tzueta, aldizkaririk gabe ba- da ere: «orain, guk hasitakoa baino idazle eta kolaborazio gehiago ziurta liteke, eta guk egina baino gauza agitz ira- kurgarriagoak egiteko mo- dua. Kontua da nor anima- tzen den horretara, jendeak ez bait du etsi, ez du erran 'ez diat gehiago idatziko'».

INAKI CAMINO

REAGGE MUSIKA EGITEN ARI DEN BAIONAKO TALDEAK ABENDURAKO ATERAKO DISKOA J. ARRABIT-EN ESKUTIK

Yassa: «Norberak bere nortasuna eta hizkuntza mantendu behar du»

**Afrikako herrialde desberdinetatik
ailegatutako gazteak paristar eta
baionatarrekin elkartu dira
«Yassa» reagge taldea osatzeko.
Iparraldean ez omen daukate
jotzeko aukera handirik, baina
antza denez aurten kaleratuko dute
beren lehen diskoa.**

Adurrak bildu ditu eta izen bereko ibaiak ferekatzen ditu babesa eman dien hiriaren lurrrak. Reagge-aren inguruko musikarako zaletasunak jarri ditu batera lanean, jatorria, erizpide eta gustu desberdinak dituen musikoak. «Yassa» izeneko taldea osatu dute eta urte pare batetan Euskal Herriko plazetako erritmoak markatuko dituzte. Ea zer kontatzen di-

gun taldeko kantaria den Diallo Nouhou-k.

ARGIA.— Leku askotako jendea omen zarete. Zeren eraginez jarri elkarrekin lanean?

D. NOUHOU.— Oso arrazoi desberdinengatik Baionan bizitzeari halabeharrenez kontua bada ere, hona bizitzera etorri aurretik musiko izateak ere erraztu du «Yassa» taldearen osaketa.

A.— Nondik etorri zarete eta zergatik Baionara?

D.N.— Taldeko batzu bertako baionatarrak dira, ni neu ordea Costa de Marfilekoa; batera, Guadalupe frantziar koloniakoa; eta Kasimiro, senegaldarra. Ikusten duzun bezala frankofono gara, nahiz munduko lau izkinetatik etorriak garen. Baionara biltzearen zioa, oso desberdina da bakoitzaren kasuan. Ni neroni Zuzenbidea ari naiz ikasten eta esplikatzeak luze joko lukeen arrazoiengatik Baionako giro eskualdunetan oso ezaguna den Noblia familiarekin bizi naiz. Kasimiroren kasua bihotz kontua da: Parisen bizi zelarik, hemengo neska bat ezagutu eta hona jaitsi zen.

A.— Hau da osatzen duzuen lehen taldea edo ibiliak zarete lehendik ere beste zenbait taldetan.

D.N.— Denetarik dago. Philippe baxuak, baionarra bera, kitarra jotzen zuen lehen talde heavy batetan. Jimmy bateriak, Pabeko talde batetan jo zuen eta beste guztiek goizera sortzen den zerbait. Hortaz, nola edo hala beti mugitu gara giro horietan.

A.— Errazki bildu al zinen taldea osatzera?

D.N.— Adur hutsa izan zen. Zenbait garaitan, ikasketak osatu eta diru pixka bat ateratzearren, lan egiten nuen enpresakide baten bidez jarri nintzen harremanetan gero taldea eratzen lagunduko zidanarekin.

A.— Nondik atera duzue «Yassa» izena.

D.N.— Kasimiro senegaldarrak ekarri du bere hizkuntza, eta bi hitzetan adierazita, haragia elkarrekin eta denak ontzi zabal beretik jatearen zeremoniari deituko genioke. Eta azken batean horixe da guk geure kontzertuetara datorren jendea eskaini nahi dioguna. Une atsegin bat elkarrekin eta musika eta dantzaren bidez denek parte hartzeko moduko zeremonia bihurtu geure kontzertua. Paralelismo horrek animatu gintuen «yassa» izena hautatzera.

A.— Reagge musika da nagusi zuen kontzertuetan...

D.N.— Hala irudi balezake ere ez da hori guztia. Alde batetik jotzen dugun reaggea geure propioa delako, hau da, ez da Kariben egiten denaren kopia hutsa; baizik eta geure jatorrizko kulturak kontutan hartuta —Senegalekoa, costa de Marfilekoa, Guadalupekoa eta Baionakoa bertakoa— egin-

dakoa. Eta bestaldetik, reaggetzat jo genezakeen horrezaz gain, entzulegoarengan dantza eta jauzirako joera sortuko duen edozein musika moeta ere jotzen dugu. Estilo propio baten atzetik gabtiza, eta den-

boraren esanetara utzi beharko dugu erdietsi dugun ala ez.

A.— Erabiltzen dituzuen letrak, gehienak behinik behin, ez frantsesez, ez ingelesez, ez euskaraz daude. Zein hizkuntza da hori?

D.N.— Mendealdeko Afrikan bada nazio askotan hitz egiten den hizkuntz nagusi bat: *diula* izenekoa. Taldea sortu eta bideratzen ari ginela gailentzeko taldekideei oso hizkuntza musikala iruditu zitzaion. Proba batzu egin eta egiten dugun musikara ezin hobeto egokitzen denez gero, letrak idatzita dauden hizkuntza berean kantatzea erabaki genuen. Bada hala ere, ingelesez eta frantsesez den kantarik. Euskaraz ere badugu baten parte bat, «Maite» izenekoa, eta denborarekin gehiago sartuko ditugu. Taldean gaudenetatik, Franck, tekladoetakoak, bada ki eta nik neronek, bizi naizen etxeko hizkuntza nagusia denez gero, ari naiz zer edo zer ikasten.

A.— Zer modutako letrak idazten dituzu?

D.N.— Esanahia izango dutenak egiten saiatzen naiz. Eguneroko bizitzaren gorabeherak eta askotan, Afrikan aurki ditzakezun hainbat arazo: gosea, gerlak, arrazakeria (zurien beltzekikoa dutena eta ezezagunagoa den beste bat; alegia, beltz askok beltzekiko dutena). Ingu ru hauetan erabat ulerkaitzak izan arren, aurkezpen txiki bat egiten dut entzulegoak nondik norakoa jakin dezan. Hogeita bost bat ditugu denetara.

A.— Nola zabilzate aktuzio aldetik?

D.N.— Hemen Iparraldean oso gaizki. Eta bi arrazoirengatik nagusiki: alde honetan ez dugu managerrik, honek suposatzen duen guztiarekin; eta bi-

garren zioa, jendartean ezagutzera emango zigun aktuazio handi baten falta litzateke. Iparraldeko giro musikala oso paltalduta dago eta jendea kontzertuetara animatuko duen saltsa falta da. Hegoaldean egoera oso bestelakoa da, entzule askoko jaialdiak, antolaketak, promozioa, azpiegitura teknikoa... Beste mundu bat da. Merkatuan oraindik diska bat ez izateak asko mugatzen du, komunikabideak direla bide, talde batek har lezakeen oihartzuna. Parisen bizi gero guztiz desberdina izango litzateke, baina...

A.— Bi merkatu potentzial dituzue orduan: Hegoaldea eta Parise.

D.N.— Hala da. Dena dela, eta anekdota gisa, Afrikan ere ibili garea argitu nahiko nuke. Iragan udan Burundi, Zaire eta beste herriren batetan ere izan ginen jiraxoa eginez. Oso arrakastatsua izan zen eta baliteke aurten ere, Reunion izeneko irlan ere besteren bat egitea. Ikusten duzun bezala, etxean ezin jo eta kanpora irten beharra. Parise, gaur egun, musika beltzaren hiriburua denez gero, itsukeria litzateke aukera hau zokoratzea.

A.— Eta Hegoaldea?

D.N.— Konpetentzia handia dago, eta diskorik gabe jai, egia esan.

A.— Noizko hortaz diskoa.

D.N.— Estudioetan sartu baino lehenago egoki eritzi diogu azken urteotan euskal musikan horrenbeste lan egin duen Jimmy Arrabiten eskutan uztea hainbat zuzenketa egiteko eta estilo definizioa. Hobe dugu astiro eta ongi, presaka eta gaizki baino. Oso litekeena da, dena ondo joanez gero, abendurako kalean izatea.

A.— Eta diskotik arrakastara...

D.N.— Erraza ez izanagatik horixe dugu xedea. Ez genuke dena dela, gure aldeko lagunak agurtu gabe bukatu nahi, eta hor doakie gure agurra *diula* hizkuntzan: «a kanan gninan a fa kanka parce que ni yiri; kamin tcholo tcholo a te ke bembaye»: «norberak bere nortasuna eta bere hizkuntza mantendu behar du», edo antzeko zer edo zer esan nahi duen proberbio itzulgaitza.

FRANKIE TAI

A trebentzia ez bada

Umezurtz

BAKOITZA bere esparruan, baina lloiz eta Kortaturen desagerketaren ondotik, umezurtz geratu da euskal musika, jendetza handiak batetik bestera mugitzeari dagokionez behinik behin. Geratu direnek, eskaintzen duten maila gorabehera, ez dute berezitatekoek lagatuko lekua bete. Gaur egungo euskal musikak ez du bere inguruan adostasuna eta buruzagitza lana egingo duen talderik. Nolabait esateko, sargento asko eta kapitaina falta. Bada Baionan, hau sinatzen duenearen uestez, hainbat baldintza eman gero, hutsune hori bete lezakeen talde bat: Yassa. Kontsumorako era berean aproposa eta duina egiten duen talde honek oso etorkizun arrakastatsua du. Bete beharreko baldintzak ordea, ez dira ahuntzaren gauerdiko eztula: Iparraldean, jaialdi ezaren eraginez, goseak akabatzen daude eta horrelakoetan errazena toja botatzea da. Denborak aurrea jo ahala, Hegoaldea —Parise disjuntibari egin beharko diote aurre—. Ez dute oraingoz, kontakto handirik euskaraz funtzionatzen duen kulturarekin, baina Kortaturekin gertatu zen bila-kaera berbera eman daiteke: gaztekeraz kantatzen hasi eta euskaraz ikasten bukatu. Badago, hala ere, alderik bien egoeren artean; taldeko buruak Iparraldean 'de paso' egon litezke. Gure erroka haiek Pariseko kulturak irentsi ez ditzan litzateke; berriena berriz, nortasuna galdu gabe (hizkuntzaren kontuan batetz ere) euskal kulturarenganako hurbilketa saio baten ahalegina. Euskal musikaren ortzean urrutira ditziraka ikusten den izarrak zein zeru argitu duen (hemengoa ala Parisekoa) erabakiotzea bi parteen eskutan dago. Euskal Herria erdia dantzan eta jauzika jartzeko gaitasuna duen talde honek arestian aipatutako taldeen hutsunea bete ezinik ez dauka.

F.T.

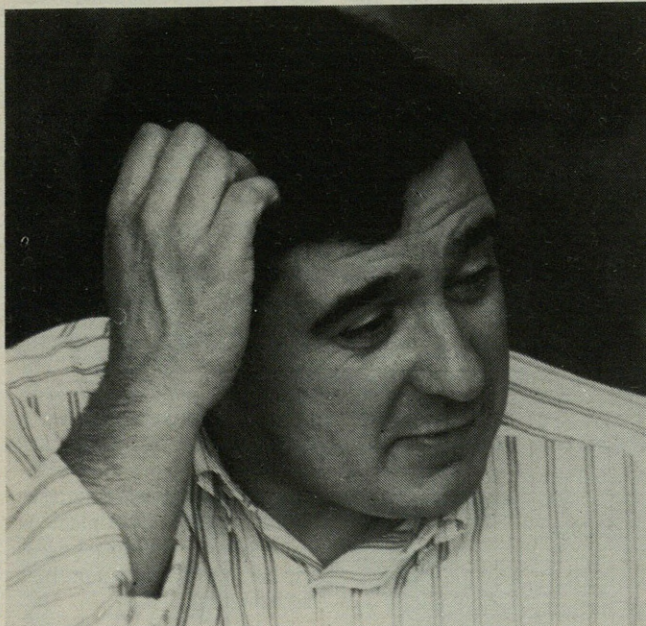
«OROIMENAREN LABERINTOA» GURE GARAIKO OLERKIAZ SAIAKERA ARGITARATU BERRI DU BAROJA-REN ESKUTIK

Jon Kortazar: «Ez naiz ausartzen Arestiri buruz zerbait esaten»

Euskal filologian lizentziatua eta gaur egun arlo berdineko irakasle dugu mundakarra. Bere tesia eta 'lan garrantzitsuena' Lauaxetaren inguruan egina du. Bere burua kritikotzat baino irakurletzat dauka: kritiko jubilatua dela diosku, beste aitoren batzu direla tartean.

Lehendik ere ezagutzen genizkion artikuluen bilduma osotu eta argitaratu berri du Jon Kortazarrek Donostiako Baroja argitaldarekin. Bilduma honetako gaiak ukitu asmoz lotu genuen solasaldia berearekin.

ARGIA.— «Oroimenaren laberintoa» liburuan hiru artikuluko luze eskeintzen dizkiezu Jon Mirande, Juan Mari Lekuona eta Atxagaren «Etiopia»-ri. Nolz ez duzu, adibidez, Gabriel Aresti sartu?

Literatura gazteaz dakarren artikulua irristakorrena dela onartzen du Kortazarrek.

J.KORTAZAR.— Lehenengo esplikatu beharko nizuke, zergatik jarri ditudan hiru hauek. Nahiko erraz esplikatzeko da. Liburuak ez du hipotesi bakarra defendatu nahi; ez du defendatu nahi Atxaga dela alfa eta omega. Euskal poesirako bideak ugariak direla. Hauetan badira tentsio indarrak, bada dialektikarik. Dialektika horietariko bat, nahiz ni ez egon oso ados honekin, nahiko sinplea iruditzen bait zait, esan daiteke Mirande eta Arestiren artean, bi atrakzio polo daudela, banandu eta elkartu egiten diren bi iman bezela direla. 60. hamarkadan jendea mogimintuan jartzeko pertsonai eta lan bi ziren.

Iruditzen zait momentu honetan beste horrenbeste gertatzen ari dela, Mirande, Lekuona Atxaga eta bestetik literatura konprometitu horrekin, nik politikoa deitu izan diodana. Badaude atrakzio desberdinak.

Arestirekin gertatu da, artikulua idatzi nuen unean Karmelo Landak bere tesia aurkeztu zuela. Gainera susmoa daukat nire Arestirekiko eritzia ez dela erabat nirea, besteek esandakoarekin egindako eritzia dela. Ez nintzen ausartzen Arestiri buruz zerbait esaten. Ez daukat hipotesi bat heldua bere inguruan.

A.— Atxagaren produkzio literarioak zein berrikuntza ekarri du? Eten bat suposatutako du benetan?

J.K.— Aurrera pausu bat ekarri du. Gai izan da tradizio batzuekin apurtzeko eta era berean, apurtutako tradizio horiekin jolasteko. Sintesi hitzaz ez dakit hitzegin dezakedan,

edo kontzientzia literarioaz. Beste era batetara esanda, ofizio beraz hitzegin daiteke.

Sarrionandiaren teoriari jarraituz, Atxagaren «Etiopia» ez da ulertzen, Arestiren *harria* ulertu barik. Atxaga gai da harria are bihurtzeko eta era berean gai Arestiri buruz ikaragarri ondo hitzegiteko; horregatik esaten dizut ez dela eten bat, ofizioaren kontzientziaren fenomeno bat da. Honez gain, gai izan da kontzientzia horri espresio bide artistiko bat emateko eta gainera ulergarri egiteko, bai hizkuntza aldetik eta bai aldetik.

A.— Atxaga bera, 'Pott' taldeko kide izana dugu beste hainbesteren artean. Iadatik dozena bat urte pasa da sasoi haietatik. Esan ahal daiteke belaunaldi bat osatzen zutela? Zertan da gaur egun 'Pott'en izpiritua?

J.K.— Nik uste dut eragin izan duela bai poesian eta baita narratiban ere. Hor belaunaldi bat badago; beno, gehiago sinisten dut talde literarioetan. Badago talde literario bat, eta pauso desberdinak eman ditu. Lehena poesia sozialetik urrundu direla da. Bestetik ilusio nagusien kritika bat egin da; ilusioekin jolastu eta borrokatu, eta gero dezepzioa dator. Eta badago hirugarren bat Atxagak egiten duena beste inork baino hobetoago; susmatzen dut badagoela sistemari egiten zaion kritika, bai sistima bati eta bai besteari ere. Hiru puntu hauetan esango nuke dagoela gakoa.

A.— Zure azken liburuan 4. atalean literatura gazteari botatzen diozu begira-

politikaz hitz egiteko modurik onenetarikoa

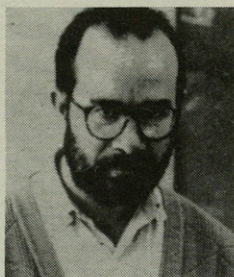
1.249. zbk./89-VI-18 **ARGIA** 51

Paperetan idatziak

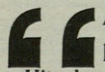

LITERATURA ETA HIZKUNTZA

Literaturaren mikrokosmoa fikzioa bada ere, ingurugiroan kokatutako mikrokosmoa da. Horregatik ezinezko gertatzen zait gaztelania hutsean idazten duen idazle batk 'euskal kontzientzia' duela esatea, edo euskaraz idazten duen beste batek euskal kontzientziarik ez duela esatea... Atxagak berak antzekoak esan izan ditu, dagoeneko gairiditu dituen krisialdi momentutan.

Joakin Balentzia, («Hemen», 89-6-9).

ATXAGAREN PROSA

Hitzei gorroto eta maitasuna eduki behar zaizkie. Hitzak, esamoldeak, hitzen ordena, aditzak... baztertu eta aukeratu gorroto-maitasun arrazoiez, eta edertasuna dela helburua begibistatik sekula kendu gabe. Horretarako Atxagak hartutako bidea Arestik berak hartutakoa da, alegia «ahozkoa eta idatzizko literatur hizkeren sintesia goi mailako literatur hizkuntza bat erdiesteko. (...) Atxagaren obraren arrakasta ez da osoa izango bere prosak euskal idazleengan sakonki eragiten ez duen bitartean.

Mikel H. Abaitua, («Diario Vasco», 89-6-7).

LITERATUR PERIODIZAZIOA

Estudiante garaian ez, baina beranduago ohartu ginen, zeharo, periodizazioaren determinismoaz, eta gertakizun horiek aukeratzearen garrantziaz. (...) Muga jartzen duenak, bere erizpidea ezartzen da. Periodizazioa ezartzeari ekiten dionak, zalantza barik, bere ideologia inposatzen du. Literaturaren korrante desberdinak marrazte unean, kritikariek erabaki dute norainokoa den batzuren abangardismoa eta nork markatzen duen inflexio puntua. (...) Kortazarrek erabaki du «Etiopia» dela inflexio puntua.

Laura Mintegi, («Egin», 89-6-6).

ESKOLA TXIKIEN EGOERA

Gizarteko askoren ezjakintasuna, mesfidantza eta gutxiespena jasaten ditugu, baina txikiak garelako ez garela eskasagoak aldarrikatu nahi dugu. Eskola txikietako irakasle izateaz pozik eta harro gaudela adierazi nahi dugu. (...) Eskola hauek behar bezala antolatuta eta babestuta izaterik ez dugu egundaino lortu.

Amaia S. Larrarte, («Eguna», 89-6-8).

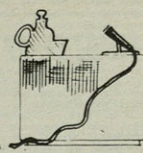

ROCK-EAN SASOI BERRIA

Badirudi transizio etapa batetan aurkitzen garela. Alde batetik, lehen arrakasta jasotzen zuten taldeek jasotzen jarraitzen dute (La Polla, Barrikada...). (...) Beste aldetik gauza berriak sortu behar direla pentsatzen dut. (...) Profesionaltasunak amaitu du talde batzurekin. Bere alde positiboa eta bere alde negatiboa dauka. (...) [Euskal rock radikala] mobida bezala hilda dago. Bakoitza bere aldera doa eta gainera horrela izan behar zuen.

Roberto Moso, («Aizu!», 89ko ekaina).

Plagioaz

Bernardo Atxagaren
hitzaldia
Bilbon,
UPVr
antolatua
(89-VI-9)

Hona etortzeko hitza eman nuenean nere gogoan zegoen abecedarium bat egitea, eta ez bakarrik abecedarium bat, baizik eta nere azken abecedariuma egitea. Eta Fri buruz egitea pentsatzen nuen ze plagio hitzak segituan fraude hitza ekartze zidan gogora eta horrek... Orson Welles-ek gai honi buruz egin zuen «Fake» pelikula hura. Baina kontua da hasi abecedarium hau egiten eta ez zizaidala sortzen, eta ekin diot behin baino gehiagotan baina hala ere alferrik zen, nazkatu egiten nintzen, aspertu, eta horrek ere gogoea mordo bat eman dit, pentsaerazi dit eta baita ere go-

gora etorri zitzaidan ez ote zen hitzaldi hobea izango beste honako hau: ea zergatik gaur egun ezinezkoa zaidan abecedariuma egitea.

(...)

Ez dakit ze gertatzen den plagioaren eta sortzearen artean, baina honekin lanean ari nintzen bitartean literaturaren inguruko zenbait itzal pixka bat argitu egin zaizkit. (...) Bi hiztegi neuzkan etxean eta esango dizuet ze jartzen zuen plagio hitzaren ondorenean. Batak esaten zuen, zaharrak, orain dela ehun urtetako hiztegiak, plagiatzea zela ohostea, lapurtzea, beste norbaiten pentsamendu bat edo liburu bat eskuratzea. Bigarrenak, hiztegi berriak, esaten zuen funtsean beste baten obra kopiatzea zela.

(...)

Plagio hitza, zentzu berri horretan, hori da, funtsean zerbait kopiatzen duenaren zentzuan, oso berandu azal-

EUSKAL

**EUSKARAREN I.
ERAKUSKETA
OROKORRA**

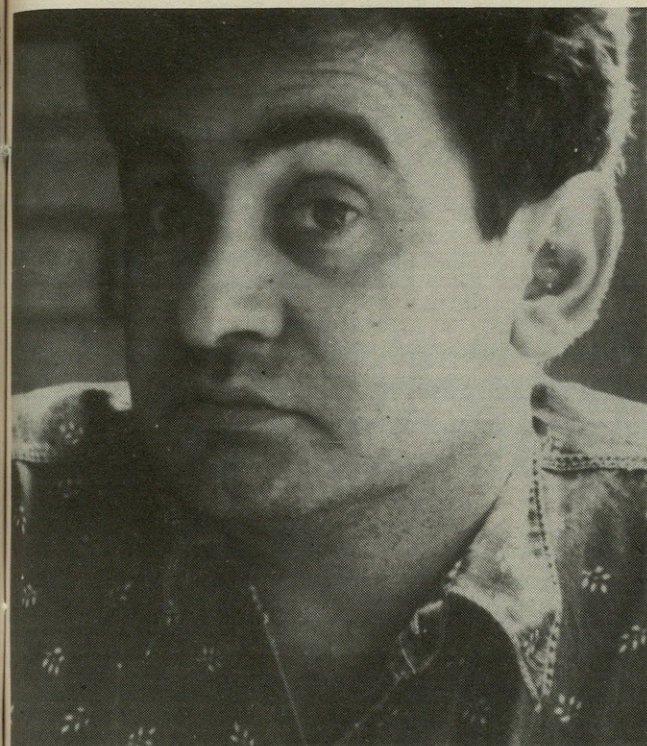
MUTRIKU

**EKAINAREN 16tik 25era
ZABIEL KULTUR ETXEA**

EUSKO JAURLARITZA

HIZKUNTZA POLITIKARAKO IDAZKARITZA NAGUSIA

izen da, 1880ean gutxigora-behera. Konturatu aro hori dela Erromantizismoaren aroa, eta hori ez dela dudarik gabe halaberrez gertatutako gauza bat.

(...)
Badirudi sortzearen oinarrian, azpitik dabilen teoria orijinaltasuna dela. Badirudi eredu erromantiko hori, orijinaltasunarena, berritasunarena, hori dabilela oraindik ere edozein moztetako sortzearen oinarrian. Orduan, balio handia izango luke obra batek baldin eta bere orijinaltasuna handia izanez gero. Baina ikusten dugu beharbada gauzak ez daudela hain argi, ze lapurreta da, lapurreta zikina da, oso modu txarra da... Baina begira diezaiegun lehengo hiztegiei, eta zertaz konturatzen gara? Ba, hiztegi horiek plagio defitzerakoan plagiatu egin dutela beste hiztegi bat. Oso xehebrea da. (...) Hemendik aurrera ez dugu esango zer izan zen lehenago, oilua edo arrautza? Baizik eta, nork idatzi zuen aurreneko hiztegia?

(...)
Plagioa ez da bakarrik hasteko modu bat, ez da eskolako kontua bakarrik, bai-zik eta gero, obra berak ere,

idazlea zahartuta ere, eta ohizko praktikan ere plagioak badu bere eragina.

(...)

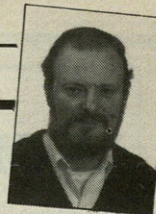
Baiezta liteke, aise, eredu erromantikoa zaharkituta gelditu dela, hori da, erromantikoek orijinaltasunaren inguruan antolatu zuten le-jenda guztia apur bat gaur egun neurritz gorakoa dela, pixka bat eskutatik joanda dagoela. Baita ere esango nuke plagioari buruzko gaurko definizioak apur bat neurritik gabekoak direla eta ez direla batere zehatzak. Esaten zuten 'funtsean kopiatu beste baten lana', baina literatura zerbaitegatik bereizten bada hain zuzen da, den dena, baita tipografia bera ere, funtsezkoa delako.

(...)

Orijinaltasuna gaur egun beste ildo batetik ulertu beharra dago, beste hari bate-tik eutsi behar diogu orijinaltasunaren kontzeptu horri. Eredu erromantiko horrek, orijinaltasun horrek, ez digu zerbitzen. Ez dakit berri honek ze izen hartu beharko lukeen, baina badakit gaur egun tradizioarekin beste harreman bat daukagula eta hortik sortuko dela orijinaltasun kontzeptu berri hau.

(...)

J.M. Zalakainek puntua jarrita

Alfonso Mujikari

(UEUko idazkaritzakoa)

— UEUk 17 urte betetzen ditu aurten, beraz, adin nagusitasunerantz bideratu da; halaz ere ez du finantziabide iraunkorrik lortu erakunde publikoetatik. Asmo politikoetan sartzen ez bagara, eta erakundeon neutraltasuna ez badugu ukatzen, esan genezake UEUk ez duela aski meriturik diru hori eskuratzeko. Zeintzuk dira UEUren merezi-menduak finantziabide iraunkorrak eskatu ahal izateko?

Z EUK esan bezala, UEUk adin nagusitasuna lortu eta euskal kulturaren munduan toki txiki bezain garrantzitsua bereganatu du aspaldian. Merezimenduez hitz egiteak luze joko luke; emaitzak hor daude, eta gainera eta UEUren balio ez dute, nik dakidala, ukatzen ez administrazioek ez eta unibertsitateek ere. baina finantziabideak eskatzeko orduan ez zaio historiari bakarrik begiratu behar, batez ere oraina eta geroa behar dira kontutan hartu.

Gaur egun UEUk bi funtzio nagusi betetzen saiatzen da: bata, praktikoa eta pragmatikoa, eguneroko lana, ikastaroak, argitalpenak, unibertsitateak eta profesionalak primatzea, euskara bultzatzea unibertsitatean eta, ondorioz, gizartean. Beste funtzioa, sinbolikoa da: lurraldetasunari atxikitzea, Euskal Herri osoko unibertsitate euskaldunaren asmo eta nahiari eustea, unibertsitari euskaldunen topaleku eta erreferentzia izatea.

Bi funtzio hauek beharrezkoak dira eta biotan oinarrituko genuke UEUrentzako laguntza iraunkorraren beharra.

Puntako argitalpenak

Iruñeko «Xalbador» liburutendak emandako datuak.

Literatur liburuak:

- 1.— «Obabakoak», Bernardo Atxaga. Erein.
- 2.— «Espaloian dago munduaren xilkoa», Joakin Balentzia. Susa.
- 3.— «Gosaria Tiffany's-en», Truman Capote / Koro Nabarro. Elkar.
- 4.— «Bigarren jatorrizko makinizkribua», M. Pedrolo / J. Lasa. Elkar.
- 5.— «Hilerriko Jolasak», Pilar Iparragirre. Elkar.

Orotarikoak:

- 1.— «Euskal Herriko zuhaitzak», Garcia Bona. Kriselu.
- 2.— «Euskal Herriko tximeletak», talde lanean. Kriselu.
- 3.— «Oinarritzko hitzak», glotódidaktika saila. Jaurilaritza.
- 4.— «Sinonimoen hiztegia». Adorez-3.
- 5.— «Saharai», Xabi Otero. Altaffaylla.

IRUÑEA: Uztailak 17 - 29

INFORMAZIOA ETA MATRIKULA:

Baiona: ZABAL LIBURUDENDA, Pannecau, 25; tf: 59254390
Bilbo: UEU, General Concha, 25-6. ; tf: 4317145
Donostia: ELHUYAR, Urbietta 7, 3.; tf: 429945
Gasteiz: AXULAR LIBURUDENDA, Arka 11; tf: 132506
Iruñea: AUZOLAN LIBURUDENDA. S. Gregorio, 3; tf: 223614
 XALBADOR LIBURUDENDA, Comedias, 14; tf: 224167
Matrikula-epea: Ekainak 1-30

ARTEA ETA KOMUNIKAZIOA

ANTZERKILARITZA (Uzt. 17/28) Gorputz-prestakuntza / Ipuin-kondalaritza / Jolas dramatikoa / Inprobisaketa
MUSIKA (Uzt. 17/28) "Musika bizi" maisu-maistrentzako ikastaroa / Herri-kantak / "ISILUNE-KONPASA"
BERTSOLARITZA (Uzt. 17/28) Herri-literatura eta bertsolaritzaren sustraiak / Didaktika (Bertsolaritza irakaskuntzan)

GIZA ETA GIZARTE-ZIENTZIAK

EKONOMIA (Uzt. 17/21) Gai orokorrak / Emakumea eta Ekonomia
FILOSOFIA (Uzt. 17/21) Arrazoia eta Nahikundea
HISTORIA (Uzt. 24/28) Iraultza burgesaren aroa Mendebaldean / Euskal Herriko historiaurrea
KAZETARITZA (Uzt. 17/21) Manipulazio informatiboa / Kazetari euskaldunen bilera
PEDAGOGIA (Uzt. 17/21) Gorputzaren tratamendua eskolan
PSIKOLOGIA (Uzt. 24/28) Komunikazioa
SOZIOLOGIA (Uzt. 17/28) Hirigintza eta lurralde-antolakuntza (1) / Soziolinguistika: Herrietako Hizkuntz plangintzetarako lehentasunak eta baliabideak (2)
POLITIKA () Perestroika ekialdean, zelako eragina Mendebaldean?
ZUZENBIDEA (Uzt. 24/28) Kode Zibilaren itzulpena / Hirigintza / Gazteen enplegua arautzeko plana / Ingurugiroa Europako legerian / Estradizioa Europan /

HIZKUNTZALARITZA

GLOTODIDAKTIKA (Uztailak 17/28) Motibapena aztergai / Soziolinguistika klasikoa eta berria: estrategiak / Hizkuntzen didaktika helduen alorrean / ...
LINGUISTIKA (Uzt. 17/28) Fonologia / Praktika /
ITZULPENGINTZA (Uzt. 17/21) Historia eta korranteak / Itzulpen literarioa / Itzulpen pragmatikoa / Esan osteko interpretaritza / Aldibereko interpretaritza / Itzulpena gaur Euskal Herrian

NEKAZARITZA

NEKAZARITZA (Uzt. 17/21) Nekazal politika / Laguntza-egitasmoak / Ikerkuntza / Bioteknologia / Nekazaritza eta ingurugiroa

NATUR ZIENTZIAK

MEDIKUNTZA (Uzt. 17/21) Yoga / Homeopatia / Akupuntura / Nutrizioa / Medikuntz arloko lexikografi mintegia
NATUR ZIENTZIAK (Uzt. 17/28) Ibaien ekologia / Zoologia (teoria eta praktikak) / Aralar aztergai / Biologia-gaiak /

ZIENTZIA ETA TEKNIKA

FISIKA (Uzt. 17/28) Ikerketa-zentruen eta unibertsitate-laboregien azalpena / Elektronika kurtsoa /
INFORMATIKA (Uzt. 17/21) Konputagailu bidezko analisi morfologiko eta sintaktikoa / Konputagailuz Lagunduriko Irakaskuntza /
KIMIKA (Uzt. 24/28) Material berriak: konpositeak etab. (24/25) / Euskal kimikari ikerlarien III. Biltzarra (Uzt. 28) /
LANEKO EUSKARA (Uzt. 17/28) Hiru azpisailetan banaturik: Zientzia eta teknika / Udal-administrazioa / Sanitate-arloa (24-28).

Joe Comerford, zinegile Irlandan

Hego Irlandako zinegilea dugu Joe Comerford, "Reefer eta modelo" filmarekin arrakasta erreusitu duen zinegilea. Bost urte eman ditu ordea bere lehen luzemetraia aurrera ateratzen. "Gure kultura literarioa da bereziki"...

— **Telebistan lan egindakoa zara?**
— Ikasteko. Nire kasa aritzen ez naizen operadore moduan egiten dut besteentzat. Laburmetraiak bereziki. Beste modurik ez dago errealizadore bat alferrik ez galtzeko, bereziki Irlandak urteko luzemetraia bat baino ez duela ekoizten oihartuz gero. Sei bat labor egin ditut *Reefer* aurretik. Fikzioa eta dokumentala nahasten ahalegintzen naiz nere film guztitan.
— **Nondik atera duzu *Reefer*?**
— Neroni ere itsasontzi batean lan egindakoa naiz. Ifarraldetik Hegoaldera jende askok pasa ohi du muga nahiko baldintza bitunetan. Nire pertsonaiek jendea IRArengana biltzen dituen motibazio osoa dute. Baina ez nuen epai moralik egin nahi. Oso zaila da, gai honetan, propaganda egingo ez duen ikuspegi bat ezartzea.
— **Zer esan nahi duzu?**
— Jakina da nagusi den propagandaren ardatzak dienez IRAkoak psikopata deshumanizatu batzu baino ez dira. Soilik. Porzesu baten bukaeran irits daitekeena. Besterik ez. Ondorio bat da, ez esplika-zioa. Jendea beste arrazoi batzuk direla

medio iristen da borrokara. Ideologia bera ere bigarren mailan geratzen da. Ondoren dator. Gartzelan askotan.

— **Arazoak izan dituzu filma finantzatzeko?**

— 65 produktora, irlandar, ingeles, australiar... atzera bota dira. Channel Four-en laguntzaz egin ahal izan dugu, presupostu 'normala' ren erdia erabiliz. Irlandar Zinemaren Bulegoaren laguntza ere jaso du. Azkena Bulegoa itxi aurretik. Gure artean zinea ez da arte kontua. Apenas ikusten da hemen Europako zinerik. Hurbilago gaude EEBBetatik. Hollywood-ek Irlanda erabiltzen zuen kanpo-irudien errodiatarako.

— **Zabalduko al da Britania Handian?**

— Seguruen hor izango da azken estreinaldia. Zine banatzaileentzat bloke bakar bat baino ez dira Irlanda eta Britainia Handia. Arazoa da. Geronek banatu behar izan ohi dugu Irlandan. Egun ordea badirudi bera bakarrik dabilela. Zerbaite-tarako balio izan du Bartzelonan irabazitako sariak.

J.M. HERITZ

Reefer eta bere lagunak.

Zipriztinak

Alemaniar zinema Bigarren parteen bila

Alemaniar zinemaren azken ekoizpen arrakastatsuenen bigarren parteak prestatzen ari dira. Horien artean Edgar Reitz *Heimat 2* eta George Miller *The Neverending Story 2*. Alemaniatic atera gabe, Andrej Wajda koproduzio alemandar-poloniar bat zuzentzekotan dabil Irailean. Gaia benetazkoa: orfanato katoliko-judu batetako zuzendaria eta haurrak Auschwitz-en hilko dituzte.

Pixies taldeak sarrera ordaintzea nahi

Egon berri da talde britainiar hau Bergaran. Duela urtebete inork ezagutzen ez bazuen ere *Doolittle* diskoaren ondoren arrakasta handia lortzen ari dira. Taldeko Black Francis-ek ez du maite jendeak berarekin batera kanta dezan kontzertuan. «Jendea da bere gustoen arduradun bakarra. Nire harremanekiko daukaten ardura bakarra sarrera ordaintzearena edota diskoa erostearena da. Nerea musika egitea da, horixe da dena».

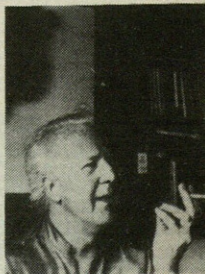

«Este Tempo» film-fadoa Portugalgo fazismoaz

Dickens-en nobela bat erabili du Joao Botelho-k oinarri moduan «Tempos difíceis, este Tempo» egiteko, zigorrak jotako zuri-beltzeko irudi industrial gizakoi honetarako. Botelho esan duenez «Este Tempok 48 urtez fazismoa onartu duen jende guzi hori darakusa. Itsasoa begiratzeko modu, ez mugitzekoa, sufrimendua bizimodu bezala ikustea: fadoa. Gaurko Portugal, edozein mugimendu kolektiboren eza, isolamendu eta bakardadearen sorleku».

Alwin Nikolais dixit: modern dance amaitu da

50 urte lanean eta 120 ballet baino gehiago prestatu ditu Alwin Nikolai-k, modern dance amerikararen figurarik handienetakoak. Gaur egun atzerritar amerikar baino ikasle atzerritar gehiago dauzka bere eskolan. «Gure koreografo gazteek badauzkate ideiak baina ez diraute. Gobernuak ez du laguntzarik ematen sorkuntzarako. Europatik datozen gazteek askatasun ametsa dakarte, amets amerikanoa. Baina uste dut askatasuna amaitu dela gure artean, modern danceren unea iragan da».

ogi gogorrari hagin zorrotza

Etxegina IX. Bertso Paper Lehiaketa.

1

Txikitatik entzun dut
ogi gogorrari
hagin zorrotza behar
zaiola ezarri.
Neurez ez bait nenkien
lege horren berri
probatu nuen eta
bertso hauek jarri.

2

Gabon gauez ogia
bedeinkatzerako
kuzkurra gordetzen dut
hurren urterako.
Lizundu gabe hantxe
egon da bapo
amorratu ez dadin
zakurrarendako.

3

Behin erabaki nuen:
Aizak hi, zakurra!
Aurten neuk jango diat
iazko kuzkurra.
Amorruari leuntzen
baziok muturra
neuretzat ere ez duk
izango makurra.

4

Badaezpada aurretik
gutxitxo agian
ahoa lantzen ekin
nion harrobian.
Hortzak nituelarik
elkar jan zorian
horrian sartzen ziren
baina ez ogian.

5

Gosea duk —zioten—
hortako bikaina
hola barautu nintzen
jakiteko aina.
Jango nuke Deabru
beltzaren mingaina
nire aurrera ez da
ausartuko baina.

6

Ogiari amorruz
heldu diot noski
hortzak bertan gelditu
nonbait sartu gaizki.
Baina aitzaki hori
ez izaki aski
kuzkurra irentsi dut
hagin eta guzti.

7

Hatzamarra sartuta
eztulari tira
aho zabalik nago
hutsera begira.
Nola ekarri orain
lehen zeuden tokira
bide naturaletik
abitzen badira.

8

Okin bat ikusirik
atez ate saltzen
eskua bota nion
otarrera zuzen.
Eritzi nion ogi
hain biguna ezen
kuzkurraren atzetik
zurrutean joan zen.

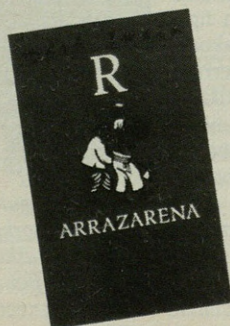
9

Zer ote da gosea
Grina ala mina?
Sabel-sugea ala
buruko sorgina?
Gogortasunik ez da
harentzako dina
hortzak irentsi arren
horzkari berdina.

10

Elgoibarren harturik
gosearen trena
tximistan ibili naiz
esteak barrena.
Bakarrik behar diat
Epaille gurena
ez hortz eta ez sari
amaitzea dena.

XABIER AMURIZA

Susa

gaurko literatura

Sari bat, bi mugarri

Ni ere izugarri poztu nau Atxagaren sariak. Lehen momentuan, kazetari batek galde-tu eta «euskaldun guztientzako ohore handia» zela esan nuen, hitzak gehiegi neurtu gabe, zeren saria ohore dela adierazteak nolabaiteko ohoragarritasuna aitortzen baitio emaileari, eta guretzat Espainiako gober-nua edozer izan daiteke baina ez ohoretsu.

Baina dudarik gabe, berebi-ziko poza da euskal Herri osoarentzat, inportantea baita gure kultur agerpenak kanpoan ere erakustea, herri ho-nen askatasun irriken berri kanpoan ematea ere garrant-zizkoa den bezala. Askatasun horren giltzarria ordea, hemen bertan jokatzeko dugu, eta era berean literatura esportagai baino, herri baten arnasa eta bizi-zantzu den aldetik axola zaigu bereziki.

eta alde honetatik ere seku-lako garrantzia du «Obaba-koak» liburuak, arrazoi asko-rengatik. Gure literaturaren mugarri bat dela esan da eta bat nator eritzi horrekin. Besteak ere emanagatik mugarri-tasun horren ezaugarriak, nik neure ikuspegia eskainiko dut. Atxagak ate bat itxi eta beste bat zabaltu duela esango nuke. Obabako zikloa amaitzea ez da egilearen kontu hutsa, hemendik aurrera baserri edo mendi giroko ezer idatzi nahi duen edonork behin eta berriz pentsatu beharko baitu honen maila kontuan izanda zerbait berria egin nahi badu. Erraz-keriarako ate hori itxi duena. Zaladu duena berriz, besteak beste, idazkerari dagokio, Atxagak beste inork baino ho-beto asmatu baitu euskal lite-ratura idatziaren eta ahozko kontaearen tradizioak uztar-tzen, estilo arin-samur eta aldi berean dotore eta nabarduraz

betea erdietsiz. Azaltze erraza, baina burutzen egundoko lan eta trebezia eskatzen duen bi-dea.

88. urtean ordea, bi izan zi-ren berealdiko garrantzizko li-buruak, bi izan ziren muga-rriak. Bata, esan bezala, «Oba-bakoak». Bestea, «Marginalia», Bernardo Atxagaren adiskide den Joseba Sarrionandiak ida-tzia. Hori badakigu ez diotela «Premio Nacional de literatu-ra» hori emango, badakigu argi-taletxe espainiarrek ez dute-la itzultzeko interes berezirik erakutsiko, eta konturatzen gara halaber, euskal idazle eta kritiko askok ezikusia egingo dutela, non eta ez diren kakaz-ten ahalegintzen. Han esanda-koen beldur baitira.

Eta horrexegatik behar du-gu gogorarazi. Sarrionandia da bere idazkuntzaz etengabe hausnartu eta gogoeta gehien plazaratzen duen idazlea. Mo-du eder eta zintzoan, kontrae-sanak ere ezkutatu gabe. Eta kontraesan eta guzti, ikaraga-rrizko zirrara eragin zigun ha-ren irakurketak. Kristoren des-kubrimendurik ere ez zegoela esan zigun Joxe Azurmendik, baina belaualdi bakoitzak al-dian aldiko aurkikuntzak egin behar ditu, eta Sarrionandiak erakutsi diguna da, zaharrak berri, hitzak ez direla inuzen-te, eta idazteak bere morron-tzak eta ondorioak dituela, la-bur esanda; ikasgaia ikasten dutenentzat gauzak ez dira aurrerantzean berdin izango, eta ikasten ez duenak berak ja-kingo du zergatik ez duen ikasten. Jarrera bat ere eraku-tsi digu, artistaren sentsibilita-tea eta burrukaliaren duinta-suna elkartu dituenaren ere-dua. Aspaldi ikusterik izan ez dugun lagun bati kontatu zion nolakoa behar zuen idazleak: umila, zorrotza, etengabea. Bi-de luze eta malkartsua du ho-rretara hurbildu nahi duenak.

Pentsaketa hain urri eta hain premiazko dugun sasoi honetan, saiakeraren alor ago-rrean, mugarri garai bat, sari-rik ez duen mugarri ausarta, besteak adina irakurle berega-natuko ez dituen, batzuentzat akuili eta besteentzat behazto-pagarri suertatuko dena.

Belaunaldi osoarentzat

erreibindikatu du saria Atxa-gak, Sarri ere kide duen eki-poarentzat. Dagoen tokian da-goela, jaso dezala Josebak ere krimen sariztatu honetatik da-gokion ordaina, zeren, «Margi-nalia»ko «*Kritika konplizea*» artikuluan zioen legez, «*euskal literatura delitosa da; euskal nazioa eta euskal literatura eraikitzearen delitosa partai-deak gara...*»; eta artikulua be-rean geroxeago, sari hauen li-lurapean ez erortzeko abisua: «*Ez dugu esistitzen ez den he-rri baten idazle diplomatikoak izan nahi, literatura phantas-ma baten ordezkariak izan baino (...)* nahiago dugu deli-toan jarraitu».

XABIER MENDIGUREN

Zaldiko Maldiko sariak

Ohar honen bidez jakinerazi nahi dizugu Iruñeko Zaldiko Maldiko Elkarteak erabakia duela dagoeneko, nori eman urtero banatzen ditugun «Asto Masto» eta «Lamien Urrezko Orrazia» sariak. Artaminten Batzarre Nagusia izan genuen eta ondoko hauxe izan zen gu-re deliberazioa:

Asto Masto saria, edo Goro-tzez beteriko Joarea Baztango egungo Jaun Alkatearendako, Javier Elizalde-rendako, alegia. Jaun horrek badu merezi-mendu, zinez. Gure Nafarroa honetako pertsona aunitzek bezala, euskararen aurka ari-tzea du lanbide nagusi. Behar hainbat joarerik ez dugu or-dea, orori emateko eta horie-tariko batzu gainera, sarista-tuak izan dira jadanik. Elizalde arrontetik nabarmendu zaigu hondarreko urte honetan lan-gile nekagaitzaren gisan. Kon-parazione, inaugurazione bat zelarik errieta egin zion apez bati, honek bedekazioa euskaraz egiteagatik, eta berriki, gure hizkuntzaren etsaiei beti bezain obedient fina, bertan behera utzi zuen Baztango Osasun Batzordearen bilera, kide batek euskaraz ihardoki zuelarik. Horra bada, gure Baztango Juan Alkatearen me-rezimendua. Hortaz landa, ez du neholako neurririk hartu euskara Herriko Etxean sar-tzeko, eta euskararen alde

edozer gauza antolatzen dela-rik ere, oztopoak paratzen saiatzen da.

Lamien Urrezko Orrazia, hau da, euskararen aldeko la-nean nabarmendu denarenda-ko saria, Iruñeko Euskalerria Irratiari eman zaio hala nola Irrati hori posible egiten ari di-ren lagun guztiei. Izanez ere, duela zazpi hilabete emititzea-ri ekin zion euskara hutsez ari den Irrati horrek FMaren 91ean. Oraingo z behintzat, Iruñerriko. Euskalerria Irra-tiak bi zerbitzu eskaintzen di-tu, hots, batetik, Iruñetik irra-tsaioak aireratzea, alegia, eta bertetik, Iruñetik emititzen ez duen orduetan, zabaltu egiten du Donostiako Euskadi Irratia-ren seinalea. (Azken hori, due-la lau urtetik goiti egiten du, bertzenaz Euskadi Irratia ez li-tzateke Iruñean hartuko). Hor-taz, Euskalerria Irratiari esker, 24 orduko irratia euskaraz du-gu Iruñea eta Iruñerrian. Eus-kalerria Irratian gainera, men-debaldeko irratia euskaldune-tan sekula santan sartzen ez dituzten euskalki eta hizkerak entzun ditzakegu, konparazio batera, kalesen mintzaira (erronkaria), Aezkoa, Esteri-bar, Baztan, Erroibar, Ultza-ma, Odieta, Basaburua, Saka-na eta bertze, denak batuaren aberasgarri. Etorkizunari begi-ra, bertzalde, mugaz haraindi-ko euskal irratiekin elkar la-nean aritzea du helburu. Oraingo, Iruñeko Euskalerria Irratia Diputazioneak banatu-ko dituen lizentzien zain dago.

Asto Masto eta Lamien Urrezko Sariak ekainaren 17an banatuko dira Zaldiko Maldiko Elkartearen eginen den bazkarian, egun seinagarri horretan Zaldikoren eguna, el-kartearen eguna burutuko bait da.

ZALDIKO MALDIKO

Ardatzaz kanpo

EUROPA, xede ederra, galdu ezin dugun trena, ito gaitezkeen itsasoa, zer da Europa?

Lehen EEE deitzen genion, baina, espainolok sartu ginenetik, Europa da soilik. Inor falta al da bada? Komunistak. Eta Suezia eta horrelako batzuk. Euren kalterako noski.

Magiaren arteaz hitza sortu dute eta, lehen ez bageunde bezala, «Europa»ra sartu egin gaituzte. Eta zer egin dezakegu? Guk, ezer gutxi; eurek ere, gauza handirik ez.

Usainak ari diren hori botere gutxi-ko egitura datekeela esaten bait digu. Ekonomiaz ari da fuerte lotzen asuntua, baina horrek oraingo saltsarekin (hauteskundeekin-eta), zer-ikusi gutxi. Politikaz, egutegirik ere ez du ipini Akta Bakarrak. Zer esanik ez, defentsaz. Hori al da federazioa?

Moneta batek batuko bagintu sikiera... Baina ez, horri buruz ere, inolako eperik. Horretaz ezer ez eta, irudiz eskualde tikietatik hobeki eramango liratekeen konpetentziak (nekazaritzazkoak-eta), berriz, bere gain hartzen ditu Elkartek.

Absurdo bat edo beste. Gu, boto bila, Cadiza joan ahal garena, eta ez Hendaiara. Estatuen nahikeriak, eta indarrak. Zeinek bere etxerako tiraka. Konpromezu zailak, horrela —batik bat herriaren aldera, nork agintzen duen ikusita.

BEHARRIK mugak «deuseztuko» diren; zer-pasa dutenentzako behintzat: 1990eko uztaileko, «kapitalaren zirkulazio librea»; 1992ko abendurako, «barru

merkatu irekia». Txakurrena beste kontu bat da. Eta halaz ere, hartaz ere zalantzak.

Transnazionalek eta horiek itxuratute Europa hau. Lobbiek eta presio talde desberdinek. Han dago boterea. Haiekin negoziatu beharko da, beharko bada negoziatu, 13. izarra, edo Herrien Europa, edo bestea.

Kapitalistena bakarrik ez da izango halabaina. Badagoke guretzako puska: «neurri sozialak»-eta: langabetu, pobretuentzako fondoak; eskualde pobretentzako fondoak ere bai: «fondo estrukturalak». «Solidaritatea». Miseria absolutorik ez behintzat, ez da Aljer-ekoa, ez Caracas-ekoa gertatuko gurean.

Baina Estatu Batuetako mamua ikusten dugu guk («Atlantikoko ardatz»etik behatzen dugunok behinpehin): Behar da pobre eta aberatsik. Pobre break berdindu horratio, bai: *a la baja*, ordea.

Edo ez? Edo susmatzen bide duguna baino ontasun gehiago ekartzekoa da batasun hori? Baina zergatik ekartzekoa litzateke? EEBBek badute aspalditik barne merkatu zabal bat, eta espantagarritzko zorra, eta 30 milioi pobre, eta jende masa baten hondoratze izugarria ez ditu galerazi horrek.

KONTU txarrak ateratzen dira Euskadin. Ba al dugu zer eginik? Mintzatuko al gara gure kulturaren errentagarritasunaz? Eta gure nekazaritzarenaz? Bi horiek, besteak beste, «sakrifikatu beharko dira, seguruenera». Mozkin gutxi, Atxaga eta guzti. Laborari txiki gara —eta?

Progresoaren (etekinen) izenean robotak sartu industrietan eta jendea kaleratuko da aise. Nobedaderik ez; lehendik ere badakigu fenomenoaren berri. Ez dago problemarik, idemnizazioak, paroaren kosto sozialak ez dituzte eta enpresek ordaintzen, gizarateak ordaintzen ditu eta.

Progreso horren izenean bagoaz

buruz beheiti Europara. Eta, nahiak nahi, Espainiak katebegi ahula segitzen du izaten.

Ardatz baten bila. Londres-Rhin-Milano «platan»ra nolatan hurbildu? Nolatan hurbildu puntako ardatz baten zilborra datekeen Barcelonara? Egin autobiak, ekarri abiadura azkarreko trenak. Bestela, azak aldatzea edo geure burua itsasora botatzea, besterik ez genuke, jefeeek esana.

Europa hori nahi ez duena traidore da egun, hereje, argi dago merkatu bakarrak soilik eraman gaitzakeela prosperitaterantz. Aparte? Agian ez; bainaitsu itsuan ez gara joatekoak inora.

Bide gogorra bait da paratu digutena, merkatu basatiak inponitua. Lehia nahi da, Japon, Estatu Batuekin. Lehia gaitza, ez-gure, peligrrosoa. Aukera militarrek ere eginak bait dira, azkeneko batean.

Europa zabalago baten ametsa dagigu. Leningrado hiriburu, zergatik ez, Arzallus, ze lekuz kanpoko ironiak dira horiek.

Eta beste Europak: Asia, Afrika eta Mexicoz beheitikako Amerika: geure hankapeko Europak. Planeta bakarra dugu-ta. Hor ez al litzateke solidaritate pittin bat beharko? Lor genezakeen maila zeinahi litzatekeelarik ere, beste alderdi horietako miseriak beti ere degradatuko gaitu. Baina hori ez da horrela geldituko, etorriko da buelta. Eta orduan? René Dumontek zioena: orduan, heldu diren masa gosetiak geldiarazteko, tanke eta metrailetak zubiguneetan paratzen hastea baduzue, gure herriaren etsaiok.

PABLO SASTRE

Ekainaren 15ean anitz gehiago izango gara.
Gure presoen askatasunaren alde anitz gehiago;
Benetako Autonomi Estatuto Nazionalaren alde;
Langileena eta langileentzat izan behar duen Euskadiren alde.
Euskara, gure hizkuntza nazionalaren alde, anitz gehiago;
Gure Herriarentzat Autodeterminazio Eskubidearen alde.
Zure botuarekin, gure botuarekin, Ekainaren 15ean
Herri Batasuneko emakume eta gizonezkoak
Europa osoari eta PSOEren gobernuari
ozenki eta estalkeriarik gabe zera esango diogu:
miseria, esplotakuntza eta errepresioa ez direla irteera.
Herri honek badu alternatiba.
Euskadiren alternatiba: Herri Batasuna.
Zu ere alternatibarekin.
Herri Batasuna zure botua.

Zure botua

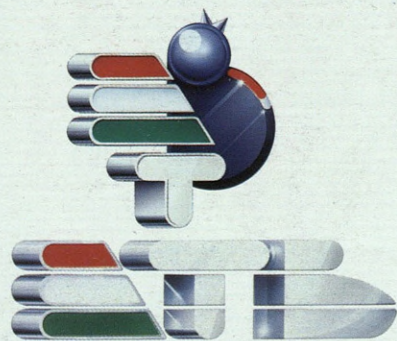
HERRI BATASUNA

Euskadiren alternatiba

ETEN GABE EUSKERAREN ALDE

Euskara Sortu zen enbor beretik jaio zen Euskal Telebistak, gogor dihardu egunero euskara bera arnas-berritu eta zabaltzen.

Euskarari telebista-hizkuntza berriaren lehioak irekiz, komunikazio-mundurako baliabide egokia sortuz, beste hizkuntza modernoekin orpoz-orpo jokatzuz... Horrexegatik da E.T.B.

EUSKAL TELEBISTA